

”KETUNHÄNTÄ KAINALOSSA”

Kansanedustajien retoriset keinot Turkistarhaton Suomi-
kansalaisaloitekeskustelussa 2013

Juuli Viljanen
Maisterintutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2019

TIIVISTELMÄ

”KETUNHÄNTÄ KAINALOSSA”

Kansanedustajien retoriset keinot Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitekeskustelussa 2013

Juuli Viljanen

Valtio-oppi

Maisterintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Kia Lindroos

Kevät 2019

82 sivua

Tutkielmassa tarkastellaan Suomen eduskunnan täysistuntokeskusteluja Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitteesta vuonna 2013. Kyseinen kansalaisaloite oli ensimmäinen eduskunnan käsittelyyn päätyneet kansalaisaloite. Tutkimuksen näkökulma on retorinen ja pohjaa Chaïm Perelmanin uuden retoriikan teorian argumentointitekniikkaan. Tutkimuksen tehtävänä on selvittää retorisen analyysin avulla, kuinka kansanedustajat argumentoivat kansalaisaloitteen puolesta ja vastaan. Tutkielmassa lähestytään turkistarhausta eettisenä kysymyksenä ja analysoidaan aineiston avulla kansanedustajien näkökulmaa aiheeseen. Eettistä näkökulmaa tutkielmassa alustetaan eläinfilosofian perusteiden kautta. Eläinfilosofiasta esitellään tutkimusalan keskeisimmät teoriat Peter Singeriltä ja Tom Reganilta. Substanssia tutkielmaan tuo luku, jossa tarkastellaan turkistarhauksen ympäristö- ja talouspoliittisia merkityksiä Suomessa ja alan tulevaisuuden näkökulmia.

Turkistarhaus on ollut pidempään kiistakapula suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa eläinaktivistien ja tuottajien välillä. Aineiston analyysissä nousee esille kansanedustajien suhtautuminen turkistarhaukseen puhtaasti talouspoliittisena kysymyksenä. Taloudelliset vaikutukset ja arvot ovat keskusteluasetelmassa hierarkkisesti korkeammalla kuin eläinten oikeudet. Aloitetta kannattaneiden yritykset vaikuttaa keskustelun lopputulokseen olivat lähtökohtaisesti vähäiset, vaikka enemmistö edustajista tiedosti turkiseläinten hyvinvointiongelmien.

Avainsanat: turkistarhaus, eläinfilosofia, eläinoikeudet, retoriikka, eduskunta, kansalaisaloite

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
1. JOHDANTO	4
1.1 Aineisto ja tutkimuskysymys.....	6
1.2 Tutkimusmenetelmä.....	8
1.2.1 Perelmanin argumentointitekniikat.....	9
1.3 Tutkielman kulku ja aikaisemmat tutkimukset.....	13
2. TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA.....	15
2.1 Tietoisuudesta tuntoisuuteen moraalisen arvon perusteena.....	17
2.2 Ihmisen ja eläimen moraalista eroa korostavat argumentit.....	22
2.2.1 Spesismi.....	27
2.4 Preferenssiutilitarismi	27
2.5 Reganin oikeusteoria.....	30
3. TURKISELINKEINON VAIKUTUKSET	33
3.1 Taloudellinen merkitys	34
3.2 Ympäristövaikutukset ja turkiseläinten hyvinvointiongelmat	36
3.3 Alan muutokset Euroopassa ja muotiteollisuudessa	39
3.4 Turkisalan tulevaisuus	41
4. EDUSKUNTAKESKUSTELU TURKISTARHAUKSESTA VUONNA 2013.....	44
4.1 Poliittinen konteksti 2013	45
4.2 Eduskuntakeskustelun analyysi	48
4.2.1 Kvasiloogiset argumentit	50
4.2.2 Todellisuuden rakenteeseen nojaavat argumentit.....	59
4.2.3 Todellisuuden rakennetta määrittävät argumentit.....	62
4.2.4 Dissosiativiset argumentit.....	65
5. LOPUKSI.....	68
5.1 Aineiston analyysistä	69
5.2 Keskustelun eläinfilosofisista aspekteista.....	71
LÄHTEET:	75
AINEISTO	82

1. JOHDANTO

Yleinen aiheeni maisterintutkielmassani on eläinfilosofia ja eläinoikeudet suomalaisessa poliittisessa keskustelukontekstissa. Erityisesti tarkastelun kohteena on turkistarhauksen eettinen hyväksyttävyyys ja kuinka poliittinen järjestelmä huomioi päätöksenteossaan eettisyyden vai huomioidaanko sitä ollenkaan. Aihe on ajankohtainen, sillä tämän hetkinen Suomen eläinsuojelulaki on ollut voimassa vuodesta 1996 ja uutta eläinsuojelulakia on työstetty eri hallituskausilla jo useamman vuoden ja sen uudistaminen on edelleen kesken. Yksi lain kiistakapuloista on turkistarhaus. Vuosittain eduskunta käsittelee muutamaa uutta lakialoitetta tai kirjallista kysymystä koskien eläinten pitämistä ja kohtelua. Uuden eläinsuojelulain käsittelyn myötä eläimiin kohdistuvia aloitteita ja kyselyitä on tullut eduskunnan käsittelyyn huomattavasti enemmän viimeisten vuosien aikana. (Autio 2018.)

Lain uudistamisprosessin myötä eläinten oikeudet ovat olleet vahvasti esillä julkisessa keskustelussa ja on mielenkiintoista tarkastella, kuinka eläinten oikeudet ja etiikka huomioidaan politiikassa. Eläinoikeuskeskustelu pyörii vahvasti pehmeiden arvojen ympärillä mutta sen merkittävyys tulisi huomioida aikaisempaa paremmin osana niin sanottua ”kovaa politiikkaa”, johon yleisesti lasketaan kuuluvaksi esimerkiksi talous- tai turvallisuuspolitiikka. Eläinoikeudet ovat luonnollinen osa ympäristöpolitiikkaa ja erityisesti turkistarhaus on aiheena sellainen, mikä nousee järjestelmällisesti poliittiseen keskusteluun ajoittain. Rajaan aiheeni juuri turkistarhaukseen, koska eläinsuojelulain uudistaminen on edelleen kesken ja sisältää huomattavasti laajemman konseptin eläinoikeuskysymyksiä ja eläinten hyvinvointiongelmia. Maisterintutkielmassa rajatumpi ja tiiviimpi aihe on tarkoituksenmukaisempi.

Turkistarhaus nykymuodossaan on ollut suomalainen elinkeino noin sadan vuoden ajan. Ennen tarhausmalliin siirtymistä turkis hankittiin pääasiallisesti metsästäväällä tai loukuttamalla mutta tarhauksen yleistyessä on siitoseläimiä loukuttettu vielä suoraan luonnosta. Historiansa aikana turkistarhaus on muuttunut huomattavasti; tilojen koot sekä tarhoilla tuotettujen nahkojen lukumäärät ovat kasvaneet moninkertaisesti kysyntää mukailleen. Tarhojen lukumäärä oli huipussaan 1980-luvulla, minkä jälkeen tarhaajien ja tilojen lukumäärät ovat vähentyneet, vaikka nahkojen tuotantomäärät ovat pysyneet samana tai jopa kasvaneet. Alueellisesti tarhat ovat keskittyneet Pohjanmaalle, missä sijaitsee 95 %

tiloista. Vientipainotteinen ala reagoi herkästi kysynnän vaihteluihin ja alan kokonaistuotot ovat vaihdelleet viimeisten 20 vuoden aikana reilusti.

Alan voidaan sanoa jakavan mielipiteitä niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Muuttunut sosiaalinen hyväksyttävyys on johtanut Euroopassa siihen, että useampi maa on kieltänyt turkistarhauksen lainsäädännöllä tai kiristänyt tarhauksen vähimmäisvaatimuksia niin, että se on vaikuttanut alan kannattavuuteen ja siten vähentänyt tarhausta tai lopettanut sen kokonaan. Vuonna 2015 toteutetun Eurobarometrin mukaan eurooppalaisista vastaajista 46 % mieltää ihmisen velvollisuudeksi kunnioittaa eläimiä osana eläinten hyvinvointia ja yli 80 % näki, että tuotantoeläimien käyttöön tulee asettaa tiukempia säädöksiä eläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi (Special Eurobarometer 2016, 4).

Suomenkin poliittinen tilanne on ristiriitainen. Osa kansalaisista toivoo tarhauksen lopettamista kokonaan, toiset vaativat parannuksia eläinten hyvinvointiin ja osan mielestä alan taloudellinen merkittävyys on otettava huomioon päätöksenteossa. Maaseudun Tulevaisuus teetti vuonna 2012 kyselyn turkistarhauksesta; 18 % vastanneista kannatti täyskieltoa, 44 % vastaajista hyväksyi tarhauksen, mikäli alan vaatimuksia tiukennettaisiin ja loput 38% hyväksyivät elinkeinon nykymuotoisenaan. (Vuorela 2012.) Eurobarometrin mukaan enemmistö suomalaisista vastaajista näki, että tuotantoeläinten hyvinvoinnin turvaaminen on tärkeää tai erittäin tärkeää. Tätä mieltä olivat 99 % vastanneista. (Special Eurobarometer 2016, 10.) Barometrit antavat tärkeää tietoa kansalaisten yleisestä mielipiteestä, minkä perusteella voidaan sanoa suomalaisten olevan kiinnostuneita eläinten hyvinvoinnista. Näin ollen tutkielmani aihe vastaa suomalaisten kasvavaan kiinnostukseen koskien eläinten hyvinvointia ja oikeuksia. Itseäni ovat aina kiinnostaneet eläimet ja niiden kohtelu sekä ihmisen laajamittainen eläinten hyväksikäyttö. Kyseenalaistaessani ihmisen oikeuden hyödyntää muita eläinlajeja omaksi hyödykseen, on loogista yhdistää henkilökohtainen kiinnostus tutkielman aiheeseen.

Vuonna 2012 voimaan tullut perustuslakimuutos koskien kansalaisaloitteita ja varsinainen kansalaisaloitelaki pyrkivät lisäämään kansalaisaktivismia ja kiinnostusta politiikkaan. Se mahdollistaa lakialoitteen jättämisen eduskunnalle tai voi ehdottaa lainvalmisteluun ryhtymistä. Mahdollisuuden tehdä kansalaisaloitteita uskottiin toimivan hyvänä kanavana lisätä kansalaiskeskustelua ja lisäävän myös sellaisten aiheiden käsittelyä eduskunnassa, mitä ei välttämättä muuten politiikassa tuotaisi esiin. Eduskuntaan menevässä aloitteessa

tulee olla vähintään 1,2 % äänioikeutetun suomalaisen allekirjoitus eli käytännössä aloitteeseen tulee kerätä vähintään 50 000 allekirjoitusta. Allekirjoitukset on kerättävä 6 kuukauden sisällä aloitteen aloittamisesta, minkä jälkeen kerätyt allekirjoitukset tarkastaa Väestörekisterikeskus. Kansalaisaloitteet etenevät eduskunnalle, jossa ensimmäinen aloitteen käsittely tapahtuu lähetekeskustelussa, minkä jälkeen aloite etenee valiokuntakäsittelyyn. Tämän jälkeen, riippuen valiokuntakäsittelystä, aloite voi palata eduskunnan täysistuntoon tai aloitteen käsittely voi päättyä kokonaan asiaa käsitelleeseen valiokuntaan. (Eduskunta 2019.)

Ensimmäinen tarvittavan määrän allekirjoituksia kerännyt kansalaisaloite oli Turkistarhaton Suomi-aloite, joka pyrki kieltämään turkistarhauksen Suomessa sovittavissa olevan siirtymäajan jälkeen. Aloite keräsi kaiken kaikkiaan 69 381 allekirjoitusta, jotka kerättiin erilaisissa tapahtumissa sekä aloitteeseen osallistuneiden järjestöjen toimitiloissa (Luontoliitto 2013). Kansalaisaloite.fi-sivusto aloitti toimintansa vasta joulukuussa 2012, kun Turkistarhaton Suomi-aloite oli jo kerännyt vaadittavat allekirjoitukset. Turkistarhaton Suomi-aloite hylättiin maa- ja metsävaliokunnan mietinnön perusteella eduskunnan enemmistön äänillä. Vaikka aloitteen virallinen päämäärä kaatui, onnistui sen herättää kaivattua keskustelua turkiseläinten pitämiseen liittyvistä hyvinvointiongelmista.

1.1 Aineisto ja tutkimuskysymys

Parlamenttipuheiden tulee koskea ajankohtaisia ja relevantteja aiheita sekä puheilla pitää olla vaikutusmahdollisuuksia aiheen käsittelyssä. Osa kansanedustajista näki Kyösti Pekosen (2011, 16) haastattelututkimuksessa erityisesti täysistuntopuheiden olevan olemassa vain pöytäkirjaa ja äänestäjiä varten. Täysistuntopuheiden nähtiin vaikuttavan varsinaiseen päätöksentekoon vähän, toisin kuin valiokunnissa käydyn debatin (Pekonen 2011, 17). Pekosen haastattelemat edustajat kutsuivat täysistuntokeskusteluja vaalipuheiksi ja ”show’ksi”, joiden tarkoituksena on osoittaa vaalipiirille edustajan olevan aktiivinen kuluvalle vaalikaudella (2011, 104–106). Vaikka täysistuntokeskustelujen vaikutusmahdollisuudet nähtiin Pekosen tutkimuksessa vähäisiksi ja osittain etukäteen valmistellut puheet monologeiksi, ne sisältävät metodini ja aihealueeni kannalta olennaista retoriikkaa, valitsin aineistokseni täysistuntokeskustelut tietoisena ylläolevista reunaehdoista.

Aineistonani käytän turkistarhaus-aloitteen ohessa käytyä eduskuntakeskustelua vuodelta 2013. Erillisiä keskusteluja on kaksi, aloitteen lähetekeskustelu 25.4.2013 sekä täysistuntokeskustelu 13.6.2013. Aineistot ovat saatavilla Eduskunnan arkistoista verkkosivulta eduskunta.fi. Keskityn tutkielmassani tekstimuotoiseen aineistoon, vaikka keskusteluista löytyy myös videonauhoitus. Retorisessa analyysissä keskityn kirjalliseen retoriikkaan jättäen mahdolliset äänenpainot ja fyysisen elekielen pois työstäni. Valitsin kyseisen aineiston niiden poikkeuksellisuuden sekä sopivan aiheamaailman vuoksi. Keskustelu on poikkeuksellisesta sen vuoksi, että Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloite oli ensimmäinen eduskunnan käsittelyyn päätnyt aloite ja sen avulla luotiin uusia toimintamalleja tuleville kansalaisaloitteille. Kyseinen kansalaisaloite toimi tärkeänä yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä ja nosti esiin turkiseläinten hyvinvointiongelmia. Tästäkin näkökulmasta valitsemani aineisto aiheen ympäriltä on merkittävää, koska kansanedustajat ja puolueet joutuivat tuomaan perustellun oman näkemyksensä turkistarhauksesta esiin.

Eduskunnassa turkistarhaus ei aiheena ole ennenkuulumaton ennen aloitteen luomaa keskustelua vuonna 2013. Edustajat ovat jättäneet muun muassa kirjallisia kysymyksiä elinkeinolle suunnatuista tuista, eläinten hyvinvoinnista ja niiden ongelmista sekä esimerkiksi tarhoille suunnattujen aktivisismi-iskujen rikosoikeudellisten jatkotoimenpiteiden koventamisen mahdollisuudesta. Halusin kuitenkin keskittyä nyt juuri kansalaisaloitekeskusteluun ja tarkastella sitä ydinkysymystä, voidaanko turkistarhausta pitää eettisesti kestäväenä elinkeinona Suomessa. Tutkielmassani tarkastelen kuinka turkistarhauksen puolesta ja vastaan argumentoidaan eduskunnassa vuonna 2013 käyttäen retoriikan teorian tarjoamia työvälineitä. Turkistarhauksen voidaan nähdä olevan suuri epäkohta suomalaisessa eläinsuojelussa useiden hyvinvointiongelmiin ja eettisten kysymysten vuoksi sekä toisaalta taloudellisesti merkittävä ja perinteinen elinkeino.

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, kuinka turkistarhauksen kokonaiskieltoa vastaan ja sen puolesta argumentoitiin Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitteen yhteydessä. Tutkimuskysymykseni on, kuinka turkistarhauksen yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä perustellaan valitussa aineistossa. Yhteiskunnallisessa keskustelussa turkistarhauksessa on pohjimmiltaan kyse oikeasta ja väärästä eli moraalista ja etiikan kysymyksistä. Asiasta käytävä keskustelu on vahvasti arvolatautunut ja tilannesidonnainen. Kyse on

keskustelijoiden henkilökohtaisesta arvomaailmasta ja siitä, kuinka he näkevät eläimen arvon yhteiskunnallisessa viitekehysessä. Tutkielmassa tarkastellaan erilaisia argumentteja turkistarhauksen puolesta ja vastaan Chaïm Perelmanin argumentaatiotekniikan teorian mukaisesti. Osittain tutkielman analyysissä tarkastellaan, kuinka korkealle päätöksenteossa eläinoikeuksien nähdään kuuluvan ja kuinka niiden arvottaminen näkyy kyseisessä aineistossa. Tutkielman eläinfilosofinen teoriapohja on hyvin länsimaakeskeinen, koska eläinfilosofian vallalla oleva näkökulma keskittyy länsimaalaiseen moraalipohjaan ja -perinteeseen.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Politiikan ja etiikan yhteydessä valinnat sekä ristiriidat ovat väistämättömiä ja tällöin tulee tarkastella käytettyä argumentaatiota retorisin keinoin. Argumentaatioon keskittymällä voidaan selvittää, millaisia vaikutuskeinoja poliitikko on valinnut vakuuttaakseen kuulijansa. Tutkielmani näkökulma on retorinen. Tarkastelen valitsemaani aineistoa Chaïm Perelmanin argumentaatioteorian avulla ja hyödynnän teorian käsitemaailmaa analysoidessani eduskuntakeskusteluja. Perelmanin teoria sopii metodiksi työhöni, koska se keskittyy tutkimaan laajassa merkityksessä argumentaatiota, jonka tehtävä on vaikuttaa. Tällaisesta viestintämuodosta esimerkkinä toimii hyvin eduskuntapuhe.

Perelman päivitti Aristoteleen retoriikan teoriaa vastaamaan 1900-luvun retorisia vaatimuksia ja tätä suuntausta kutsutaan uudeksi retoriikaksi. Perelman kehitti uuden retoriikan yhdessä kollegansa Lucie Olbrechts-Tytecan kanssa ja esitteli sen yleisölle vuonna 1958 teoksessa *Traité de l'argumentation – la nouvelle rhétorique* (käännetty englanniksi nimellä *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*). Hyödynnän työssäni kuitenkin Perelmanin myöhemmin ilmestynyttä teosta *Retoriikan valtakunta* (alkup. nimi *L'Empire rhétorique*), koska kyseisessä teoksessa on tiivistetympin uuden retoriikan keskeisimmät ajatukset. *Retoriikan valtakunta* keskittyy myös pelkistetympin yleisön vakuuttamiseksi käytettäviin argumentointitekniikoihin.

Perelmanin teorian keskeinen ajatus on esittää toimiva ja kattava arviointitapa puheen tai argumentoivan tekstin pätevydestä. Perelman lähestyy argumentaatiota ”tietoisena vakuuttamiseen tähtäävänä kielenkäyttönä”. (Summa 1996, 52.) Perelman itse kutsuu

teoriaansa suostuttelun yleiseksi teoriaksi (2007, 181) ja siten eduskuntakeskustelut ovatkin hedelmällinen tutkimuskohde juuri retoriikan kannalta. Poliittiseen diskurssiin osallistuvilla on yleensä tavoitteita, joiden toteuttamisen he pyrkivät maksimoimaan omilla toimillaan (Koura ja Wiberg 1996, 197). Parlamentaarin argumentaatio pyrkii vakuuttamaan kuulijansa sekä vahvistamaan puhujan esittämän argumentin hyväksyttävyyttä kuulijoiden puolelta (Perelman 2007, 16). Uudessa retoriikassa yleisön merkitys ja puhujan tekemät valinnat ovat korostetumpia kuin perinteisessä retoriikassa mutta keskityn tutkielmassani analysoimaan Perelmanin argumentointitekniikoiden avulla aineistoani sen tarkemmin yleisön ja puhujan suhdetta tarkastellen. Hyödynnän seuraavassa alaluvussani Perelmanin esittelemiä argumentointitekniikoita tutkielmani neljännessä luvussa perehtyessäni aineiston sisältämään retoriikkaan.

1.2.1 Perelmanin argumentointitekniikat

Perelmanin uusi retoriikka esittelee erilaisia argumenttilajeja, jotka voivat olla niin sidoskuin erottelumuoitoisia. Assosiativiset eli sidosmuotoiset, yhdistävät, argumentit mahdollistavat hyväksynnän siirtämisen pmissistä koskemaan myös johtopäätöksiä. Erottelumuotoiset eli dissosiativiset argumentit pyrkivät nimensä mukaisesti erottamaan tekijöitä, jotka ovat yhdistetty niin kielessä kuin perinteiden tai tapojen mukaisesti. Dissosiativisia argumentteja ei ole Perelmanin mukaan perinteisessä retoriikassa huomioitu retorisenä keinona yhtä paljon kuin assosiativisia. (Perelman 2007, 58–61.) Sidosmuotoinen argumentti voi olla niin kvasilooginen, todellisuuden rakenteeseen perustuva kuin todellisuuden rakennetta määrittävä argumentti (Summa 1996, 71). Erottelevia argumentaation muotoja ovat esimerkiksi vastakkainasettelut.

Kvasilooginen argumentti voidaan ymmärtää rinnastamalla se matemaattiseen tai loogiseen päättelyyn mutta toisin kuin ne, kvasiloogiset argumentit eivät edusta johdonmukaista päättelyä. Perelmanin teorian mukaan kvasiloogiset argumentit eivät ole tarkoitettu esittämään sitovaa päättelyä vaan tuottamaan heikompia ja vahvempia argumentteja, joita voidaan vahvistaa muilla argumenteilla. (Perelman 2007, 62.) Kvasiloogisia tekniikoita ovat niin ristiriita argumentaatioissa kuin retorinen tautologia. Argumentaation ristiriita syntyy lausuman ja sen kiellon yhteydessä ja voi toisinaan johtaa väitteen järjettömyyteen. Luonnollisessa kielessä väitteen järjettömyys on haastavampi uskoa, koska ihminen olettaa

keskustelukumppaninsa olevan tarkoituksenmukainen argumentaatiossaan. Näin ollen järjettömyys esiintyykin yhteensopimattomuutena tai ristiriitana. (Perelman 2007, 63.)

Tällaisessa ristiriitatilanteessa yhteensopimattomuus pakottaa valitsemaan tai jopa luopumaan jostain säännöstä. Usein yhteensopimattomuustilanteissa henkilö joutuu naurunalaiseksi, mikä luetaankin maineenmenetyksen ohella yhdeksi argumentaation keinoksi. Henkilö, joka haluaa ylläpitää kunnioitustaan muiden silmissä, välttelee naurunalaiseksi joutumista eli pyrkii esittämään diplomaattisesti vain todenmukaisia väitteitä oman argumenttinsa tueksi. (Perelman 2007, 64). Jos diplomaattinen asenne ristiriitojen ja yhteensopimattomuuden kanssa ei toimi, voi henkilö turvautua vaikenemiseen, teeskentelyyn tai valheiden lisäämiseen. Paras keino tilanteessa olisi Perelmanin mukaan kuitenkin se, että uhraa toisen konfliktin aiheuttaneista väitteistä tai erottaa ajatukset toisistaan. (Perelman 2007, 69–70.)

Tautologia tarkoittaa saman asian turhaa toistamista tai tuttuja fraaseja, kuten ”pojat ovat poikia” tai ”lupaus on lupaus”. Puheessa tai tekstissä se nähdään turhana toistamisena, joka ei lisää informaatiota kyseiseen argumentaatioon. Retorisena keinona aiemmin mainittua ristiriitaa tai tautologioita voidaan käyttää mahdollistaen samaan sanaan liitettäväksi useampia merkityksiä. Kyseisiä esimerkkitautologioita Perelman pitää vain näennäisesti tautologisina. Muodoltaan ne ilmaisevat samuutta mutta niiden samoiksi väitettyjen tekijöiden välille pyritään tulkinnassa lisäämään jokin ero. Termeille voidaan antaa eri merkitykset ja ajatuksen uudelleen määrittely on aina valintaa. Näennäisen tautologian tulkinta jää yleisön vastuulle. (Perelman 2007, 72–74.) Logiikassa tautologiaksi mielletään asia, joka erilaisista tulkinnoista huolimatta on tosi.

Osa kvasiloogisia argumentaatiotekniikoita ovat myös vastavuoroisuus ja oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukaisuuden periaate vaatii kahta samanlaista asiaa tai olentoa on kohdeltava samalla tavoin, koska mikään ei oikeuta niitä kohdeltavan eri tavalla. On esiintynyt epäilystä siitä voiko olla kahta samanlaista olentoa olemassakaan vaan onko kyse kahdesta samankaltaisesta asiasta, jotka osittain samaistetaan ja siten rinnastetaan toisiinsa. Osittainen samaistaminen oikeuttaa tiettyjen erojen toissijaisuuden ja yhtäläisyyksien oleellisuuden. Se, miten tämä toissijaisuus ja oleellisuus määräytyvät, riippuu päämäärästä. (Perelman 2007, 75.) Vastavuoroisuus tarkoittaa, että kaksi asiaa samaistetaan ja osoitetaan niitä tulevan kohdella samalla tavoin, koska ne korreloivat tietyssä

suhteessa (Perelman 2007, 78). Vastavuoroisuuden tuoma ristiriita esiintyy Perelmanin kerjäläisesimerkissä (2007, 79). Kerjääminen leimataan nykykulttuurissa paheeksi, epämiellyttäväksi asiaksi mutta hyväntekeväisyys on hyve. Kuinka kaksi keskinäisessä vuorovaikutuksessa olevaa asiaa voivat ollakin vastakohtia? Kyse onkin siitä, mitkä asiat voidaan luonnollisesti rinnastaa.

Kvasiloogisiin argumentteihin voidaan lukea myös transitiivisuusväite, mikä tarkoittaa muodollisen rakenteen ensimmäisen ja toisen sekä toisen ja kolmannen tekijän välillä vallitsevan sama suhde, mikä johtaa suhteeseen myös ensimmäisen ja kolmannen tekijän välillä. Väite ”ystäväni ystävät ovat minunkin ystäviäni” on transitiivinen mutta kuinka paikkaansa pitävä se todellisuudessa voi olla? Ajatuksen tasolla ihminen voikin näin mieltää ja osoittaa esimerkiksi tervetulleeksi ystävänsä ystävät juhliinsa mutta todellisuudessa ei kukaan voi olla ystäviensä ystävien ystäviä, koska heidän välillä ei välttämättä ole minkäänlaista konkreettista suhdetta. Ero väitteessä syntyy muodollisen ja todellisuuden välillä. (Perelman 2007, 81.) Ehkä tunnetuin kvasilooginen argumentti on vertailu kahden asian välillä silloin kun ei ole kyse todellisesta mittaamisesta vaan vertailusta abstraktimmalla tasolla. Vertailua voidaan hyödyntää myös asioiden vähättelyyn pyrkivässä retoriikassa. Perelmanin teorian mukaan vertailussa liitetään harkitusti kaksi asiaa samaan luokkaan, mikä esittää asiat mahdollisimman homogeenisenä. Kvasiloogisessa argumentaatioissa vertailun heikkous on vertailukohteiden määrittelyn epäuskottavuus. Koska vertailun tavoitteena on enemmänkin tehdä vaikutus kuin todellisen informaation välittäminen, suhteellinen koko tai määrittely saattaa olla tehokkaampaa kuin tarkan tiedon käyttäminen väitteessä. (Perelman 2007, 88.) Kvasiloogisia argumentteja onkin täydennettävä todellisuuteen nojaavilla argumenteilla.

Perelman näkee, että ”-- todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit lähtevät liikkeelle todellisuuden eri osien välisistä suhteista.” (2007, 60). Ne luovat siteitä todellisuuden eri elementtien välille (Kuusisto 1996, 282). Todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja ovat kaikki peräkkäisyys- ja rinnakkaisuussiteet. Pelkistetysti peräkkäisyysuhteet ovat syy-seuraussuhteita ja rinnakkaisuusside henkilön ja hänen tekojensa suhde. (Perelman 2007, 93.) Näiden toimivuus argumentoinnissa perustuu yleisön yksimielisyyteen esitetyistä lähtökohdista. Peräkkäisyysiteissä tulee hyväksyä asioiden mahdollinen korrelaatio, luonnonlait sekä todennäköisin mahdollinen tapahtumaketju ollakseen mahdollista luoda hypoteeseja sekä soveltaa ja todentaa niitä (Perelman 2007, 94).

Parhaimpienkaan hypoteesien avulla ei aina ole mahdollista arvioida mahdollisia seurauksia. Esimerkiksi epäluonnolliselta vaikuttavat retoriset kuviot voidaan kuitata esityksen tempuiksi, jolloin niiden toivottu vaikutus vähenee (Perelman 2007, 98).

Peräkkäisyysiteissä yhdistetään samankaltaisia tekijöitä ja rinnakkaisuussiteissä yhdistetään eri tasoisia tekijöitä, joista toinen on toisen asian ilmentymä, kuten henkilö ja hänen tekonsa (Perelman 2007, 102). Henkilö ja yleisön käsitys hänestä ovat ainaisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Henkilö on vastuussa teoistaan, niin menneisyydessä kuin nykyisyydessä, ja ne voivat vaikuttaa hänen maineeseensa. Henkilöön identifioituu palkitseminen tai tuomitseminen ja nämä rinnakkaisuussiteet ovat pysyviä mutta monitulkintaisia. Mitä kaukaisempi historiallinen henkilö, sitä pysyvämpiä tekojen rinnastuminen henkilöön on. Tekojen pysyvyys on kuitenkin suhteellista, koska osittain henkilön maine jatkaa kehittymistään aina kuolemaan asti. (Perelman 2007, 103–105.) Vaikka henkilö ja henkilön teot ovat jatkuvassa rinnakkaisuussuhteessa, voidaan vuorovaikutusta estää tai rajoittaa. Joskus voidaan sivuuttaa henkilön vaikutus tekoihinsa ja toisinpäin, tekojen vaikutus henkilöön. Perelman käyttää esimerkkinä sivuuttamisesta henkilön vaikutuksen tekoihin rikollista, joka on kehittänyt tappavan myrkyä. Myrkyä toimivuutta ei voida kiistää, vaikka tekijä on rikollinen. (Perelman 2007, 109.)

Rinnakkaisuussiteissä huomioidaan myös puhujan ammatillinen, uskonnollinen tai alueellinen pysyvyys. Edustaako puhuja omaa vähemmistöään tai rooliaan yhteisössä esiintyessään? Rinnakkaisuussiteet voivat myös yhdistää henkilöitä, tapahtumia ja näiden taustalla olevia historiallisia ajanjaksoja. Ihmistieteissä on eräänlaisia ideaalityyppejä, jotka edustavat omaa aikakauttaan poikkeuksien rinnalla. Retoriikassa tätä voidaan kutsua personifikaatioksi, jokin asia on henkilöitynyt tiettyyn henkilön olemukseen. (Perelman 2007, 113–114.) Muita todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumenttitekniikoita ovat symbolit, metonymiat ja metaforat, kaksoishierarkiat ja laadulliset ja määrälliset järjestykset (Perelman 2007, 115–118).

Todellisuuden rakennetta muokkaaviin argumentteihin luetaan argumentointi esimerkkien avulla. Tällainen argumentointi pyrkii yleistämään yksittäistapauksia mahdollisiksi säännöiksi eli luomaan säännönmukaisuuksia, joiden konkretisoitumina esimerkit ovat. Esimerkin käyttö argumentoinnissa luo kuvan sen kiistattomuudesta. Esimerkistä luotu johtopäätös nojaa tapahtuneen todellisuuteen ja todenmukaisuuteen. Ollakseen toimivaa

argumentointia esimerkkien tulee olla riittävän monipuolisia. (Perelman 2007, 120–121.) Esimerkkien luomia erityistapauksia voidaan vahvistaa havainnollistamalla tilanteita niin historiallisella tosiasialla kuin mielikuvituksella (Perelman 2007, 124). Erityistapauksia voidaan havainnollistamisen lisäksi esittää mallina. Tällöin on merkitystä erityistapauksen maineella tai asemalla yhteisössä. Ihminen ”matkii” eli jäljittelee niitä, keitä arvostaa joko auktoriteettinsa tai yhteiskunnallisen aseman ja pätevyytensä vuoksi. Malliksi nousseen erityistapauksen tulee huomioida vastuu saadusta asemastaan ja varoa sanojaan ja tekojaan. (Perelman 2007, 125.) Mallin vastakohtana toimii vastamalli, mikä tarkoittaa, että pyritään toimimaan päinvastoin kuin kyseinen erityistapaus. Annetut mallit pyrkivät luomaan toimintamalleja ja vastamallit osoittamaan epätoivottuja toimintatapoja, jotka ovat mahdollisesti myös sanktioituja (Kuusisto 1996, 284).

1.3 Tutkielman kulku ja aikaisemmat tutkimukset

Tutkielmassani on kolme osaa, joista ensimmäisessä teorialuvussa käsittelen eläinfilosofian keskeisimpiä kysymyksiä sekä niiden historiallista pohjaa. Luvun kirjallisuus muodostuu tutkimusalan filosofien teoksista. Käytän Tom Reganin ja Peter Singerin sekä Elisa Aaltolan ja Leena Vilkan teoksia teoriaosuuden pohjana. Toinen osa on substanssiluku, joka esittelee turkistarhaukseen liittyviä taloudellisia vaikutteita sekä ympäristöasioita. Luvussa tuodaan esille myös turkiseläinten hyvinvointiongelmat sekä lyhyesti alan mahdolliset tulevaisuudensuunnitelmat. Kolmas osa rakentuu analyysiluvusta, jonka alussa käsittelen vuoden 2013 keskustelujen poliittista kontekstia. Luvussa käsitellään tarkemmin kansalaisaloitteen sisältö sekä analysoidaan valittua aineistoa Perelmanin teorian mukaisesti.

Valitussa lähdekirjallisuudessa painoarvo on eläinfilosofiassa ja eläinoikeuksissa. Eläinfilosofian kirjallisuuden lisäksi käytän erinäisiä puhetaitoon ja retoriikkaan liittyvää lähdekirjallisuutta metodini käsittelyssä. Tärkeimpänä teoksena Chaïm Perelmanin *Retoriikan valtakunta*, johon nojaan tutkimusmenetelmäni.

Aikaisempi tutkimus valitulta aihealueelta on keskittynyt eläinaktivismiin tutkintaan sekä yleisesti eläinfilosofiaan, Suomessa tärkeimpänä jo mainitut Aaltola ja Vilka. Kansainvälisesti eläinfilosofian ja eläinoikeusfilosofian tutkimussuuntaukset ovat huomattavasti laajemmat kuin Suomessa suomalaiseen akateemiseen ympäristöön

suhteutettuna. Valtavirralla tunnetuimpia filosofejia ovat Peter Singer ja Tom Regan, joiden teorit esittelen toisessa luvussa. Jyväskylän yliopiston opinnäytehaun perusteella erityisesti eläinaktivismi ja sen retoriikka ja aktivistien identifikaatio ovat herättäneet kiinnostusta maisteriopiskelijoissa sekä väitöskirjatutkijoissa. Myös ruokatuotannon eläinoikeuskysymyksiin perehtyviä ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ja mielipidekirjoituksiin keskittyviä opinnäytetöitä löytyy eri yliopistojen tietokannoista. Eläinfilosofian ollessa suhteellisen nuori etiikan tutkimussuuntaus, on ymmärrettävää, että kirjallisuutta on vaihtelevasti eri teorioista ja aihealueista.

2. TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

Luvussa käsitellään lyhyesti läntisen eläinfilosofian kehityshistoriaa ja sen yhteiskunnallisia muutoksia. Samassa yhteydessä tarkastellaan tietoisuuden ja tuntoisuuden merkitystä osana eläinfilosofian kokonaisuutta sekä eläinoikeuksia. Eläinoikeuksien myötä pohditaan eläimen arvoa antroposentrisessä yhteiskunnassa ja esitellään yleisimmät vasta-argumentit, joiden avulla ihmisen asema eläimen yläpuolella voidaan oikeuttaa. Luvussa esitellään myös moderniin eläinsuojelu- ja eläinoikeusliikkeeseen vahvimmin vaikuttaneet Peter Singerin preferenssiutilitaristinen teoria sekä Tom Reganin oikeusteoria. Tässä luvussa käytetään ”eläin”-käsitettä rajatusti tarkoittamaan ei-inhimillisiä nisäkkäitä ja muita selkärangaisia ja -rangattomia, sulkien pois ihmisen muiden eläinlajien joukosta. Yleisesti eläinfilosofiassa ihminen on kuitenkin yksi eläinlajeista muiden joukossa.

Yhteiskunnan eläinfilosofinen tarkastelu on entistä tärkeämpää laajalle ulottuneen ja jatkuvasti lisääntyvän eläinten hyväksikäytön vuoksi. Läntisessä maailmassa kulutetaan entistä enemmän eläimiä esimerkiksi ravinnoksi, jolloin luonnonvaraisten eläinten elintila kaventuu ja luonnon resurssit vähenevät nopealla tahdilla. Arvio läntisen maailman lihankulutuksesta vuositasolla liikkuu 70-90 kilon kulutuksessa per henkilö. Tilastojen mukaan vuosittain tapetaan 56 miljardia eläintä ihmisen vuoksi. (Aaltola 2013, 21). Suomalainen kuluttaa keskimäärin vuodessa 81 kiloa lihaa ja Suomessa teurastetaan noin 71 miljoonaa eläintä lihatuotantoa varten. Näistä merkittävimmän osuuden muodostaa broilerit, joita tuotetaan vuosittain 68 miljoonaa. (”Tuotantoeläimet” n.d.) Läntisessä maailmassa teurastetaan päivittäin noin 153 miljoonaa eläintä ihmisen kulutuksen vuoksi, joten tarve antroposentrisen maailmankuvan tarkastelulle ja kyseenalaistamiselle on ilmeinen. Eläinfilosofian teoriatausta auttaa tutkielmani analyysiluvussa tarkastelemaan sitä millaista eettistä pohdintaa kansanedustajien argumentaatiossa esiintyy.

Eläinetiikkaa on pohdittu todistetusti jo antiikissa. Esimerkiksi Plutarkhos ja Pythagoras uskoivat, että ihmisen moraalisen kehittymisen esteenä on heidän puutteellinen tapansa kohdella eläimiä. Antiikin filosofit eivät kuitenkaan jakaneet täysin samaa ajattelumallia eläinten arvosta ja erityisesti Aristoteles epäili eläinten yleisiä kykyjä. Aristoteles uskoi teleologiseen järjestelmään, missä vajavaisempi olento on täydellisempää olentoa hierarkkisesti alempana. (Aaltola 2013, 9 –11). Vasta 1800-luvulla läntisessä maailmassa

lisääntyi halu kyseenalaistaa aikaisemmat uskomukset eläimistä ja opit eri olentojen tuntoisuudesta sekä siitä voidaanko ihminen mieltää eläintä korkeammaksi olennoiksi. Tähän asti länsimaista näkemystä eläimistä oli värittänyt vahvasti kristinusko ja esimerkiksi Tuomas Akvinolaisen teorit, jotka määrittivät eläimen hierarkkisesti ihmistä alemmaksi olennoiksi. Raamatussa todetaan ihmisen luomisesta: ”Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksemme, ja hallitkoon hän meren kaloja, taivaan lintuja, karjaeläimiä, maata ja kaikkia pikkueläimiä, joita maan päällä liikkuu.” (1.Moos. 1:26). Ensimmäisen Mooseksen kirjan mukaan jumala antaa ihmiselle hallintaan muut olennot, mistä juontuu laajamittainen historiallinen eläinten hyötykäyttö ihmisen historiassa.

Akvinolainen näki eläimen olleen tehty ihmistä varten mutta Kaufman (2013) kyseenalaistaa Akvinolaisen ajatusten yleistettävyyden. Kaufman (2013) esittää, että kristinuskossa kaikki nähdään olleen tehty joltain varten, esimerkiksi ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja kunniaksi. On kuitenkin eri asia, onko jokin tehty toista olentoa varten hyödynnettäväksi vai kuvaamaan uskonnossa tärkeää Jumalaa. Väistämättäkin vertauskohdista syntyy arvoasetelma, joka on kuvastunut perinteiseen moraalikäsitteeseen ihmisen ja eläimen eroista. Andrew Linzey ja Matthew Scully näkevät kuitenkin, että kristinuskossakin eläimellä on oma arvonsa, joka on ominainen juuri eläimelle sekä kaikki Jumalan luomat olennot ovat keskinäisessä riippuvuudessa (Kaufman 2013). Kristillisistä eläinkäsityksen lähtökohdista esittää myös René Descartes eläimen sieluttomana eli mekaanisena olentona, jolla ei voinut olla itseisarvoa (Singer 2007, 256). Itseisarvon käsitettä käsitellään myöhemmin tässä pääluvussa.

Suurin yksittäinen vaikuttaja yhteiskunnalliseen keskusteluun ihmisen ja eläimen suhteesta oli Charles Darwinin *Lajien synty*-teos ja evoluutioteoria 1800-luvun puolessa välissä (Kaufman 2013). Darwin esitti, että kaikki elämä maapallolla olisi yhteydessä toisiinsa ja eri eläinlajit polveutuvat toisista lajeista. Darwinin luonnonvalinta-teoria kyseenalaisti aikaisemmin länsimaalaisessa yhteiskunnassa vallalla olleen uskonnollisen luomisteorian maapallon elämästä ja siitä, että ihminen olisi huomattavasti erityisempi kuin muut eläinlajit. Darwinilaisen teorian mukaan ihminen on laji muiden eläinten joukossa, mikä oli ristiriidassa Raamatun luomisteorian kanssa. Toisin kuin kristinusko opettaa, darvinistit uskovat, että ihminen ei ole lajina erityinen eikä omaa kuolematonta sielua tai ole luotu kristinuskon Jumalan kuvaksi. (Kaufman 2013.) Whitley Kaufman (2013) kuvailee

perinteisen läntisen kulttuurin moraal- ja arvokäsityksen nojaavan vahvasti kristinuskoon, jonka esimerkiksi darwinilainen lajikäsitys kyseenalaisti.

Darwinin lajitutkimuksen myötä keskustelu eläimen ja ihmisen suhteesta sekä ihmisen kategoriseen eroavaisuuteen pohjautuva perinteinen moraalikäsitys kehittyi. Brittiläinen Jeremy Bentham voidaan nostaa yhdeksi merkittävistä eläinoikeuskeskusteluun vaikuttaneista filosofeista, koska hänen utilitaristinen näkemyksensä kohotti eläinten ja ihmisten intressit samalle tasolle. Bentham koki tärkeäksi huomioida moraaliperiaatteenaan kaikkien olentojen intressit samanarvoisesti (Singer 2007, 34). Benthamin kuuluisa toteamus siitä, että millään muulla ominaisuudella, kuin kyvyllä tuntea kärsimystä ei ole merkitystä, viittaa Benthamin aikaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun rasismista ja yleisestä moraalin tasa-arvosta kaikkien olentojen välillä. Benthamin mukaan tärkein ominaisuus olennoilla oli kyky tuntea kärsimystä tai mielihyvää, jotta niiden intressit voitaisiin ottaa huomioon ja niillä olisi moraalisia oikeuksia. (Singer 2007, 35.)

Kuitenkin vasta 1970-luvun puolivälin jälkeen eläinetiikka tunnistettiin etiikan yhdeksi osa-alueeksi, kun sekä Singer ja Tom Regan julkistivat pääteoksensa eläinoikeusfilosofiasta, joista tuli alan viitatuimpia teoksia. Eläinfilosofia kasvoi ja laajentui eläinetiikan pohjalta, joka seuraa normatiivisen etiikan yleisiä teorioita ja suuntalinjoja (Aaltola 2013, 20). Singer esittää utilitaristisen teorian mukaisesti, että olennon arvo määräytyy sen tärkeimmän ominaisuuden mukaan. Benthamin teoriaa mukailleen Peter Singer laajensi kyvyn tuntea kärsimystä yleiseksi tuntoisuuden käsitteeksi, jolla erotellaan moraalisesti merkitykselliset eläimet muista lajeista, joilla ei ole yhtä kehittynyttä hermostoa. Yhteiskunnan tulee toimia kärsimystä vähentävällä tavalla. Reganin teorian mukaan ihmisten lisäksi myös eläimet ovat oman elämänsä subjekteja ja siten niillä on itseisarvo ja moraalisia oikeuksia. Jäljempänä esittelen Singerin ja Reganin toisistaan hieman eroavat näkemykset tarkemmin.

2.1 Tietoisuudesta tuntoisuuteen moraalisen arvon perusteena

Tietoisuuden on koettu olevan ihmisen erityislaatuinen ominaisuus, jonka on nähty sijaitsevan vain ihmiselle ominaisessa sielussa. Tietoisuuden tai sen puutteen perusteella määriteltiin eläimen moraalinen arvo. Filosofin René Descartes uskoi sielun olevan vain ihmisen ominaisuus eikä uskonut eläimellä olevan tietoisuutta tai moraalista arvoa (Vilka

1996, 42). Kuitenkin osa eläintutkimuksen koulukunnista uskoo tietoisuuden olevan myös eläinten ominaisuus, joka sijaitsee ruumiiseen yhteydessä olevassa eläimen mielessä. Tietoisuuden ei kuitenkaan uskota olevan samanlaista vaan siinä on eri asteisia tasoja, jotka ilmenevät ihmisessä ja eläimessä eri tavalla. Kasvava yhteiskunnallinen keskustelu eläinten hyvinvoinnista on johtanut perinteisen eläintutkimuksen muutokseen huomioimaan eläimen mentaaliset kyvyt.

Eläinten käyttäytymistutkimuksessa on siirrytty tutkimaan eläimiä niiden luontaisessa kontekstissaan, jotta eläinten oikeat ominaisuudet tulisivat esiin. Eläimen käyttöä ja hyötyä tutkivat tutkimukset toteutetaan edelleen laboratorio-olosuhteissa, jolloin eläimen käytöksessä saattaa esiintyä reaktioita, jotka eivät luonnollisessa ympäristössä olisi eläimen ominaisuuksia. Täten saatuja tuloksia ei voida suoraan yleistää tietyn eläimen ominaisuuksiksi. Eläintutkimuksen ongelmia ovat eläimen liika inhimillistäminen, tietoisuuden fyysinen ”sijainti” sekä eläimen olemiseen samaistumisen ongelma. Ihminen ei kykene kokemaan eläimenä olemista, vaikka kykenisikin ymmärtämään toisen elävän olennon tunteita ja samaistumaan niihin (Vilka 1996, 29). Ihmisen ja eläimen vuorovaikutuksesta uupuu välittäjä, joka toimisi kuin puhe tai kirjoittaminen ihmisten välillä.

Eläinten tietoisuuden tutkiminen on lähtenyt antroposentrisestä oletuksesta, että ihminen eroaa eläimistä jollain merkittävällä tasolla. Osittain tietoisuustutkimus on kehittynyt psykologian tutkimuksesta, joka olettaa, että tietoisuus on omista mentaalitiloista tehtyjä havaintoja (Vilka 1996, 44-45). Systemaattinen eläinten tietoisuustutkimus voidaan jaotella vaiheittain eri suuntauksiin. Leena Vilka jakaa tietoisuustutkimuksen mentalistiseen, behavioristiseen ja kognitiiviseen tutkimussuuntaan. Mentalismi on suuntautunut tutkimaan eläimen mielen merkityksellisyyttä. Behavioristinen tutkimussuunta nimensä mukaisesti tarkastelee sisäisen mielen sijasta eläimen käytöstä ja eläin nähdään mekaanisena koneena, kuten esimerkiksi Descartes näki eläimen. Kognitiivinen eläintutkimus on monitieteinen tutkimussuunta, joka yhdistää eläintutkimukseen filosofiaa ja neurotieteitä. Kognitiivinen suunta tutkii erityisesti eläimen rationaalisuutta esimerkiksi erilaisten ongelmanratkaisutehtävien kautta. (Vilka 1996, 44-48.) Kokonaiskuvan eläimestä ja sen mahdollisesta tietoisuudesta saavuttaa yhdistämällä nämä tutkimussuunnat kokonaisvaltaiseksi eläinten tietoisuuden tutkimukseksi (Vilka 1996, 69).

Eläimen tietoisuustutkimus jakaa tutkijoiden mielipiteitä. Filosofin R.G. Freyn mukaan ihmisen käyttämä kieli on perusta olennon uskomuksiin, joiden hän näkee olevan osa tietoisuutta. Frey näki, että eläimen puhekyvyttömyys johtaa väistämättä siihen, ettei eläin ole tietoinen olento, joten sen intressejä ei tarvitse ottaa huomioon. Freyn eläinkäsitys on mekaaninen, kuten Descartesin. Vilkka kritisoi Freyn näkemystä ja väittää, että eläimellä on mentaalisia kykyjä, vaikkei se olekaan kykeneväinen propositionaaliseen kielen tuottamiseen. (Vilkka 1996, 71–78). Regan näkee eläimen päinvastaisena kuin Frey. Reganin mukaan useimmilla yli vuoden ikäisillä nisäkkäillä (ihminen ja eläin) on mentaalisia kykyjä, jotka viittaavat tietoisuuden olemassaoloon. Mentaalisiksi kyvyiksi hän laskee esimerkiksi havainnot, halut, tuntemukset sekä kyvyn tuntea kärsimystä ja mielihyvää. Regan esittelee oikeusteoriansa ohella neljä näkemystä, jotka osoittavat eläimellä olevan tietoisuutta. Ensimmäinen näkemys on, että ihmisillä on maalaisjärjen mukainen ajattelumalli siitä, että eläimellä on tietoisuus. Maalaisjärjellä ajateltuna lemmikinomistaja näkee lemmikissään eri tunteita ja ajatusmalleja, joten omistajan uskoo eläimensä olevan tietoinen olento. (Vilkka 1996, 80.)

Toiseksi näkemykseksi Regan tuo esille, että päivittäisessä puhekielessämme eläin on mentaalinen olento. Kolmas näkemys on, että eläimen käyttäytyminen tukee käsitystä eläimen tietoisuudesta ja neljäs näkemys näkee tietoisuuden evoluution tuloksena, mikä mahdollistaa sen teoreettisesti myös eläimen ominaisuudeksi. Näitä neljää eläimen tietoisuutta tukevaa näkemystä Regan kutsuu kumulatiiviseksi argumentiksi. (Vilkka 1996, 80.) Toisin kuin Frey, Regan ei näe eläimen puhekyvyttömyyttä perusteena eläimen tietoisuuden kehittymiselle. Kädellisille tehdyille tutkimuksissa on huomattu, että tietyt kädelliset lajit ovat alttiimpia oppimaan ihmiskielen symboleja ja kommunikoidaan esimerkiksi viittomakielen avulla ihmisen kanssa (Vilkka 1996, 23). Tutkimustulokset asettavat Freyn kaltaiset teoriat uudelleen arvioitavaksi, kun kehittyneimpien eläinlajien kanssa voidaan kommunikoida.

Tietoisuuden ollessa moraalisesti laaja, vaikeasti todistettava käsite, pyrkivät eläimen moraalista merkitystä korostavat eläinfilosofit kehittämään ominaisuuden, joka yksiselitteisesti sisäistää eläimet moraalisesti arvokkaiksi olennoiksi. Esimerkiksi Singer perusteli tuntoisuuden olevan yleiskäsite, joka kattaa eläimen kyvyn tuntea kipua sekä sisäisen kokemuksellisuuden. Eläimen kyky tuntea kipua on havaittavissa samankaltaisten reaktioiden kautta kuin ihmisellä. Eläimen ja ihmisen samankaltainen fysiologia

mahdollistaa yhtenevät reaktiot kipuun mutta myös evoluutio ja neurokemia todistavat sen puolesta, että eläin on tuntoinen olento (Rollin 2013, 57). Rollinin mukaan eläimen kyky tuntea kipua on osoitus eläimen mentaalisista kyvyistä. Näitä kykyjä voidaan tutkia havainnoimalla mutta myös anekdoottien ja inhimillistämisen avulla. (Rollin 2013, 60.) Antropomorfismia on yleisesti pyritty välttämään eläintutkimuksessa mutta tietyllä tavalla eläintutkimus on välttämättä eläimen inhimillistämistä (Vilka 1996, 95). Tutkijat käyttävät eläintä arvioidessaan ihmiskäsitteitä, koska toistaiseksi alkeellisimpiakaan eläimen reaktioita tai vaistoja ei ole nimetty eri tavalla. Vilkan (1996, 95) mukaan tutkijat kielellistävät ja samalla inhimillistävät eläimen ajattelun.

Kärsimyksen ja tuntoisuuden näkökulman eläinten kohteluun toi Bentham. Bentham kirjoitti rotujen välisen epätasa-arvon aikaan näin:

Saattaa vielä koittaa päivä, jolloin muikin eläinkunta saa itselleen ne oikeudet, joita siltä ei koskaan olisi voitu kieltää muutoin kuin tyrannian kädellä. Ranskalaiset ovat jo ymmärtäneet, ettei ihon tummuus ole syy jättää ihmistä oikeudettomana kiduttajan käsiin- Kenties jonakin päivänä huomataan, että jalkojen lukumäärä, ihon karvaisuus tai ristiluun pituus ovat yhtä riittämättömiä perusteita tuntevan olennon hylkäämiselle vastaavan kohtalon edessä. Mikä muu ominaisuus voisi vetää tuon ylitsepääsemättömän rajan? Onko se kyky järkeilyyn, tai kenties kyky itseilmaisuuksiin? Täysikasvuinen hevonen tai koira on tavattoman paljon kykenevämpi sekä järkeilemään että ilmaisemaan itseään kuin päivän, viikon tai jopa kuukauden ikäinen vauva. Ja vaikka näin ei olisikaan, entä sitten? Kysymys ei kuulu ”Voivatko ne järkeillä?” tai ”Voivatko ne puhua?” vaan ”Voivatko ne kärsiä?”.

(Jeremy Bentham Singerin (2013, 75) mukaan.)

Benthamin mukaan merkittävin ominaisuus, mikä olennolla saattoi olla, oli kyky tuntea kipua tai mielihyvää. Tämän ominaisuuden myötä kaikilla tuntevilla olennolla voi olla intressejä ja nämä intressit tuli huomioida samanarvoisesti muiden kanssa. Benthamin utilitaristisen näkemyksen mukaan jokaisen yksilön intressit huomioitaisiin ja jokainen olento mielletäisiin yhtenä saaden yhtäläisen painoarvon (Singer 2013, 74). Utilitaristisen etiikan mukaan kaikki tuntevat olennot tulee huomioida moraalisessa toiminnassa ja siten eläimelläkin on moraalinen arvo ja oikeuksia.

Eläimen itseisarvo edellyttää eläimen kohtelua moraalisesti hyväksytyllä tavalla. Aaltolan (2004, 94) mukaan itseisarvo voidaan määritellä niin, että arvo perustuu yksilön omiin ominaisuuksiin, mitkä johtavat suoriin velvollisuuksiin yksilöä kohtaan ja yksilö kokee velvollisuuksien mahdollisen toteutumisen tai toteutumattomuuden seuraukset. Vilkan (1996, 140) määritelmät eläimen itseisarvolle ovat laajemmat kuin Aaltolan. Vilkan itseisarvo käsittää eläimen luontaisen arvon elollisena olentona sekä eläimen yksilöllisen arvon muille. Itseisarvo tarkoittaa Vilkan mukaan myös sitä, että eläin arvostaa omaa elämäänsä ja intressejä sekä eläimen sisäisillä kokemuksilla on arvoa sen ollessa tunteva ja tietoinen olento. Itseisarvon ero välinearvoon on siihen liittyvien velvollisuuksien yleisyys, laajuus ja pakottavuus. Itseisarvo on muista riippumaton toisin kuin välinearvo, joka alentaa eläimen välineeksi, jolla tavoitellaan jotain arvokkaampaa. (Aaltola 2004, 135.) Itseisarvon voidaan sanoa olevan eräänlainen kunnioitusarvo sekä tasa-arvo, koska kaikilla niillä, kenellä itseisarvoa on, sitä on yhdenvertaisesti (Vilka 1998, 19).

Käytännössä eläinten moraalinen arvo on usein kulttuurirelativistista sekä kategorista, eläimillä on erilainen arvo niiden saamien käyttötarkoitusten mukaan. Empiirinen tarkastelu ihmisen arjesta osoittaa, että lemmikkikoiralla on suurempi arvo eläimenä kuin puutarhassa tuhoa tekevä rusakko. Eläin voi saada itseis- ja välinearvon lisäksi esimerkiksi epäsuoran, osittaisen tai rajatun arvon. Eläimen epäsuora arvo voi olla ihmisen moraalisuuden luonteen kehittäminen eli eläin ei ole päämäärä itsessään. Eläintä on kohdeltava hyvin, jotta ihminen voi kehittää omaa inhimillisyyttään ja hyvää moraalistaan ja toimintaa. Tähän perustuu esimerkiksi Immanuel Kantin näkemys ihmisen velvollisuuksista eläintä kohtaan. Kantin logiikka oli, että julmuus eläimiä kohtaan johtaa väistämättä epäasialliseen käyttäytymiseen toista ihmistä kohtaan, joten tämän vuoksi eläintä piti kohdella kunnioittavasti (Skidmore 2001). Monet eläinsuojelulait perustavat lain premissin tarpeettoman kivun tuottamisen kieltämiseen ja tätä voidaankin kutsua eläimen rajatuksi arvoksi. Arvo on tällöin vain ihmisen velvollisuus olla tuottamatta kipua eläintä kohtaan. Eläimelle voidaan antaa myös osittainen arvo eli eläin voi olla arvokas yhtenä osana luonnon monimuotoisuutta tai siperianhusky osana ihmisen omistamaa valjakkoyritystä. (Aaltola 2004, 92-93).

Eläimen perusoikeuksiksi Vilka (1996, 127) määrittelee oikeuden tuskattomaan elämään, hyvinvointiin, lisääntymiseen ja oikeuden elämään. Eläinsuojelulaite ja eläinoikeusliike eroavat toisistaan ehdottomuuden asteessa eläimen käytön suhteen. Eläinoikeusliikkeet

vaativat kaiken eläimen hyötykäytön lopettamista ja näiden neljän perusoikeuden kunnioittamista. Eläinsuojelussa yleisesti on pyritty edistämään eläimen hyvinvointia sekä vähentämään sen mahdollisesti kokemaa kärsimystä. Tämä on myös Suomen eläinsuojelulaissa periaate. Eläinsuojelulain (247/1996) 3. pykälässä sanotaan, että ”Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. - -”. Eläinsuojelulaki ei kuitenkaan määrittele tarkemmin ”tarpeetonta kipua ja tuskaa”, joten se tulee arvioida tilannekohtaisesti eläinsuojelurikosten yhteydessä.

Säädöksiä ja lakien avulla pyritään vähentämään esimerkiksi ihmisen tuotantoeläimelle aiheuttamaa kärsimystä sekä tuomaan eläimille mahdollisimman lähellä luonnollista olevat elinolosuhteet. Eläinoikeusjärjestöjen toiminta on usein radikaalimpaa, ja osittain jopa laiton, kuin eläinsuojelujärjestöjen. Filosofisesti eläinten oikeuksista keskusteltaessa pyrkimys on vaikuttaa suurempaan asennemuutokseen ihmisen eläinkäsityksessä. Eläinoikeusjärjestöt pyrkivät keskustelussa muokkaamaan konkreettisia eläinten hyväksikäytön epäkohtia eläimen hyvinvointia kohottaakseen, perinteisen eläinsuojeluaatteen mukaisesti. Juridisessa mielessä eläinoikeus-vaatimus pyrkii muuttamaan yhteiskuntamme lakeja eläinystävällisempään muotoon vaatien uudistuksia, joilla parannetaan eläimen laillisia oikeuksia. (Vilkkä 1998, 79.)

Aaltolan (2004, 94) mukaan eläimen saadessa itseisarvon, tulee sen johtaa oikeuksiin. Oikeuksien tulee turvata tällöin toisen yksilön velvollisuus kyseistä eläintä kohtaan ja mahdollistaa eläimen hyväksyttävä kohtelu. Eläimen arvokeskustelu mielletään usein mielipidekysymykseksi, koska ihmiset arvottavat eläimet eri tavalla oman maailmankatsomuksensa tai eläimen käyttötarkoituksen mukaan. Edellä käsiteltiin tietoisuuden ja tuntoisuuden ominaisuuksia kriteerinä itseisarvoiselle eläimelle. Eläinfilosofinen yhteisö pyrkii konsensukseen mutta eriäviä näkemyksiä moraalisen arvon rakentumisesta on paljon, joista yleisimpiä argumentteja käsitellään seuraavassa.

2.2 Ihmisen ja eläimen moraalista eroa korostavat argumentit

Eläimen moraalisen arvon olemassaolosta on paljon keskustelua puolesta ja vastaan. Seuraavaksi käsitellän Elisa Aaltolan erittelemää argumenttien kolmijakoa, jolla

perustellaan eläimen arvon kriittistä näkemystä antroposentrisessä maailmassa. Yhteistä näille argumenteille on se, että eläimen itseisarvo kielletään kokonaan. Jos eläimellä nähtäisiin olevan itseisarvo, sillä väistämättä olisi myös moraalisia oikeuksia kuten ihmiselläkin. Eläimen arvokäsitys vaikuttaa siihen, kuinka eläintä tulee kohdella. Jos eläimellä on vain välineellistä arvoa, kuten esimerkiksi turkiseläimen nahka, eläimen hyvinvoinnilla on merkitystä vain silloin, kun se vaikuttaa eläimen tuottavuuteen (Aaltola 2004, 92).

Kategorisen eli luokittelevan argumentin premissinä on löytää jokin kyky tai taito, mikä erottaa ihmisen ja eläimen toisistaan. Tätä tekijää pidetään moraalisen arvon perustana ja se on yleisesti ollut sellainen ominaisuus, mikä löytyy vain ihmiseltä. Kategorisen argumentin ideana on perustella sitä, miksi eläimellä ei voi olla itseisarvoa ja se ei voi olla moraalinen toimija. (Aaltola 2004, 95). Kristillis-filosofinen tapa erotella ihminen ja eläin toisistaan siten, että eläin koetaan ”toiseksi”, mitä vasten ihmisen erityisyyttä peilataan ja perustellaan. Tällainen dualistinen erotteleva jako lajien välillä on ollut vähintäänkin vahingollinen eläimen ja ihmisen suhteessa ja on johtanut esimerkiksi tehotuotannon yleistymiseen.

Kategorisen argumentin haasteena on löytää sellainen kyky mikä löytyy vain ihmiseltä eikä yhdeltäkään eläinlajilta. Monesti tällainen kyky on ollut rationaalisuus ja muut mentaaliset kyvyt tai propositionaalisen puheen tuottaminen. Aaltola kyseenalaistaa argumentin filosofisen pätevyyden sen perusteella, että kompleksisten taitojen perusteltavuus moraalisen arvon pohjana on heikko. (Aaltola 2004, 95.) Erottelevan kyvyn löytämisen hankaluutta lisää marginaaliargumentti ja samalla se heikentää kategorisen argumentin pätevyyttä. Marginaaliryhmä koostuu ihmisistä, jolta uupuu tietty mentaalinen kyky eli siihen luetaan esimerkiksi pienet lapset, dementiaivanhukset tai kehitysvammaiset ihmiset (Aaltola 2004, 96). Tämän ryhmän ihmisiltä ei löydy kaikkia samoja ominaisuuksia kuin ”täydelliseltä ihmiseltä”. Oletus on, että marginaaliryhmän ihmisillä on myös arvoa, vaikka heiltä saattaa puuttua juuri se ominaisuus, jota käytetään eläimen ja ihmisen erottamiseksi. Johdonmukaisesti katsoen olentoja erottavan tekijän pitää olla siis kyky, mikä ei puuttuisi marginaaliryhmän edustajaltakaan, jotta sen voisi hyväksyä mittaamaan moraalista arvoa. Tai vastaavasti moraalisen arvon lähtökohdat on ulotettava myös eläimiin.

Aaltola (2004, 96) näkee kategorisen argumentin ongelmana myös sen, että moraalinen arvo ei ole määrällisesti muuttuva. Nyky-yhteiskuntamme lähtökohta on, että eri

älykkyydosamäärältään vaihtelevat ihmiset ovat samanarvoisia eikä ihmisiä järjestetä hierarkkisesti paremmuusjärjestykseen. Mentaalisiin kykyihin pohjautuva moraalinen arvo olisi hankalaa perustella johdonmukaisesti. Toinen näkemys kategorisesta argumentista on pohjata se moraaliseen kyvykkyyteen. On esitetty, että arvo voisi pohjautua ihmisen kykyyn toimia moraalisesti ja näin ollen eläin ei voisi olla moraalinen toimija. Näkemyksen kyseenalaistaa erilaiset eläimillä tehdyt tutkimukset, joissa moraalisuus näkyy eriaistaisena toimintana. Rotat saattavat kärsiä mielummin nälkää, mikäli huomaavat sen estävän lajitovereiden saamat sähköiskut. Siat pyrkivät auttamaan toisiaan, mikäli toinen sika kiljuu hädissään. (Aaltola 2004, 97.)

Ongelmaksi muodostuu, kuinka määritellään moraalinen toiminta. Eläimen moraalinen toiminta on sisäsyntyistä sekä opittujen normien kautta muodostuneita käyttäytymismalleja, mikä ei edellytä eläimeltä syvempää moraalien käsitteen ymmärtämistä. Ihmisenkin moraalinen kyvykkyyden on muodostunut yhteiskunnan normien mukaan eikä täysin tyhjästä, vaikka kykenee erilaiseen moraaliseen pohdintaan kuin eläin. Mahdollisten erottavien kykyjen ja ominaisuuksien pohjilta ponnistaa kategorisen argumentin painottama täysi persoona-malli. Täysi persoona on rationaalinen, autonominen ja moraalinen aikuinen ja on siten eräänlainen moraalien yksikkö. Täysi persoona nähdään moraalien normina ja täydellisesti arvokkaana olentona poissulkien eläimet sekä aiemmin mainitut marginaaliryhmät. (Aaltola 2004, 101–102.)

Ihmiskeskeinen argumentti nostaa edellä mainitut marginaaliryhmät kyseenalaistamatta eläimen yläpuolelle moraalien arvon omaaviksi, huomioimatta sitä ovatko marginaaliryhmän edustajat kykeneväisiä moraaliseen toimintaan. Marginaaliryhmien tärkein ominaisuus on heidän ihmisyytensä. He kuuluvat moraalien arvon piiriin vain koska ovat ihmislajia ja siten moraalisesti arvokkaampia kuin muut eläinlajit. Yksinkertaistaen ihmisellä on erityistä arvoa valmiiksi ilman mitään ominaisuusvaatimuksia, joihin arvokeskusteluissa eläimen osalta vedotaan. (Aaltola 2004, 104). Ihmiskeskeinen argumentti on muutoin samaan ajatukseen pohjaava kuin aiemmin käsitelty kategorinen argumentti mutta korostaa ihmislajien erityistä merkitystä. Ensisijaisesti ihminen on arvokas siksi, että on moraalinen olento sekä toissijaisesti arvokas koska on ihminen (Aaltola 2004, 104). Tällä tavoin myös marginaaliryhmien edustajat ovat moraalisesti arvokkaita, vaikka heiltä uupuisi kategorisen argumentin peräänkuuluttama ominaisuus. Tärkein ominaisuus on olla ihminen,

koska juuri ihminen on moraalinen toimija. Tällaista ajattelumallia voidaan kutsua myös spesismiksi, jota käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Ihmiskeskeinen argumentti ihmisen erityisyydestä voidaan perustella neljällä tavalla. (1) Ihmislaji nähdään moraalisenä toimijana kokonaisuudessaan ja sen sisältämä moraalinen arvo ulottuu siten koko ihmiskuntaan. Tämä ei edellytä kaikilta ihmisiltä moraalista toimijuutta vaan mahdollistaa yksilöiden poikkeavuuden, esimerkiksi marginaaliryhmien osalta. (2) Ihmisen moraalinen arvo perustuu ihmisen potentiaaliseen moraaliseen kyvykkyyteen, joko menneessä tai tulevassa ajassa. Muistisairaat vanhukset ovat olleet aikaisemmin elämässään moraalisia toimijoita ja vastasyntyneistä oletetaan tulevan moraalisia toimijoita. (3) Moraalinen toimijuus on inhimillinen kyky, joka on vain ihmislajille ominaista. Jokainen ihminen ”omistaa” tämän kyvyn huolimatta siitä, mitkä heidän henkilökohtaiset kyvyt ovat. (4) Neljäs vaihtoehto ihmisen erityislaatuiseksi moraaliseksi arvolle on vaikeammin käsitettävissä. Sen lähtökohta on, että ihmisyyden on jo itsessään moraalisesti merkityksellinen tekijä. (Aaltola 2004, 104–105.)

Ihmiskeskeisessä argumentissa otetaan itsestään selvänä, ”luonnollisena”, ihmisyyden periaatteellisenä oikeutuksena moraaliseksi arvolle. Tämän voidaan sanoa olevan naturalistinen virhepäätelmä, jossa samaistetaan tosiasia moraaliseen arvoon. Ihmiskeskeinen argumentti rinnastaa ihmislajin arvoon ilman vahvempaa argumentointia tai perustelua tehden johtopäätökset siitä, miten asiat ovat, siihen miten niiden kuuluisi olla. (Aaltola 2004, 109.)

Kolmas tapa perustella lajien moraalisia eroja on lajisidonnaisuuden argumentti. Lajisidonnaisuuden argumentti voidaan tiivistää siihen, että ihminen suosii lajitoveriaan eli toista ihmistä, koska se muistuttaa häntä itseään. Argumentin käyttäjät näkevät, että ihmisellä on luontainen taipumus arvottaa kaltaisiaan olentoja korkeammalle muiden olentojen kustannuksella. Taipumus perustuu niin biologisiin, psykologisiin kuin kulttuurisiin seikkoihin. (Aaltola 2004, 110). Perusteiden painotukset vaihtelevat eri teorioiden näkökulmissa. On ymmärrettävää, että ihminen suosii kaltaisiaan mutta voidaanko tästä vetää johtopäätös, että sen perusteella voidaan ihmislajin arvottamisesta tehdä moraalinen periaate.

Tämänkin argumentin, kuten myös edellä mainittujen kahden, ongelmana on naturalistinen virhepäätelmä. Yksinkertaistettuna naturalistinen virhepäätelmä voi johtaa ajatuksen ”ihminen on itsekäs” siihen, että ”ihmisen pitää olla itsekäs”. Tämä virhepäätelmä nostaa perinteisen näkemyksen ihmisen arvokkuudesta yksilöarvon kriteeriksi. Naturalistinen virhepäätelmä lajisidonnaisuuden argumentissa näkyy tapana ottaa absoluuttisena totuutena se, kuinka ihminen suosii samanlaista olentoa kuin hän itsekin on ja antaa sillä perusteella ihmiselle moraalista arvoa. (Aaltola 2004, 111.) Samankaltaisuuden käyttäminen suosimisperusteena herättää ajatuksia sen tasa-arvoisuudesta jo ihmislajin kesken. Voidaanko väittää, että peruste on moraalisesti kestävä, jos sitä käytettäisiin tietyn kulttuurin tai etnisen ryhmän edustajien suosimisessa?

Filosofi Mary Midgley mukaan lajisidonnaisuus perustuu erityisesti kulttuurisiihin eikä tätä voida mieltää moraaliseksi syyksi suosia ihmistä. Aaltola ja Midgley ovat samaa mieltä argumentin ongelmallisuudesta moraalisen arvon määräytymisessä. Kulttuuri on muuttuva yhteiskuntaan sidottu näkemys ja länsimaisessa kulttuurissa on eläimen erilaisuutta korostavia perinteitä mutta samalla myös rasisia piirteitä, joiden ei voida sanoa olevan moraalisesti oikeutettuja. (Aaltola 2004, 111–112.) Samankaltaisuuden argumentin sijaan voidaan korostaa myös läheisyysnäkemystä. Ihmislaji suosii toista ihmistä sen läheisen suhteen vuoksi, mikä ihmislajilla on toisiinsa. Tämä kuitenkin toimii vain tunnettujen yksilöiden kohdalla. Ihminen samaistuu läheiseensä helpommin kuin toisella puolella maapalloa asuvaan tuntemattomaan. Aaltola (2004, 114) kutsuu tällaista ajattelumallia läheisysetiikaksi, jonka yhteydessä huomioidaan tunteet ja henkilökohtainen perspektiivi vaikutuksessa moraaliin.

Läheisysetiikan ei voida kuitenkaan väittää olevan moraalisesti hyväksytympää tai perustellumpaa, koska se sisältää premissin äidistä, joka pelastaa oman lapsena palavasta talosta ennen vierasta lasta. Yleisellä tasolla on vaikea perustella miksi oma lapsi on moraalisesti arvokkaampi kuin vieras lapsi. Tällä samalla ajattelumallilla ei voida perustella ihmisen ja eläimen moraalista eroavaisuutta läheisyyden tai samaistumisen logiikalla. Taipumuksesta suosia samankaltaisiaan ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, että ihminen on moraalisesti erityisempi kuin eläin. (Aaltola 2004, 115.)

2.2.1 Spesismi

Aikaisemmin mainittu spesismi eli lajisorto tarkoittaa ideologista käsitystä siitä, että ihmisellä on oikeuksia vain siksi, että on erityisesti juuri ihminen. Tämä oikeuttaa ihmisen kohtelemaan muita kaltaisiaan epätasa-arvoisesti ja moraalittomasti. Spesismin käsitteen käyttöön ottaneen psykologi Richard Ryderin mielestä hyväksyessämme biologisen suhteen eläimiin tulee meidän hyväksyä tuntoisuus, jolloin molemmat kuuluvat samaan moraaliseen kategoriaan eikä ole olemassa eettistä oikeutusta tuottaa kipua toiselle lajille, jotta ihminen hyötyisi. (Vilka, 1996, 124-125.) Kirjailija J. Howard Moore ei käyttänyt kirjassaan *The Universal Kinship* vielä spesismin käsitettä mutta arvioi ihmisen toimintaa eläimiä kohtaan saman tyyppisesti kuin Ryder. Moore kyseenalaisti ihmiskeskeisen etiikan, joka mieltää ihmisen kaiken keskipisteeksi ja muut olennot ovat ihmisen omaisuutta. Hänen mukaansa ihmiskeskeisestä etiikasta tulee siirtyä muutkin lajit huomioivaan etiikkaan. Moore uskoi, että tekojen oikeutus arvioidaan sen mukaan, miten ne vaikuttavat kaikkiin maapallon asukkaisiin, eikä vain ihmisiin. (Vilka 1998, 74.)

Spesismi on moraalisesti vaikeasti oikeutettavissa. Yksinkertaisuudessaan spesisti suosii omaa lajiaan toisen lajin yli ja nostaa lajinsa vähäisimmänkin intressin toisen lajin tärkeämmän intressin yläpuolelle (Singer 2007, 37). Singerin (2013, 74) mukaan vaatimus tasavertaisuudesta on moraalinen ihanne eikä vain huomio todellisuudesta. Singer (2007, 34) argumentoi spesismia vastaan perustellessaan eläinten olemassa olevia intressejä. Erityisesti spesistinen näkemys ilmenee ihmisen elämän pyhydessä merkityksessä. Ihmisen elämä on koskematonta mutta spesisti ei kiellä toisen moraalisesti tasavertaisen olennon tappamista (Singer 2007, 45). Spesismi on mielivaltainen näkemys maailmasta, jossa eläin ja ihminen ovat jo lähtökohtaisesti biologiansa takia eriarvoisessa asemassa, kuten edellä ihmiskeskeisen argumentin yhteydessä esitettiin. Lajisorto on tuomittava, sillä periaatteella, että yksilön arvo ja intressien huomioonottaminen ei ole riippuvainen yksilön olemuksesta tai ominaisuuksista (Singer 2013, 75).

2.4 Preferenssiutilitarismi

Benthamin klassinen utilitarismi kritisoi perinteistä kristillistä näkemystä eläimen ja ihmisen suhteesta. Utilitarismissa on kolme väitettä, jotka voidaan tiivistää hyötyyn ja sen

maksimointiin sekä tasavertaisuuteen kaikkien yksilöiden välillä (Aaltola 2004, 118). Matti Häyryn (2001, 9) mukaan utilitarismi pitää sellaista tekoa tai lakia oikeana, mikä tuottaa maailmaan mahdollisimman paljon onnellisuutta ja hyvää eli hyötyä. Tällainen maailmankatsomus pyrkii välttämään kärsimystä, mikä oli myös Benthamin näkemys siitä, kuinka eläinten oikeudet pitäisi nähdä. Kuten ihmisiä, myös eläimiä tulisi kohdella niin, etteivät he kokisi tarpeetonta kärsimystä ja tähän päästäisiin, jos eläimet nähtäisiin osana moraalista oikeutta. Kuten aikaisemmin on todettu, Benthamin klassinen premissi eläinten oikeuksien ja arvon suhteen oli se, onko olento kykeneväinen tuntemaan kärsimystä. Jos oli, eläimellä oli oikeus olla tuntematta kipua. Teoreettisesti voidaan todeta, että jokaisen tuntevan yksilön intressit tulee huomioida tasavertaisesti (Singer 2007, 33). Intressien tasavertaisesta huomioimisesta huolimatta utilitaristit eivät tuominneet eläinten tuotannollista käyttöä käytännössä vaan pyrkivät korostamaan eläinten hyvinvoinnin ja hoidon eettisyyden maksimoimista (Francione 2013, 120).

Benthamin ja muiden utilitaristien jalanjäljillä kulkee moraalifilosofi Peter Singer. Singerin teoria pohjaa utilitaristiseen näkemykseen onnellisuuden maksimoimisessa mutta näkee sen enemmän intressien tai preferenssien tyydyttämisenä. Lyhyesti sanottuna Singer näki, että tyydytetyt intressit johtavat hyvinvointiin eli olennon onnellisuuteen. Onnellisuus itsessään oli hankalasti määriteltävä käsite, joten Singer tarkensi teoriaa ja korvasi onnellisuuden yleisesti eri intresseillä (Aaltola 2004, 120). Tarkemmin määriteltynä Singer edustaa preferenssiutilitaristista näkökulmaa, joka olettaa, että olennon toimintaa ohjaa sen pyrkimys täyttää sen intressit. Tällöin intressien tyydyttämisestä tulee motiivi toiminnalle ja voidaan todeta, että kaikki ne olennot, joilla on intressejä, ovat siten myös moraalisen toiminnan kohteita. Preferenssiutilitarismi pohjaa teoriansa tasavertaisuuteen ja painottaa puolueettomia intressejä olennon lajin tai sen ominaisuuksien sijaan. (Aaltola 2004, 119-121.) Muiden ominaisuuksien tai arvotus tapojen valitseminen on spesismiä (Singer 2013, 76–77).

Singer linjaa, että eläinten ja ihmisten välillä on eroavaisuuksia mutta se ei tarkoita, etteikö eläimellä olisi ollenkaan oikeuksia, vaikka kyse ei olisikaan yhtäläisistä oikeuksista. Tasa-arvoinen suhtautuminen eri olentoihin voi tarkoittaa erilaisia oikeuksia. (Singer 2007, 30.) Ihmiselle kuuluu esimerkiksi äänestysoikeus tai sananvapaus mutta eläin ei tällaista oikeutta tarvitse tai kykene toteuttamaan. Ajatuksen taustalla on juuri preferenssiutilitarismi: jokaiselle olennolle kuuluu sille sopivat ja sen intressejä vastaavat oikeudet. Benthamin

näkemyksistä kivun kokemisesta on välttämätön intressejä korostavalle Singerille. Ilman kykyä tuntea kipua tai nautintoa ei olisi intressejä eli intressien pohjana on tuntoisuus ja kokemuksellisuus. (Singer 2007, 35.) Kärsimyksen tunne on perustavaa laatua oleva tasavertainen syy toimia esimerkiksi eläinräökkäystä vastaan, koska kärsivän eläimen tunteukset on otettava huomioon.

Kuten todettu, Singerin (2007, 36) mukaan intressejä on vain tuntevalla olenolla. Toisin kuin kategorisessa argumentissa, Singerin mukaan ei voi olla muuta ominaisuutta, millä rajata kenen intressit otetaan huomioon. Singeriä kritisoivat teoreetikot olivat toista mieltä eläimen tuntoisuudesta ja väittivät, ettei eläimellä ole intressejä, koska eläin ei voi kärsiä. Eläimen tuntoisuudesta voidaankin olla monta mieltä mutta Singer kallistuu eläimen tuntoisuuden puolelle siitä syystä, että fyysisen kivun tunne voidaan päätellä olennon ulkoisista merkeistä (2007, 38). On realistisempaa todistaa tieteellisesti, että monilla olennoilla on fysiologisesti ihmisen kaltainen hermosto kivun kokemiseen kuin uskoa se, että muilta kuin ihmisiltä se puuttuu. Kyky kokea kipua voidaan myös nähdä evoluution kannalta merkittävänä osana selviytymistaistelua (Singer 2007, 39).

Eläimen ja ihmisen kivun kokemukset eroavat siinä kohtaa, kun tunnetta pitää kuvailla toiselle. Ihminen on kykeneväinen kertomaan puhekielellä, että neulan painaminen ihon läpi sattuu mutta koe-eläin ei vastaavassa tapauksessa voi muuta kuin äännehtiä ja mahdollisesti liikahtaa. Voiko kipu olla olemassa vain silloin, jos sen pystyy kuvailemaan? Niin kauan kuin ei ole tieteellistä näyttöä kivun tunteuksen liittymisestä vain puhekykyyn, ei Benthamin ja Singerin mukaan tällä näkemyksellä ole merkitystä (Singer 2007, 41). Uskottavin peruste kaataa uskomus puhekielen ja kivun yhteyden välillä on kysyä voiko pieni vauva kärsiä? Vauva ei ole vielä puhekykyinen mutta kaikki uskovat, että vauvalla on tuntoaisti (Singer 2007, 42). Voidaan siis päätellä, että eläin on kykeneväinen tuntemaan kipua ja tästä syystä sillä on intressejä, mitkä johtavat oikeuteen olla kärsimättä.

Spesismien voi Singerin mukaan välttää vain tiedostamalla, että kaikilla elävillä olennoilla on samanarvoinen oikeus elämään. Tämän moraalisen oikeuden sisällä voi kuitenkin olla eroavia näkemyksiä siitä, miksi ihmisen tappaminen eroaa eläimen tappamisesta. (Singer 2007, 46). Tärkeintä on olla rajaamatta eläimen ja ihmisen elämän oikeutta biologiseen ominaisuuteen. Tällöin on mahdollista väittää, että tietyissä tapauksissa eläimen elämä on arvokkaampi ja merkityksellisempi kuin ihmisen (Singer 2007, 47). Eläimet tulee huomioida

osana moraalista ja oikeudenmukaista kohtelua. Singerin (2007, 295) lähtökohta on, että eläimet ovat osa eettistä järjestelmäämme ja niitä on kohdeltava jokaisen lajin ominaisten tapojen mukaisesti.

2.5 Reganin oikeusteoria

Toinen eläinetiikan ristiriitaisuuksiin perehtynyt eläinoikeusfilosofi on Tom Regan. Hänen oikeusteoriansa mukaan ihmisyyys ei ole sopiva perusta yksilöarvolle vaan on löydettävä jonkinlainen puolueeton itseisarvon pohja, minkä avulla käsitellä eri olentojen arvoja sekä oikeuksia (Aaltola 2004, 137). Reganin oikeusteoria pohjaa kantilaiseen oikeusajatteluun, joka korostaa utilitarististen seurauksien sijaan periaatteita (Aaltola 2004, 135). Toisin kuin Kant, joka uskoi vain ihmisen olevan moraalinen, itseisarvoinen toimija, Regan ei hyväksynyt ihmiskeskeistä selitystä. Hän ei nähnyt fyysisten seikkojen eli esimerkiksi sukupuolen tai lajin olevan moraalisesti kestävä peruste. Myös sosiaalisella asemalla perustellut syyt olivat arveluttavia. Reganin mukaan kaikki olennot, jotka ovat kykeneväisiä kokemaan mielihyvää sekä muita erilaisia tunne-elämän kokemuksia ovat oman elämänsä subjekteja (subject-of-a-life) ja siten väistämättä itseisarvoisia (Regan 1983, 243). Aiemmat teoriat ihmiseen kohdistuvasta itseisarvon mahdollisuudesta voitiin kumota marginaaliargumentin avulla (Aaltola 2004, 137). Miksi ihminen lajina olisi ylivertainen ominaisuuksineen, jos jokin eläinlaji oli kehittyneempi ja kykeneväisempi kuin marginaaliryhmää edustava kehitysvammainen ihminen?

Itseisarvo Reganin teoriassa on muuttumaton käsite, joka on samanarvoinen kaikilla itseisarvoisilla olennoilla huolimatta siitä, onko olento eläin vai ihminen. Itseisarvon määrää ei voi vähentää tai lisätä vaan se pysyy muuttumattomana teoista tai yksilön ominaisuuksista huolimatta. (Regan 2013, 96.) Itseisarvon määräytymisessä ei oteta myöskään huomioon sitä, onko yksilöstä hyötyä toiselle yksilölle vai ei. Velvollisuusetiikkaa myötäilevä oikeusteoria ei jaa itseisarvoa moraalisen toimijan tai moraalisen toiminnan kohteiden välillä, koska itseisarvon ei perustu yksilön ominaisuuksiin. Oikeusteorian mukaan itseisarvoisia olentoja on kohdeltava kunnioittavasti ja moraalisen toimijan velvollisuus on olla vahingoittamatta itseisarvoisia olentoja (Regan 1983, 262).

Itseisarvon ollessa muista riippumaton arvo Regan määrittelee sen perustuvan yksilön olemukseen kokonaisuudessaan. Oikeusteoriassa itseisarvo on kategorinen eli olento joko on tai ei ole itseisarvoinen (Aaltola 2004, 135). Koska itseisarvoista yksilöä on kunnioitettava sen itsensä vuoksi, on pyrittävä myös välttämään mahdollista haittaa yksilölle. Reganin oikeusteoriaan kuuluukin, toisin kuin utilitarismiin, varmistaa tämän haittaperiaatteen avulla se, ettei yksilön oikeutta alisteta yleisen hyvinvoinnin vuoksi. Utilitarismissa pyritään tuottamaan mahdollisimman monelle onnellisuutta ja teot saattavat olla oikeutettuja, vaikka olisivat yksilölle haitallisia. Reganin teorian mukaan yksilöllä on sen itseisarvon tuomien periaatteiden vuoksi perusoikeuksia, jotka syntyvät vaatimuksista toista moraalista toimijaa kohtaan. Ihmisellä on velvollisuus toimia niin, ettei haittaa synny toiselle olennolle. (Aaltola 2004, 136.)

Reganin mielestä sopiva puolueeton perusta itseisarvolle oli mieli. Hän ei tarkoittanut ihmisen ylivertaisuutta korostavaa täysi persoona- näkemystä vaan olennaisinta oli elämän kokemuksellisuus ja eläminen. Tätä Regan kutsui oman elämänsä subjektiivisuudeksi (*subject of a life*), jonka hän näki itseisarvon perustana. Oman elämänsä subjektilla tietoisuus näyttäytyy todellisuuden jonkinlaisena kokemisena. (Aaltola 2004, 137). Osittain sen voisi nähdä olevan tuntoisuuden ominaisuus sen laajimmassa mahdollisessa merkityksessä. Regan uskoo suurimman osan eläinlajeista täyttävän tietoisuuden kriteerit, joihin hän laskee edes jonkin asteisen tulevaisuuden hahmottamisen, uskomukset, muistin, halut sekä aisti- ja tunne-elämä (Regan 1983, 264). Eläimen mahdollinen aisti- ja tunne-elämä on näistä kriteereistä helpoimmin hyväksyttävissä ja sen todisteeksi voidaan laskea monien nisäkkäiden fysiologinen samankaltaisuus ihmisen hermoston kanssa. Eläinten tietoisuuden arvioiminen on hankalaa, koska sen tieteellinen mittaaminen on tällä hetkellä lähes mahdotonta. Eläin ei kykene kielelliseen kommunikointiin ihmisen kanssa, pois lukien eräät kädelliset, jotka ovat oppineet käyttämään alkeellisia sanoja. Eläimen tietoisuutta on kuitenkin tutkittu eläimen käyttäytymistä tarkkailemalla.

Toisten mielten ongelma käsittelee sitä, ettei ole olemassa keinoja tietää tai tutkia miltä toisena olentona oleminen tuntuu eikä siten voida johtopäätöksiä vetää toisen olennon tietoisuudesta (Aaltola 2004, 59). Vainoharhaisuutta välttääkseen voidaan olettaa toisten ihmisten kokevan monet asiat samanlaisina kuin ne henkilökohtaisesti koetaan. Eläinten suhteen samanlainen oletus on mahdotonta. Vaikka eläinten kokemuksien sisällön selvittäminen on mahdotonta, ei pidä olettaa, että sisältöä ei olisi (Aaltola 2004, 60). Tieto

kokemuksen sisällöstä ei korreloi sen mahdollisen olemassaolon kanssa ja Reganin oikeusteorian mukaisesti eläimellä on tietoisuus eli eläin on oman elämänsä subjekti.

Oli olento moraalinen toimija, moraalinen objekti tai moraalisen toiminnan kohde, tulee sillä olla tasavertaiset oikeudet toisen yksilön kanssa. Se, mitkä näiksi oikeuksiksi luetaan, ei ole oikeusteorian päätettävissä vaan se on yhteiskunnallisen keskustelun tehtävä. (Regan 1983, 264.) Regan näkee moraalisesti epäoikeudenmukaisena sen, jos oman elämänsä subjektin oikeutta rikotaan antamalla sille vain välineellistä arvoa (1983, 264). Eläimiä tulee kohdella moraalisen arvonsa mukaisesti eikä vain itseisarvoisen yksilön toiminnan kohteena. Yksinkertaistettuna moraalisesti kestävää kohtelua on sellainen toiminta, mikä ei aiheuta kärsimystä (Regan 1983, 328). Itseisarvoisen yksilön perusoikeuksia voidaan rikkoa vain, jos jokin muu ylittää velvollisuudellaan sen vaateen, että itseisarvoisia on kohdeltava moraalisesti oikein eli tuottamatta kärsimystä. Vain painavat syyt voivat syrjäyttää tämän oikeuden ja mahdollisessa ristiriitatilanteessa vähemmistö joutuu luopumaan oikeuksistaan enemmistön hyväksi, kuten utilitarismissakin. Enemmistöperiaate ei kuitenkaan toimi siinä tilanteessa, mikäli vähemmistöön kuuluva yksilö kärsisi huomattavasti enemmän kuin yksikään enemmistön yksilöistä, jos tekoa ei toteutettaisi. (Regan 1983, 328).

Varmaa Reganin teoriassa on, että eläimellä on itseisarvonsa vuoksi oikeuksia ja ihmisellä velvollisuus turvata nuo oikeudet sekä kunnioittaa niitä (Aaltola 2004, 141–144). Tärkeää on erottaa moraalinen toiminta ja moraalisen toiminnan kohteena oleminen toisistaan. Moraalinen toimija ymmärtää toimintansa vaikutukset ja tietää olemassa olevan muita moraalisia toimijoita tai agenteja. Moraalisella toimijalla on velvollisuus moraalisen toiminnan kohteita kohtaan. Moraalinen toimija hahmottaa velvollisuutensa sekä kunnioittaa oikeuksia. Oikeuksia omaavalle tämä ei ole välttämätöntä, koska jokaisella ihmisellä saattaa olla oikeuksia, joita hän ei tiedä omistavansa eikä näin ollen osaa niitä vaatiakaan. (Aaltola 2004, 144.) Reganin mukaan oikeudet ovat olemassa, vaikka niitä ei aktiivisesti osaisikaan vaatia itselleen kuuluvaksi (Aaltola 2004, 145). Oikeusnäkemys kieltää periaatteen tasolla kaiken mahdollisen syrjinnän sekä teot, jotka vahingoittavat itseisarvoisten yksilöiden oikeuksia (Regan 2013, 96).

3. TURKISELINKEINON VAIKUTUKSET

Tutkielman toisessa luvussa käsitellyn eläinfilosofisen lähestymistavan lisäksi on ymmärrettävä turkistarhauksen suomalainen konteksti, jotta voin analysoida aineistoni sisältöä. Tämän vuoksi pohjustan aineiston analyysiani tarkastellen lyhyesti turkistarhauksen historiaa sekä alan elinkeino- ja ympäristövaikutuksien merkitystä yhteiskunnalle. Eduskuntakeskusteluissa työllistävä merkitys ja taloudelliset intressit esiintyvät useasti. Tämän luvun tarkoitus on helpottaa turkistarhauskeskustelun asettamista sen ominaiseen kontekstiin. Luvussa käsitellään myös alan tulevaisuutta sekä muotialaa, joka on perinteisesti yhteistyössä turkistuotannon kanssa.

Turkisala on siirtynyt metsästys- ja loukutuselinkeinosta tarhausmalliseen tehokkaampaan nahkatuotantoon noin sata vuotta sitten. Tarhojen lukumäärä kasvoi aina 1980-luvulle asti, jonka jälkeen tarhojen lukumäärä alkoi hiljalleen laskea. Laajimmillaan 1980-luvulla oli 6000 turkistilaa mutta 2010-luvulla määrä jäi alle 1000 tilan. (Kivelä, Lahtinen, Uotila toim. 2017.) Kansalaisaloitteen aikaan vuonna 2013 Suomen turkiseläinten kasvattajain liitto ry:n jäsentiloja oli jäljellä 965 kappaletta. Tämän lisäksi oli noin 50 tilaa, jotka eivät ole STKL ry:n jäseniä. Turkiseläinten tuotantomäärät eivät kuitenkaan ole laskeneet samassa tahdissa tilojen määrän kanssa. Suomessa tuotetaan vuosittain noin 4,5 miljoonaa nahkaa. (Tilastot 2018 n.d.) Tuotantomäärissä on hieman vaihtelua vuosien välillä. Tarhojen tuotanto on kehityksen myötä muuttunut tehostetuksi kannattavuuden ylläpitämiseksi.

Profur on eurooppalaisen Fur European alainen jäsenliitto, mihin kuuluu turkistarhaajien lisäksi toimitusketjun muut osapuolet sekä myös nahkojen jatkojalostajat. Profur ja Fur Europe nimeävät tehtävikseen turkisalan etujen valvomisen sekä lisätiedon tuottamisen alasta (”Meiltä maailmalle” 2018). Lisätietoa Profur tuottaa esimerkiksi osallistumalla aktiivisesti turkiseläintutkimuksiin yhteistyössä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton MTK:n ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n sekä Luonnonvarakeskuksen LUKEn kanssa. Suomessa suurin osa tiloista on keskikokoisia tarhoja, joilla kasvatetaan 50-600 kettu- tai supikoiranaarasta tai 250-2000 siitosminkkinaarasta (Ympäristöministeriö 2018).

Suomessa tarhataan neljää eri turkiseläinlajiketta. Nämä ovat sinikettu eli naali, hopeakettu eli kettu, minkki sekä suomensupi eli supikoira (Kivelä ym. 2017). Profur näkee Suomen olevan laadullisesti maailman johtava ketunnahkojen tuottaja, vaikka määrällisesti Kiinan ketunnahkatuotanto ohittaa suomalaiset tarhat. Ketun- ja supikoirannahkoja tuotettiin Suomessa vuonna 2016 2,45 miljoonaa kappaletta. Kaikista maailman ketunnahkoista kolmasosa kasvatettiin Suomessa. Minkinnahkoja tilat tuottivat 1,9 miljoonaa. Laadun takeena Profur uskoo olevan suomalaisten tuottajien valtava tietotaito, hyvä siitoseläinkanta ja Suomen suotuisa turkiseläinten kasvatusilmasto. Liiton mukaan kasvattajien vastuullisuus ja nahan jäljitettävyyden alkuperämaahan lisäävät nahan laatua. (”Johtava ketuntuottaja” 2018.) Profurin mainitsema kasvattajien vastuullisuus tarkoittaa yleisesti sitä, että tarhat noudattavat Suomen eläinsuojelulakia sekä muiden turkistarhausta säätelevien säädösten vähimmäisvaatimuksia. Ala on myös kehittänyt omaa sertifiointijärjestelmänsä, jonka avulla tarhoja sertifioidaan sen mukaan noudattavatko lakeja sekä säädöksiä ja onko eläinkanta hyvinvoiva. Profur vertaa usein omaa tuotantoaan Kiinaan, jossa alaa ei säädellä lähes mitenkään (Bale 2016). Kiinan olemattomien eläinsuojelulakien vuoksi Profurin on onnistunut mainostaa olevansa laadullisesti johtava ketunnahkojen tuottaja maailmassa.

3.1 Taloudellinen merkitys

Suomalainen turkistuotanto on keskittynyt Pohjanmaalle, missä sijaitsee lähes 97 % turkistiloista. Turkistarhauksen aluetaloudellinen merkitys on suuri monelle pohjanmaalaiselle kunnalle, joiden verotuloista 4-9 % syntyy turkistuotannosta. Suurimpia kuntahyötyjiä alueella ovat Uusikaarlepyy (Pohjanmaa), Kaustinen (Keski-Pohjanmaa) ja Evijärvi (Etelä-Pohjanmaa), joiden verotuloista 250–500 euroa asukasta kohden syntyi juuri turkistiloilta. Turkisalan yhtenä huippuvuotena vuonna 2013 alan tuottamat verot valtiolle, kunnille sekä seurakunnille oli yhteensä 90,7 miljoonaa euroa. Kuntien osuus tästä oli 41,7 milj. euroa. (”Turkisalan taloudellinen merkitys” 2016.) Verotulojen määrä on laskenut vuoden 2013 jälkeen. Vuonna 2015 alan välillisten ja välittömien verotulojen kokonaisverotulot olivat laskeneet jo alle puoleen, 44,3 milj. euroa. Suoraan turkistiloilta tuosta osuudesta tuli vielä vuonna 2013 47 %. Vuonna 2015 turkistilojen tuottamien verojen osuus kokonaisverotuloista oli vain 17 %. (Tilastot 2016 n.d.)

Alan työllisyyslukemat vaihtelevat hieman tilastojen esittäjän mukaan. MTT:n selvitys vuodelta 2008 esittää turkisanalan työllistävän keskimäärin 0,7 henkilöä per tila. Saman selvityksen mukaan 1990-luvulla tilat työllistivät yhden henkilön. (Karhula, Latukka ja Rekilä 2008, 12.) Voidaan olettaa, että yleisen tuotannollisen teknisen kehityksen vuoksi tilat eivät ole lisänneet työvoimaa merkittävästi. Karkeasti laskettuna, jos tiloja on 2010-luvulla tuhat, niin alan välitön työllisyys on noin 700 henkilöä. Kuitenkin turkisala ilmoittaa ristiriitaisesti alan työllistävän suoraan ja välillisesti noin 5000 henkilötyövuotta ("Turkisanalan taloudellinen merkitys" 2016). Työpaikat alalla jakaantuvat varsinaisilla tiloilla tehtävään työhön, rehutehtaille, nahkojen välittävän yrityksen Saga Fursin työntekijöihin sekä muihin alaa työllistäviin toimintoihin, kuten eläin-, nahka- ja rehukuljetukset. Monilla tiloilla yrittäjä on ainut kokoaikainen työntekijä ja ala on vahvasti kausipainotteinen. Tilat työllistävät nahkonta- ja paritusaikana myös ulkomaalaisia kausityöntekijöitä, koska kotimaisen työvoiman saaminen tarhoille on haastavaa (Kettumäki 2016). Työpaikkojen ja vientitulojen lisäksi alan oheistoiminta tuo Suomeen tuloja, esimerkiksi nahkahuutokauppoihin saapuvat ulkomaalaiset sisäänostajat jättävät pääkaupunkiseudulle hotelli- ja ravintopalveluiden kautta merkittävästi tuloja.

Alan taloudellinen tulos on vahvasti markkinaorientoitunut ja sidoksissa kysyntään, mikä määrittää nahkojen hinnat ja luo alalle suuriakin suhdannevaihteluita (Huovari ja Pyykkönen 2012). Vuoden aikana Saga Furs järjestää neljä kertaa huutokaupan, jossa määritellään nahkojen hintaluokat kysynnän mukaan. Minkinnahan kappalehinta on liikkunut huutokaupoissa 2010-2015 välillä aina 21 eurosta 82 euroon. Ketunnahan hinta on sijoittunut tänä aikana 84-189 euron väliin. Vertailun vuoksi uusi kettu- tai minkkiturkkitaakki maksaa 300 eurosta ylöspäin riippuen pituudesta ja designista. Käytettynä takkeja myydään muutaman kymmenen euron hinnalla. Korkeimmillaan nahkojen hinnat ovat olleet kaudella 2012-2013. Suuren hintahajonnan vuoksi kokonaistulokset heittelevät muutamankin vuoden sisään paljon. Esimerkiksi 2009 vuodesta 2013 vuoteen asti tulokset kasvoivat, jonka jälkeen ne kääntyivät laskuun. (Tilastot 2016 n.d.) Vuonna 2013 turkistuotannon viennin arvo oli 800 miljoonaa euroa ("Turkisanalan taloudellinen merkitys" 2016). Vuonna 2016 alan vienti laski 300 miljoonaan euroon. Alan mukaan lasku- ja noususykli on alalla normaalia ja jaksot kulkevat noin 15 vuoden sykleissä. Kannattavuuden ylläpitämiseksi suhdannevaihtelujen varalta myyntivolyymien on oltava suuria. Tärkein vientimaa on Kiina, jonne suuntautuu noin 70 % Suomessa tuotetuista nahoista ("Meiltä maailmalle" 2018). Myös Japani ja Etelä-Korea ovat tärkeitä turkisten vientimaita, koska monien yritysten

valmistustehtaat sijaitsevat kyseisissä maissa. Turkishuutokaappoihin osallistuvista sisäänostajista 85 % ovat aasialaisia. Suomeen turkiksista jää murto-osa, noin 1-2 % kokonaismääristä.

3.2 Ympäristövaikutukset ja turkiseläinten hyvinvointiongelmat

Turkistuotannon ympäristövaikutukset jakaantuvat moneen osaan. Varsinaisten turkistilojen osuus ympäristön kuormittavuudesta on suurin alaa tarkasteltaessa, minkä lisäksi esimerkiksi eläinten ja nahkojen kuljetus tuotantotilojen välillä sekä rehunvalmistus lisäävät alan ympäristövaikutuksia. Hajuhaittojen lisäksi tarhat kuormittavat ympäristöä ravinnepäästöillä maaperään sekä vesistöihin (Ympäristöministeriö 2018). Tuotannon on tutkittu kuormittavan ympäristöä erityisesti typpi- ja fosforipäästöjen osalta (Kivelä ym. 2017). Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) tutki ketun ja minkin nahkojen elinkaaren vaikutuksia ympäristöön vuonna 2011. Tutkimuksen mukaan yhden minkinnahan hiilijalanjälki vastaa keskivertosuomalaisen päivittäisiä kasvihuonekaasupäästöjä.

Vastaavasti yhden ketunnahan hiilijalanjälki kuormittaa ympäristöä keskivertosuomalaisen kolmen päivän hiilijalanjäljen verran tai esimerkiksi saman verran kuin automatka Helsingistä Iisalmeen. (Hyvärinen, Koskinen, Kurppa, Rekilä, Sepponen ja Silvenius 2011.) Koska ala on alueellisesti keskittynyt Pohjanmaalle, ovat ympäristövaikutukset suurimmat kyseisellä alueella, vaikka valtakunnallisesti tarkasteltuna päästöt ovat vähäiset. Erityisesti Pohjanmaan alueen vesistöt ovat kuormittuneet tarhojen fosfori- ja typpipäästöistä, mikä aiheuttaa vesistöjen rehevöitymistä alueella (Ympäristöministeriö 2018). Uusia tarhoja perustettaessa nykyiset säädökset vaativat ottamaan huomioon pohjavesien sijainnin ja yleisesti pohjavesialueita pyritään välttämään. Turkiseläinten lannan varsinainen osuus kaikesta tuotantoeläinlannasta on vähäinen, noin yksi prosentti kokonaisuudesta mutta sen sisältämä fosfori- ja typpipitoisuus on verrannollisesti suurempi.

Ympäristöministeriön turkistarhauksen ympäristönsuojeluohjeen (2018) mukaan tarhoilla syntyy noin 15 % Suomen maatalouden tuottaman lannan kokonaisfosforista ja 5 % kokonaistypestä. Ammoniakkipäästöistä turkistarhauksen osuus kaikista Suomen maataloudessa syntyvistä päästöistä on 10 %. Vesistöjen rehevöitymisen lisäksi tutkimuksissa on esiintynyt kasvuhäiriömuutoksia turkistarhojen läheisissä metsissä.

(Ympäristöministeriö 2018.) Osittain tarhojen aiheuttamia fosfori- ja typpipäästöjä voidaan kompensoida turkiseläinten rehua varten kalastettavilla silakoilla, joiden avulla vesistöistä voidaan vähentää kyseisiä päästöjä. Minkinnahan osalta vesistöistä poistuu rehevöittämisspäästöjä viisinkertainen määrä suhteessa sen elinkaaren ravinnepäästöihin ja ketunnahan kohdalla päästöjä poistuu nelinkertaisesti. (Hyvärinen ym. 2011.) Tarhojen ympäristövaikutukset huomioiden olisi tarkoituksenmukaisempaa huolehtia siitä, että tarhojen päästöt vähenisivät kuin se, että jo olemassa olevia päästöjä pyritään vähentämään roskakalastuksen avulla. Rehuna käytetty roskakala syötetään turkiseläimille ja tuotanto lisääntyy, jolloin päästöt lisääntyvät ja ympäristövaikutusten kierre on jatkuva.

Turkistiloilla eläinten häkkien ympärille laki velvoittaa rakentamaan aidan tai muuten estämään karanneiden turkiseläinten pääsyn luontoon. Suomessa tarhattavat eläimet ovat vieraslajeja luontoon päästessään ja uhkaavat täten suomalaisen luonnon monimuotoisuutta. Karanneista eläimistä on vaaraa linnuille, erityisesti saaristoissa maassa pesiville lajeille, ja supikoira on merkitty erityisesti haitalliseksi vierasperäiseksi lajiksi Euroopan unionin asetuksella. Asetus vaatii erityistä huomiota supikoiraa tarhaavilta helmikuusta 2019 alkaen. Turkiksia varten kasvatettaville ja käytettäville lajeille voidaan hakea ja myöntää erityislupia, kuten turkisala on saanut minkin, supikoiran ja ketun osalta (Ympäristöministeriö 2018). Osittain ympäristövaikutuksia voivat aiheuttaa myös pientuhoeläimet, esimerkiksi rotat ja hiiret, jotka pesiytyvät tarhojen alueille turkiseläinten syöttörehun houkuttelemina.

Usein turkiksista puhutaan ekologisesti kestäväenä vaihtoehtona tekokuiduille mutta MTT:n tutkimuksen (Hyvärinen ym. 2011) mukaan minkin- ja ketunnahan ympäristöhaittavaikutuksia verrattaessa esimerkiksi akryylistä valmistettuihin tuotteisiin ero on huomattava tekokuitujen hyväksi. Turkistiloilla eläinten eritteistä syntyvät ammoniakkipäästöt lisäävät turkiksen ympäristökuormitusta tekokuituihin verrattuna (Hyvärinen ym. 2011). Turkiksia joudutaan myös käsittelemään erilaisilla kemikaaleilla, mitkä vaikuttavat niiden maatumiseen negatiivisesti (Kivelä ym. 2017). Turkisten ekologisuudesta on monta eriävää mielipidettä mutta turkiksen käytön elinkaari on kuitenkin pitkäkestoisempi kuin monien tekokuitujen, joten haittavaikutukset voidaan jakaa useammalle vuodelle.

Tarhauksessa ilmeneviä eläinten hyvinvointiongelmia on yleisesti joka turkiseläinlajilla häiriökäyttäytyminen, mikä voi ilmetä erityisenä aktiivisuutena tai apaattisuutena, kannibalismina tai itsetuhoisuutena. Myös erilaiset terveydelliset ongelmat ovat yleisiä häkissä eläville eläimille. Syitä hyvinvointiongelmille on useita. Turkiseläimet ovat vilttejä, jotka eivät ole tarhaushistorian aikana domestikoituneet riittävästi ihmisen käsittelyyn. Häkkieläminen stressaa eläintä, joka ei voi toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistä. Muita eläinsuojelun näkökulmasta olevia ongelmia on häkkien verkkopohjat, joista eläinten jalat voivat mennä läpi, eläinten lihavuus ja ylijalostaminen sekä eläinten lopetusmenetelmät. (Kivelä ym. 2017.) Kettu on aktiivinen, liikkuva eläin luonnollisessa ympäristössään mutta tarhauksessa sen vähimmäisliikkumatilaksi on säädetty 0,8 m² (Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta 2011/1084). Eläintarhassa samalle lajille on annettava tilaa 600m² verran (Eläintieto 2018). Virikkeeksi on Suomen lain mukaan annettava vähintään puupalikka, jotta kettu voi toteuttaa lajille ominaista käyttäytymistään. Minkille Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta määrää sopivaksi häkkikooksi 0,25m². Eläintarhassa tilavaatimukset ovat noin 40 kertaiset sille, mikä luetaan lainmukaiseksi minkin tarhauksessa. Suomen lainsäädäntö mahdollistaakin saman eläinlajin erilaisen kohtelun sen käyttötarkoituksen mukaan.

Suomen elintarviketurvallisuusvirasto Evira valvoo turkistarhojen lainmukaista toimintaa ja sen toteutumista. Evira on tarkastanut turkistiloja vuodesta 2000 mutta Eviran sivuilta tietoja löytyy vuodesta 2007 eteenpäin. Suomen turkiseläinten kasvattajien liitto Profur on sitoutunut noudattamaan Suomen lainsäädäntöä sekä asetuksia liittyne turkisalaan. Vuonna 2007 Profurin jäsentarhoja oli 1309. Evira teki kyseisenä vuonna tarkastuksia 125 tarhalla, joista väärinkäytöksiä ja huomautettavaa löytyi 29 % tarhoista. Tarkastetut tarhat eivät välttämättä olleet Profurin alaisia, mutta koska lähes kaikki tarhaajat Suomessa kuuluvat Profuriin on oletettavaa, että myös liiton jäsentarhoilta löytyi huomautettavaa. Vuonna 2010 jäsentarhoja oli 1043. Evira tarkisti 57 tarhaa, joista 61 % löytyi väärinkäytöksiä. Ongelmia tuona vuonna ilmeni huonokuntoisissa häkeissä, tilavaatimuksissa ja aidoituksessa sekä puutteellisessa eläinten sairaudenhoidossa. Vuonna 2013 Eviran suorittamat tarkastukset tapahtuivat vain 34 tilalla (Profur-jäsentiloja 965) ja tarkastetuista tiloista kolmasosalla tarhoista löytyi puutteita.

Puutteet olivat suurimmaksi osaksi samoja kuin aikaisempina vuosina, minkä lisäksi lain mukaiset virikkeet puuttuivat usealta tilalta. Eviran tarkastuksissa samat puutteet olivat

ongelmana myös vuonna 2016, kun tarkastettiin 38 tilaa ja jopa 66 % tiloista löytyi huomautettavaa. Vuonna 2016 Profurin jäsentarhoja oli 923. (Evira, 2018.) Huomioitavaa on, että Eviran teettämien tarkastuksien määrä on vähentynyt selvästi mutta turkistiloilta löytyneet epäkohdat ja niiden osuus tarkastettavilla tiloilla ovat pysyneet lähes samoina. Profur ja nahkoja huutokauppaava Saga Furs pyrkivät puuttumaan epäkohtiin omilla sertifikaateillaan, tarkastuksillaan ja hyvinvointiohjelmillaan sekä WelFur-sertifiointiohjelmalla yhteistyössä muiden Euroopan turkiskasvattajien kanssa.

3.3 Alan muutokset Euroopassa ja muutiteollisuudessa

Turkisalan suurimmat yhteiskunnalliset muutokset käynnistyivät 2000-luvun alusta, kun Iso-Britannia kielsi tarhauksen ensimmäisenä Euroopassa. Eurooppalainen kehitys on tämän jälkeen jatkunut eläinsuojelun näkökulmasta positiivisesti joko alan tiukennettujen säädösten muodossa tai täyskieltona koko elinkeinon lakkauttamiseksi. Tiukennetut säädökset ovat saattaneet muuttaa alaa niin, että tarhaaminen ei ole ollut taloudellisesti kannattavaa ja se on vaikuttanut tilojen vähenemiseen. Euroopassa on meneillään negatiivinen asennemuutos turkiksia ja turkistarhausta vastaan. Iso-Britannian päätöksen jälkeen Itävalta kielsi turkistarhauksen kokonaan maassaan vuonna 2004, tosin kiellon astuessa voimaan maassa oli toiminnassa enää yksi tila. Monessa maassa turkistarhauksen kieltämisen yhteydessä on määritelty siirtymäaika, minkä aikana tilojen tuotanto ajetaan alas. Alasajo voi tapahtua myös luonnollisesti, esimerkiksi eläkkeelle siirtymisen avulla. Tutkielmassani käsittelen Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitetta, joka pyrkii kieltämään turkistarhauksen kokonaan vuonna 2013 mutta eduskunnan päätöksellä kiello ei tullut voimaan. Tämän kiivaimman suomalaisen turkistarhauskeskustelun jälkeen useat Euroopan valtiot ovat muokanneet lainsäädäntöään niin, että turkistarhauksesta on tullut vähenevä elinkeino Euroopassa. Esimerkiksi Saksassa turkisalaa säätelevä lainsäädäntö tiukentui niin että alan taloudellinen kannattavuus heikentyi huomattavasti ja maan kaikkien turkistilojen uskotaan sulkeutuvan siirtymäajan päättyessä vuonna 2023.

Toisissa maissa säädöksiä on tiukennettu lajikohtaisesti. Jo vuonna 1995 Ruotsissa kettujen tarhaamissäädöksiä muutettiin niin, että niihin lisättiin vaatimus lajille tyypillisen aktiviteetin mahdollistamiseksi. Tämä tarkoitti esimerkiksi sellaista tarhausmuotoa, jossa kettu kykenee kaivamaan ja elämään osana kettujen sosiaalista yhteisöä ("Tarhauskiellot

maailmalla”, 2018). Säädos on ollut voimassa vuodesta 2001 asti ja se on johtanut kettujen tarhauksesta luopumiseen lähes koko maassa. Ruotsissa uudistukset tehtiin korostaen eläinten hyvinvointia, mikä johti tarhauksen kannattamattomuuteen. Lakien tiukentamiseen on vaikuttanut myös tiloilta karanneiden turkiseläinten vaikutus maiden biodiversiteettiin. Espanjassa on kielletty uusien minkkitarhojen rakentaminen, koska vieraseläinten vaikutus maan luonnon monimuotoisuuteen on ollut huomattava. (Fur free alliance 2018.) Muita turkistarhauksen kieltäneitä tai alaa merkittävästi rajoittaneita valtioita ovat esimerkiksi Hollanti, Kroatia, Tanska ja Slovenia (Kivelä ym. 2017).

Turkisala on joutunut mukautumaan uuteen muodin suuntaukseen, jossa turkista ei nähdä vain esteettisenä asiana vaan myös eettisenä kannanottona ja turkittomuuteen sitoutuneen muodin osuus kasvaakin koko ajan. Useat aiemmin turkiksia kokoelmissaan käyttäneet muotitalot ovat muuttaneet näkemyksiään turkiksien merkittävydestä. Aiemmin luksusmuotiin vahvasti yhdistetty turkis näkyy muotimerkeillä, kuten Michael Kors, Armani tai Hugo Boss, enää vain mahdollisten tekoturkisten muodossa. Muita luksusmuotimerkkejä, jotka ovat luopuneet turkiksien käytöstä omissa mallistoissaan, ovat Versace, Burberry ja Gucci. Mainitut muotimerkit ovat olleet myös suomalaisen turkisten välittäjäyrittäjä Saga Fursin asiakkaita. Edullisimmista muotiketjuista ja –merkeistä esimerkiksi suomalaisillekin tutut H&M, Zara ja Only ovat ilmoittaneet pysyvänsä turkisivapaina merkkeinä. Monet muodin verkkokaupat ovat sitoutuneet myymään vain sellaisia tuotteita sivustoillaan, jotka eivät käytä turkiksia valmistuksessa. (O’Neill 2018.)

Kuluttajat ovat luoneet muotimerkeille painetta ”eläinystävällisempään” ja eettisempään muotiin omilla muuttuneilla kulutustottumuksillaan ja muotimerkkien julkilausumat heijastavatkin kuluttajien muuttuneita odotuksia muodin eettisyydestä. Yritysten odotetaan olevan myös nykyisin yhteiskunnallisia vaikuttajia, joiden toimintaa kuluttajat seuraavat tarkasti (Rollin 2011). Turkis on muuttunut yhteiskunnassamme statussymbolista osittain halveksittavaksi tyylimokaksi riippuen kuluttajan omista näkemyksistä. Turkis ei myöskään ole enää välttämätön kylmien sääolosuhteiden väestölle, koska vaateteollisuus on myös kehittänyt uusia materiaaleja, jotka kilpailevat turkiksen kanssa niiden lämmöneristysmahdollisuuksien osalta. Turkis lämpöä hyvin eristävänä materiaalina korvataan usein muilla materiaaleilla.

Eläinsuojeluyhdistykset ja eläinoikeusaktivistit ovat pyrkineet vaikuttamaan muotialaan 1980-luvulta lähtien kampanjoiden aktiivisesti turkiksia vastaan. Kampanjoissa on usein esitetty turkis naisen ylellisyystuotteena ja mainoskuvin turkiksiin on yhdistetty esimerkiksi ansoja sekä verta. Kampanjoissa on usein hyödynnetty julkisuudenhenkilöitä, joiden iskulauseeksi on laitettu esimerkiksi ”*I’d rather go naked than wear fur*” (People for the Ethical Treatment of Animals PETA) tai ”*Turkis ei kuulu tyyliin*” (Animalia). Turkisten vastaisissa kampanjoissa on pyritty vaikuttamaan muotiteollisuuteen esimerkiksi massayhteydenottojen avulla. Eläinoikeusryhmä pyytää kuluttajia olemaan yhteydessä valitsemaansa muotimerkkiin ja pyrkii tällä tavalla painostamaan merkkiä luopumaan turkiksista. Painostuksen voi uskoa osaltaan vaikuttaneen muotiteollisuuden tämän hetkisiin muutoksiin. Mahdolliset ostoboikotit ja negatiivinen julkisuus vaikuttavat heikentävästi yritysten tuottoon ja osakekursseihin, mikä taas luo painetta yrityksen johtoon muuttaa boikotoituja toimintatapoja.

Turkistuotteet ovat mielletty varallisuutta ja ylempää luokkaa symboloivina tuotteina länsimaalaisessa historiassa. Se yhdistetään julkisuudenhenkilöihin, timantteihin ja Linnan juhliin itsenäisyyspäivänä. Turkis mielletään nykyään erityisesti osaksi naisten muotia mutta sen tarkoitus ihmisten välisessä kanssakäymisessä on aina ollut osoittaa käyttäjän sosiaalinen arvo yhteiskunnassa niin miesten kuin naisten välillä. Keskiajan Englannissa turkisten käytöstä annettiin käytösäädös, millä pyrittiin luomaan ihmisten välistä hierarkiaa niin luokan, varallisuuden kuin yhteiskunnallisen aseman mukaan. Säädos lajitteli niin vaatteiden valmistuksen raaka-aineet kuin elintarvikkeet, joita tietty väestön luokka sai käyttää. Turkis oli raaka-aineena sallittu vain ylhäisille. (Emberley, 1997, 41-43, 139.) Nykyinen tehostettu turkistarhaus on kaukana keskiajan Englannista, milloin turkis hankittiin osittain metsästyksen sivutuotteena.

3.4 Turkisalan tulevaisuus

Turkisalaa voi opiskella Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa Kpedussa. Lukuvuonna 2016-2017 maatalousalan perustutkintoa painottaen opinnot turkistalouden osaamisalalle opiskeli 7 ihmistä (Wiirilinna 2017). Ammatin voi suorittaa myös oppisopimuksella. Suurin osa Profurin jäsenistä ovat yli 50 vuotiaita, keski-ikä jäsenistössä on 52 vuotta (Tilastot 2016 n.d.). Tarhaajien keski-ikä on lähellä eläkeikää ja monet tarhoista saattavat jatkajan uupuessa

lopettaa toimintansa, kun yrittäjä jää eläkkeelle. Alalle ei opiskelijamääriä tarkastellessa ole kilpailua tulijoista. Vuonna 2008 noin 40 % yrittäjistä oli päätoimisia turkistarhaajia (Karhula, Latukka ja Rekilä 2008, 14). Luvun voi odottaa laskevan, mikäli alan kysyntä ja tulos heikkenee 2010-luvun loppupuolella.

Turkiseläintutkimuksen ala on supistunut paljon. Aikaisemmin alaa on tutkittu Itä-Suomen, Helsingin sekä Oulun yliopistoissa. Nykyisin alan tutkimusta tehdään MTT:n Turkistalouden tutkimusasemalla Kannuksessa. Kannuksen tutkimusaseman enemmistöosakas on Suomen turkiseläinten kasvattajien liitto. Alalle kuitenkin tarvittaisiin enemmän tutkimusta, esimerkiksi tutkimaan supikoiran tarhausta, mistä ei ole tutkimustietoa yhtä paljon saatavilla kuten ketusta ja minkistä.

Suomalainen turkistuotanto on tehnyt pitkään yhteistyötä kiinalaisten turkistuottajien kanssa. Suomesta on kuljetettu siitospeläimiä sekä tietotaitoa jo vuosia Kiinaan edistääkseen alan markkinoita ja kysyntää. Siitospeläinten kuljetus Kiinaan jakaa tuottajien mielipiteitä. Toiset hyväksyvät sen osana elinkeinoa ja tapana lisätä tarhan tulosta ja toisille siitospeläinten vienti Kiinaan on kilpailuedun menettämistä. (Tuominen 2018.) Turkistarhauskieltoa Suomessa perustellaan usein sillä, että jos tuotanto Suomessa lopetetaan, siirtyy se Kiinaan ja muihin maihin. On kuitenkin erikoista, että jos pelko tuotannon siirtymisestä on realistinen niin miksi osa tarhaajista ajaa itseään nurkkaan siitospeläinten viennillä Kiinaan. Tuottajien liitto Profur ei hyväksy eläinten kuljettamista Suomesta maihin, joissa eläinsuojelu- ja ympäristösäädöksiä ei ole ja tilat, joilta siitospeläimiä viedään tällaisiin maihin, menettävät liiton sertifikaatin (”Kiinalaiset havittelevat suomalaisia sinikettuja siitospeläimiksi” 2014). Tällä ala pyrkii estämään suomalaisen hyvän jalostustyön menettämistä kilpailijoille. Kiina on maailman johtava ketunnahkojen tuottaja, jonka suuret tuotantomäärät vaikuttavat suomalaisessa huutokaupassa nahkojen hintaan. Oletettavaa on, että Kiinan omavaraisuus lisääntyy entisestään ja Kiinan turkistuotantomäärät kasvavat, jolloin suomalaisturkikselle täytyy löytää uusia markkinoita tai uusia tapoja markkinoida tuotetta Kiinaan.

Paljon merkitsee myös Kiinan talouden muutokset. Vuonna 2012 turkistuotannon viennin osuus Suomen koko viennistä Kiinaan oli noin 17 % (Kauppalehti 28.10.2013) mutta vuonna 2016 turkistahkojen osuus oli enää vain 5 % (Bofit 2.3.2017). Profurin mukaan suomalaistuottajat pyrkivät taistelemaan mahdollista viennin heikkenemistä vastaan ylläpitämällä ja panostamalla nahkojen korkeaan laatuun sekä pyrkimällä osoittamaan

käyttämällä sertifikaateillaan, että tuote on hyvinvointikriteerien mukainen. Suomessa alaa ohjaavat lait sekä säädökset, joita ei esimerkiksi Kiinassa tai Venäjällä ole. Tällöin suomalaisen turkiksen uskoisi sopivan erityisen hyvin Euroopan tiedostavien kuluttajien markkinoille sen jäljitettävyyden ja olosuhdesäätelyiden vuoksi. Siitoseläinten ostamisella Kiinan turkistuottajat pyrkivät panostamaan omien nahkojensa laatuun ja sitäkin kautta haastamaan Suomen laatuun perustuvan tuotannon.

Kiinan lisäksi suomalaisen turkistarhauksen vaikutus näkyy Virossa, missä suomalaisyrityksen tuottamat nahkat käsittävät 90 % maan turkistuotannosta (Kivelä ym. 2017). Virossa on käyty viime vuosien aikaan samanlaista yhteiskunnallista keskustelua turkistarhauksen eettisyydestä, kuin Suomessakin. Viron parlamentti on kertaalleen käsitellyt turkistarhauksen kokonaiskieltoa vuonna 2016, jolloin se kaadettiin äänestyksellä. Keskustelu turkistarhauksen tarpeellisuudesta jatkuu maassa kuitenkin edelleen. ("Bill to ban fur farming in Estonia rejected" 2017.)

Kasvavassa määrin muotisuunnittelijat kieltäytyvät käyttämästä aitoa turkista osana heidän tuotantoaan. Kokonaiset muotiviikot julistautuvat turkiksettomiksi alustoiksi. Kuluttajat vaativat "cruelty-free"-muotia yhä yleisimmin. Osa muotisuunnittelijoista korvaa aidon turkiksen tekoturkiksella, jonka ekologisuuden turkisala kyseenalaistaa. Muotialan muutoksiin ja kuluttajien ostotottumuksiin suomalainen turkisala pyrkii vaikuttamaan lisäämällä yhteistyötä nuorien suunnittelijoiden kanssa erityisesti Kiinassa sekä kehittämällä jo olemassa oleville turkiksille uusiokäyttöä. Turkishuutokauppa Saga Furs on yhteistyössä suomalaisten julkisuudenhenkilöiden ja bloggaajien kanssa tuonut esille vintage-turkisboomin, joissa muokataan vanhasta turkistakista uutta lisäten sen käytettävyyttä ja pitkäikäisyyttä. Muotiteollisuudesta sekä kuluttajista löytyy aina myös turkisten kannattajia mutta kiinnostavaa on, miten heidän osuutensa muuttuu nykyaikana ja riittääkö heidän kulutuksensa ylläpitämään turkisalaa.

4. EDUSKUNTAKESKUSTELU TURKISTARHAUKSESTA VUONNA 2013

Luvussa käsitellään tutkielman aineistona olevia täysistuntokeskusteluja 25.4.2013 ja 13.6.2013 Perelmanin retoriikan teorian argumentaatiotekniikoiden avulla. Keskustelujen aiheena on Suomen ensimmäinen eduskuntaan edennyt kansalaisaloite, joka pyrki eläinsuojelulain 22 § muuttamiseen siten, että turkistarhaus kiellettäisiin Suomen laissa. Kansalaisaloitteessa esitettiin, että turkistarhaus päättyisi Suomessa erikseen sovittavan siirtymäajan jälkeen. Tarkastelen aloitteen puolesta ja vastaan esitettyjä argumentteja analysoiden niiden retorisia keinoja uuden retoriikan teorian mukaisesti. Ennen argumentaatioanalyysiä esittelen myös eduskuntakeskustelujen kontekstin sekä puolueiden poliittiset lähtökohdat keskustelussa.

”Turkistarhaton Suomi” eli kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämiseksi keräsi noin 70 000 allekirjoitusta, minkä jälkeen se luovutettiin eduskunnalle käsiteltäväksi. Aloite sisälsi harkitun kokonaisuuden turkistarhauksen tilanteesta Suomessa sekä lakiehdotuksen, jonka olivat koonneet yhteistyössä eläinsuojeluliitto Animalia, Luonto-Liitto, eläinoikeusjärjestö Oikeutta Eläimille ja SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto (Rytkönen 2012). Lähetekeskustelussa 25.4.2013 puhemiestön ehdotuksella kansalaisaloite lähetettiin tarkasteltavaksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Valiokunta teki aloitteesta mietinnön asiantuntijakäsittelyn jälkeen, jossa ehdotettiin aloitteen hylkäämistä. Eduskunta keskusteli mietinnöstä 13.6.2013 ja äänesti mietinnön ehdotuksesta 19.6.2013 ja kansalaisaloitteen ehdotus eläinsuojelulain muutoksesta kaatui. Äänet jakaantuivat 143–36, joten edustajien selvä enemmistö kannatti turkistarhausta yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä ja merkittävänä elinkeinona.

Turkistarhaton Suomi-aloitteen tavoitteena oli, kuten jo todettu, turkistarhauksen kieltäminen erikseen arvioidulla siirtymäajalla. Tarkkaa siirtymäaikaa aloitteessa ei määritelty mutta alan tulevaisuuden näkymiä pohtiessa nähtiin, että suurin osa turkistarhaajista on noin kymmenen vuoden päästä eläkeikäisiä ja osalla turkistarhaus on jo nyt sivuelinkeinona. Tämä tukee elinkeinosta luopumisen mahdollisuutta esimerkiksi 10-15 vuoden sisällä. Aloitteessa esiteltiin rakentavasti eläinten tarhauksessa ilmenevät hyvinvointiongelmat sekä ympäristöongelmat. Tärkeimpänä kriteerinä aloite

turkistarhauksen kieltämisestä piti kuitenkin eettisiä perusteita alan hyväksyttävyydestä. (KAA 1/2013.) Täten aloitteen valitsema näkökulma nosti aiheen erityiseksi eettiseksi kysymykseksi, jonka vuoksi tutkielmassakin tarkastellaan etiikan ja eläinoikeuksien näkökulmaa.

4.1 Poliittinen konteksti 2013

Vuosina 2011–2014 hallituksen muodostivat Kansallinen Kokoomus (kok.), Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP (sd.), Vihreä liitto eli Vihreät (vihr.), Suomen ruotsalainen kansanpuolue RKP (r.), Suomen Kristillisdemokraatit (kd.) sekä Vasemmistoliitto (vas.) (kevääseen 2014 asti). Eduskunnan oppositioon jäi Perussuomalaiset (ps.), Suomen Keskusta (kesk.) ja Vasemmistoliitto hallituksesta eroamisen jälkeen. Vuoden 2013 hallituspuolueista Vihreät sekä Vasemmistoliitto ovat kirjanneet omiin poliittisiin ohjelmiin turkistarhauskiellon ajamisen hieman eri tavoin. Vasemmistoliiton tavoiteohjelmassa 2010–2015 mainitaan, että ”Turkistarhaajille on luotava luopumisjärjestelmä, jolloin turkistarhauksesta voidaan luopua siirtymäajan jälkeen.”. Samassa tavoiteohjelmassa Vasemmistoliitto näkee myös, että ”Tarhojen sukupolvenvaihdoksista on luovuttava tukemalla siirtymistä toiseen elinkeinoon.”. (Tavoiteohjelma 2010.) Vihreiden periaateohjelma, joka on voimassa 2012–2020 toteaa turkistarhauksesta näin:

Eläimet eivät ole Vihreille vain tuotannontekijöitä, vaan tuntevia yksilöitä.

Kaikilla eläimillä, myös tuotantoeläimillä, on oikeus lajityypilliseen ja hyvään elämään ilman ihmisen aiheuttamaa kärsimystä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että turkistarhaus kielletään.

(Vihreiden periaateohjelma 2012.)

Vihreiden periaateohjelman tausta on saanut vaikutteensa singeriläisestä utilitarismista, joka toteaa, että eläimet ovat tuntevia olentoja ja niiden intresseihin kuuluu olla tuntematta turhaa kärsimystä. Nykymuotoisen turkistarhauksen voidaan nähdä olevan ”turhaa” kärsimystä verrattuna muihin tuotantoeläinaloihin, joissa kasvatetaan eläimiä ruokatuotantoa varten. Alan hyvinvointiongelmista on paljon tietoa eikä turkis ei ole välttämätön osa nykypäivän vaatetus- ja tekstiilialaa. Enemmistön vuoden 2013 hallituspuolueiden ohjelmissa

turkistarhauskieltoa ei kannateta eikä myöskään korosteta erillisenä maatalouselinkeinona muista. Poikkeuksena RKP, jonka Maatalouspoliittisessa kannanotossa (2007) elinkeino nähdään tärkeänä osana elinvoimaista maaseutua ja turkistarhaajien jaksamisen ylläpitämiseen on panostettava valtion tasolla enemmän. Vaasan vaalipiirissä, missä suurin osa Suomen turkistarhoista sijaitsee, RKP (19,4 % kannatus) ja Keskusta (22,6 % kannatus) ovat suosituimmat puolueet (Taulukko 1). Vihreiden ja Vasemmistoliiton yhteenlaskettu kannatus vaalipiirissä on 5,1 %. (Vaalit 2011 2011.)

Taulukko 1. Vaasan vaalipiirin äänestystulos eduskuntavaaleissa vuonna 2011 (äänestysprosentti 73,2 %)

Puolue	Prosentti	Paikat
Keskusta	22,6	4
RKP	19,4	4
PS	17,2	3
Kokoomus	14,1	3
SDP	14	2
KD	6,6	1
Vasemmisto	3,7	0
Vihreät	1,4	0
Muut pienpuolueet	0,8	0

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) hallitus vuosina 2011–2014 nimesi yhdeksi hallitusohjan teemaksi eettisen tuotannon edistämisen, jonka osaksi turkistarhaus ohjelmassa mielletään. Hallitusohjelmassa sanotaan:

Hallitus tukee edelleen turkistuotannon kehittämistä vastuuta tuntevana elinkeinona. Hallitus selvittää turkistarhauksesta muuhun elinkeinon vapaaehtoisen siirtymisen kannustamisen mahdollisuuksia. Eläintilallisten työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen kiinnitetään huomiota. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.)

Pääministeri Kataisen hallitusneuvotteluissa jouduttiin tekemään kompromisseja, jotta kaikkien hallituskumppaneiden intressit saatiin otettua huomioon ja muodostamaan tarvittava enemmistöhallitus. Puolueiden omien ohjelmien perusteella voidaan olettaa, että Vihreät ja Vasemmistoliitto ovat halunneet hallitusohjelmaan kirjauksen selvitetävistä muista elinkeinovaihtoehtoista turkistarhaajille. Täystarhauskieltoa hallitusohjelmaan he eivät ole saaneet, koska muut hallituksessa olleet puolueet kannattavat elinkeinon jatkumista. RKP:n Maatalouspoliittisen kannanoton merkitys hallitusohjelmassa on myös luettavissa, koska puolueen kannanotto ja hallitusohjelma korostavat yhtäläisesti tarhaajien hyvinvointia.

Kansalaisaloitteesta tehtiin mietintö maa- ja metsätalousvaliokunnassa, joka päätyi ehdottamaan aloitteen sisältyvän lakialoituksen hylkäämistä. Mietinnön tehneen valiokunnan mukaan turkistarhaus on nykyaikainen ja taloudellisesti merkittävä elinkeino, jonka toiminnassa on kuitenkin varaa parantaa esimerkiksi eläinten hyvinvointiin liittyviä asioita. Valiokunta ehdotti uusia toimia, joilla parantaa turkistuotannon eettistä hyväksyttävyyttä ja eläinten hyvinvointiongelmia. Esimerkiksi siitoseläinten vienti EU-alueen ulkopuolelle tulisi valiokunnan mielestä saattaa luvanvaraiseksi, jotta eläimiä ei päätyisi maihin, joiden eläinsuojelusäädökset eivät ole yhtä kattavia kuin Suomessa. Valiokunta asetti myös kaksi työryhmää, joiden tehtäviksi tuli laatia ehdotus uudesta eläinsuojelulaista sekä turkiseläinten suojeluasetuksen uudistamisesta. (Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/2013.) Valiokunnan jäsenet valitaan eduskunnan puolueiden vaalikauden voimasuhteiden mukaan ja Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitteen käsittelyssä oli mukana neljä jäsentä Keskustalta ja Kokoomukselta, kolme jäsentä SDP:ltä ja kaksi Perussuomalaisilta, yksi jäsen Vihreiltä sekä Vasemmistolta ja RKP:ltä.

Mietintö palautettiin täysistuntoon ja siitä päädyttiin äänestämään, jolloin mietinnön esitys hyväksyttiin eli kansalaisaloitteen esittämä lakialoite hylättiin. Äänet jakaantuivat selvästi mietinnön kannalle 146–36 (Eduskunta 2013). Äänestystuloksista nähdään selvästi aiheen vahva jakolinja eri puolueiden välillä (taulukko 2). Vasemmiston ja Vihreiden paikalla olleet edustajat äänestivät mietintöesitystä vastaan, kuten heidän Tavoite- ja Periaateohjelmien mukaan voidaan olettaa. Keskustan ja Kokoomuksen äänestystulos oli myös odotettavissa, koska kyseiset puolueet korostavat työn ja elinkeinon merkitystä ja lisäksi Keskusta mielletään maaseudun arvopuolueeksi. RKP, kuten Keskustakin, on jo aiemmin todetusti suosittu puolue Vaasan vaalipiirissä, jonka alueelle turkistarhaus on nimenomaisesti

keskittynyt. Eduskunnassa aiheesta käytyjen keskustelujen ja äänestystuloksen yleisen katsannon perusteella voidaan sanoa, että turkistarhaukseen suhtauduttiin enemmän taloudellisena kuin eettisenä kysymyksenä.

Taulukko 2. Äänestys 65 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä 19.6.2013.

Puolue	JAA	EI	TYHJIÄ	POISSA
Keskusta	32	1	0	2
PS	31	3	1	4
Kokoomus	37	4	0	3
SDP	30	8	0	3
Vihreät	0	10	0	0
Vasemmisto	0	9	1	2
RKP	10	0	0	0
KD	6	0	0	0
Vasenryhmä	0	1	1	0

4.2 Eduskuntakeskustelun analyysi

Aineistona olleiden keskustelujen keskeisiä teemoja olivat turkistuotannon talous- ja elinkeinopoliittiset merkitykset suomalaiselle yhteiskunnalle. Tämän lisäksi edustajien puheenvuoroissa käsiteltiin yrittäjyyttä ja perheyriä sekä maaseutujen mahdollisuuksia ja autioitumisen ongelmallisuutta. Turkistarhauksen lopettaminen nähtiin erityisesti maaseutua koskevana asiana, koska ala on tuotannollisesti keskittynyt maaseutualueelle. Keskustelussa sivuttiin myös tuotannon eettistä puolta eli turkiseläinten hyvinvointiongelmia sekä yleistä käsitystä ihmisen ja eläimen suhteesta. Monet edustajista nostivat esiin eläinaktivismin osana turkistarhauksen turvallisuusongelmaa ja vertailivat laillisen ja laittoman toiminnan yhteyksiä. Leijonan osan keskustelusta vei kuitenkin ensimmäisen kansalaisaloitteen merkitys lailliselle kansalaisaktivismille ja kansanvallan toteutumiselle. Aiheesta käytettiin runsaasti puheenvuoroja, joissa käsiteltiin kansalaisaloitteen toimintakäytäntöjä eduskunnassa sekä kiiteltiin valiokuntatyöskentelyä mietinnön valmistelussa. Keskityn analyysissäni kuitenkin vain niihin puheenvuoroihin, joissa argumentoidaan itse turkistarhausta ja siihen liittyviä aihepiirejä. Jako aloitetta

kannattaviin ja vastustaviin edustajiin on osittain puheenvuorokohtaista, koska osa aloitteesta myönteisesti puhuneista edustajista oli poissa 19.6.2013 äänestyksestä tai käyttivät mahdollisuutta painaa ”tyhjä”-nappia. Tämän vuoksi olen joutunut ottamaan vapauksia analysoidessani edustajien puheenvuoroja ja suhtautumista aloitteeseen sisällön perusteella.

Keskustelun premisseistä voidaan sanoa, että turkistarhausta puolustavien edustajien lähtötilanne keskusteluun oli vaivattomampi, koska turkistarhaus on Suomessa laillinen elinkeino. Näin ollen aloitetta kannattavien edustajien vastuulle jäi todistaa, miksi laillinen elinkeino tulisi muuttaa laittomaksi. Poliitikassa on usein kyse ajoituksesta ja keskustelujen ajallinen konteksti oli tarhausta puolustavien puolella, sillä markkinatilanne oli alalla 2010–2013 nousujohteista ja ala tuotti yhteiskunnalle tärkeitä verotuloja hyvin. Turkistuosannon alan taloudelliset huippuvuodet olivat 2012–2013. (Profur 2018, n.d., 6.) Samaan aikaan julkisen talouden tulot olivat laskeneet mutta menot kasvoivat, joten alan taloudellinen merkitys oli edustajien huomion keskipisteenä. Työttömyysaste vuonna 2013 oli 8,2 %. Työttömyys oli noussut edellisvuodesta 2012 0,5 % ja työttömänä oli vuonna 2013 noin 219 000 suomalaista. (Tilastokeskus 2014.) Jo näistä talouspoliittisista lähtökohdista ”haastajan” roolissa keskustelussa olivat ne edustajat, jotka kannattivat kansalaisaloitetta.

Kansalaisaloite tulee nimensä mukaisesti kansalaisilta, joten turkistarhauskeskustelussa ei ollut perinteistä jakolinjaa hallituksen ja opposition välillä vaan keskustelun argumentointi oli yksilöllisempää ja edusti enemmän puolueiden yksittäisiä linjauksia. Tytti Tuppurainen (sd.) mainitsi samasta asiasta lähetekeskustelussa 25.4.2013 (48. puheenvuoro): ”Kansalaisaloitteessa ei ole hallituksen esitystä eikä oppositiota, joka sitä kritisoi, ja tämä on hyvin innostavaa, koska me voimme olla suoraan tekemisissä kansalaisten mielipiteen kanssa.”. Osittain keskustelusta on huomattavissa selkeä puolesta-vastaan jakolinja edustajien välillä, joten suoranaisen vaikuttamisen mahdollisuutta voi arvioida turkistarhauskeskustelussa. Pauliina Viitamies (sd.) huomioi saman: ”Tässä keskustelussa on käynyt hyvin selväksi, että täällä on valmiit rintamalinjat jo olemassa puolesta tai vastaan.” (40. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Viitamies valitsi osuvasti argumenttiinsa sotaretoriikkaa käyttäessään ”rintamalinjaa” kuvaamaan keskustelun asetelmia, jotka olivat alusta alkaen selvästi jakaantuneet ja osapuolien välillä oli vastakkainasettelua.

4.2.1 Kvasiloogiset argumentit

Johdantoluvussa esittelin tarkemmin metodin teoreettista taustaa Perelmanin uuden retoriikan teoriasta. Kvasiloogisia argumentteja ovat muun muassa ristiriitaiset tai epäjohdonmukaiset ja yhteensopimattomat, tautologiset ja samaistamiseen pyrkivät argumentit sekä vastavuoroisuuden ja oikeudenmukaisuuden argumentit. Muita kvasiloogisia argumentteja ovat niin ikään transitiiviset ja vertailevat argumentit. Seuraavaksi analysoin valitsemaani aineistoa Perelmanin tekniikan avulla ja pyrin löytämään erilaisia retorisia keinoja, kuinka kansanedustajat ovat argumentoineet turkistarhausta. Perelmanin uuden retoriikan teoria sopii erityisesti luonnollisen kielen analysointiin, jossa keskipiste on itse argumentaatiossa.

Poliittisessa päätöksenteossa sekä retoriikassa tulee vastaan usein tilanteita, jolloin kahdesta oletetusti ei-toivotusta vaihtoehdosta on valittava toinen. Tällaista tilannetta Perelman kutsuu dilemmaksi. Dilemma nähdään pakottavana, mikäli on todennäköistä, että tilanne päättyy välttämättömästi jompaankumpaan ei-toivotuista vaihtoehdoista. Perelman suosittaa valitsemaan vaihtoehdoista sen pienemmän pahan. (Perelman 2007, 84–85.) Aloitteen kannattajat ja vastustajat löysivät keskustelutilanteessa dilemman, jota pyrkivät argumentoimaan molemmin puolin. Jari Myllykoski (vas.) esittää haastavan tilanteensa näin:

Tämä on elinkeino, joka on epäeettinen, ja jossakin vaiheessa tämä tullaan lopettamaan, tai se loppuu jossakin vaiheessa. Mutta kun minä olen tässä salissa ollut tivaamassa myös hitsareille, telakoille osallistumista ja niitten työpaikkojen turvaamista, niin tietysti henkilökohtaisesti minulle kaikki sellainen, mikä vie toiselta leivän suusta, on aika kovan kynnyksen takana. (Jari Myllykoski 49. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Myös Sinuhe Wallinheimo (kok.) (50. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013) näkee kansalaisaloitteessa kaksi haasteellista vaihtoehtoa, joista on pyrittävä valitsemaan se itselle sopivampi. Hän kokee vastakkain olevan eläimen hyvinvointiongelmat ja talous- ja työllisyysnäkökulman mutta pystyy perustelemaan itselleen, kumpi puoli tällaisessa dilemmassa on se pienempi paha todetessaan, että ”isoin painoarvo päätöksessäni on talous-

ja työllisyysnäkökulma.”. Anne Kalmari (kesk.) kokee turkistarhauskysymyksen sisältävän todellisen eettisen dilemman, joka vaatii pohdintaa. Kalmari päätyy siihen, että ihmiset ovat oikeutettuja hyödyntämään eläimiä haluamallaan tavalla. Kalmari vertaa puheenvuorossaan (12. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) myös lemmikki- ja turkiseläimiä keskenään, joiden molempien hyväksikäyttö on täysin ihmisen preferenssien varassa. Dilemma-tilanne jatkui läpi keskusteluaineiston, jossa vastakkain nähtiin olevan elinkeinon eettiset ongelmat ja taloudellinen hyöty.

Keskusteluissa toistui usein ristiriita- ja yhteensopimattomuustilanteet. Useissa puheenvuoroissa edustaja kommentoi edellistä puhujaa ja hänen väitteitään ja koki tarpeelliseksi korostaa väitteiden olemassa olevaa ristiriitaa. Toisissa puheenvuoroissa korostettiin eduskunnan sisäisen toiminnan ristiriitoja. Eila Tiainen (vas.) (69. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013) huomauttaa puheenvuorossaan siitä, kuinka eduskunta herkästi tuomitsee maailmalla eläinoikeusongelmat mutta jättää huomioimatta Suomessa tapahtuvat epäkohdat. Tiainen myös toteaa eduskunnan puheiden ja toimien olevan ristiriidassa siinä, että turkistarhaus on ollut yhtenä keskustelun keskipisteistä viimeisen kymmenen vuotta eikä hänen mielestään alan epäkohdille ole tehty eduskunnan toimesta mitään, vaikka puheita asiasta riittää. Käydyn kansalaisaloitteen keskustelun yleinen konsensus oli, että mikäli aloitetta ei tulisi hyväksymään, oli turkiseläinten hyvinvointiongelmiin puututtava sekä valtion että alalla toimivien puolelta. Tiainen kuitenkin kritisoi eduskunnan toimeenpanonnokkua asioiden muuttamiseksi. Osittain eduskunta voidaan siis Perelmanin teorian mukaisesti nähdä naurunalaisena, koska puheet esittävät suurta tahtotilaa eläinten hyvinvointiongelmiin puuttumisesta mutta asiat eivät kuitenkaan ole konkreettisesti edenneet. Oras Tynkkynen (vihr.) on samoilla linjoilla Tiaisen kanssa:

Suomalaisille on annettu katteettomia lupauksia eläinten hyvinvoinnin parantamisesta niin kauan kuin itse muistan. Siitä huolimatta edelleen turkistarhojen olot eläimille ovat heikommat kuin monissa muissa maissa. (Oras Tynkkynen (20. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Juho Eerola (ps.) arvioi eduskunnan tehtäviä eri tavalla, kuin kansalaisaloitteen tekijät ja aloitteen allekirjoittaneet. Eerola (60. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) sanoo, että eduskunnan on ensin huomioitava ”suomalainen työ ja yrittäminen ja sitten vasta sen jälkeen maailman parantaminen.”. Ristiriitatilanteen lisäksi Eerola pyrkii käyttämään

dissosiativista argumenttia ja erottelee Suomen erilliseksi osaksi maailmasta. Tämä viittaa siihen, että maailmassa on hänen mielestään epäkohtia, joihin on puututtava mutta tällainen epäkohta ei hänen mielestään ole suomalainen turkistarhaus. Eerolan argumentti sisältää ristiriitaisen väitteen siitä, että turkistarhauksesta luopuessa koko suomalainen työ ja yrittäjäyys ovat vaarassa, kun halutaan muuttaa maailmaa. Kuitenkin eduskunnan tehtäviin kuuluu kannan ottaminen yhteiskunnallisiin asioihin ja pyrkiminen Eerolan sanoin ”parantamaan maailmaa” esimerkiksi lakimuutosten avulla, vaikka vain suomalainen lainsäädäntö kerrallaan. Eerola vertaa konkreettista työtä eettiseen toimintaan ja arvottaa fyysisen suomalaisen työn hierarkkisesti korkeammalle mutta voidaanko eettistä toimintaa arvottaa jollekin toiselle toiminnalle alisteiseksi?

Eerolan puoluetoveri Mika Niikko (ps.) huomioi eduskunnan tehtävät laajemmin ja toteaa:

Eduskunnassa me kuitenkin joudumme myös pohtimaan muutakin kuin elinkeinon oikeutta. Me joudumme pohtimaan myös eettisiä asioita ja tämä on yksi eettinen asia.

(Mika Niikko 80. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Eduskunnan tehtäviin kuuluu erityisesti vaikuttaminen yhteiskunnallisiin asioihin, joihin lukeutuvat myös eettiset asiat. Niikon suhtautuminen turkistarhauksen etiikkaan ja sen synnyttämään eettiseen keskusteluun on ristiriidassa Perussuomalaiset-puolueen yleisen linjan kanssa, jonka voidaan todeta korostavan työnteon merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle. Niikon argumentointi on yhteydessä hänen henkilöhahmoonsa ja asemaansa puolueen jäsenenä, jonka vuoksi hänen käyttämä argumentaatiotekniikka vaikuttaa kuulijoihin ollessaan ristiriidassa yleisesti odotetun linjan kanssa. Niikko pyrki toistuvasti puheenvuoroissaan tuomaan esille aiheen eettistä merkitystä ja pohdinnan tarpeellisuutta, kun taas Niikon puoluekollegat korostivat elinkeinon työllistävää merkitystä ja taloudellista vaikutusta.

Perelmanin (2007, 63) mukaan ihminen olettaa keskustelukumppaninsa pidättäytyvän ilmeisistä järjettömyyksistä mutta mikäli näin ei todellisuudessa olekaan, argumentointi ei ole johdonmukaista ja argumentit ovat yhteensopimattomia. Täysistuntokeskustelussa Eeva-Maria Maijala (kesk.) (62. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) haluaa tuoda keskusteluun ”nykyaikaisen eläinrääkkäyksen”, joka hänen mielestään on ahma ja ahman

toiminta esimerkiksi porotokassa. Maijalan mielestä ahmojen lukumäärä on kasvanut ja tilanne eskaloitunut, mikä johtuu kansalaisaloitteen tekijöiden toiminnasta ahman suojelemisessa. Maijala esittää, että mikäli turkistarhaus mielletään eläinräökkäykseksi, niin myös ahmojen luonnollinen toiminta lasketaan sellaiseksi ja vaatii eduskunnalta jatkotoimenpiteitä. Maijalan argumentti on ristiriidassa yleisesti hyväksytyyn väitteen kanssa siitä, mitä eläinräökkäys tarkoittaa. Eläinräökkäyksellä tarkoitetaan universaalisti kärsimystä aiheuttavaa toimintaa, jonka ihminen aiheuttaa eläimelle. Eläinräökkäyksellä ei tarkoiteta sellaista toimintaa, jonka toinen eläin tuottaa toiselle eläinlajille.

Maijalan edustajakollega Oras Tynkkynen (vihr.) (70. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) kyseenalaistaa Maijalan johdonmukaisuuden tuoda ahmat samaan keskusteluun turkistarhauksesta. Tynkkynen mukaan aiheet eroavat toisistaan siinä, että eduskunta voi vähäisissä määrin vaikuttaa ahman luonnolliseen toimintaan mutta eduskunta voi halutessaan päättää turkistarhauksen laillisena elinkeinona. Yhteensopivuuden puute johtuu siitä, että keskustelijat olettavat, että aiheena on turkistarhaukseen liittyvät asiat, joihin ahmat eivät kuulu. Keskustelun ennakolta odotettuun aihepiiriin sisältöön ei lukeudu myöskään Teuvo Hakkaraisen (ps.) (63. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) esittämät sotaveteraani-argumentit.

Argumentaation ristiriitaisuus näkyy keskustelun asiasisällössä myös. Esimerkiksi työllistävästä merkityksestä argumentoidessa edustajien puheenvuoroissa vaihtelivat eri luvut riippuen siitä, kumpaa näkemystä turkistarhauksesta edustaja kannatti.

Arvoisa puhemies! Olen saanut turkisanalan työllistävyydestä ristiriitaisia tietoja. Luvut vaihtelevat 2 000:n ja 17 000:n välillä laskentatavasta riippuen. (Pauli Kiuru (kok.), 1. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Täytyy sanoa, että se, mistä tässä perimmillään on kysymys, on se, että eduskunta on irtisanomassa 5000 työntekijää. (Kimmo Sasi (kok.), 37. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Tämän keskustelun aikana on esitetty erilaisia lukuja turkisanalan työllistävyydestä ja työpaikoista, on puhuttu jopa 20 000 työpaikasta. Kuitenkin tällä viikolla Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos, jonka

numeroihin tässä salissa usein viitataan ja luotetaan, julkaisi tutkimuksensa, jonka mukaan elinkeino kokonaisuudessaan luo alle 4 300 henkilötyövuotta. (Silvia Modig (vas.), 77. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Kristillisdemokraattien Peter Östmanin (9. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013) kyseenalaisti kansalaisaloitteessa esitetyn työllisyysluvun. Kansalaisaloitteessa esitettiin turkistarhauksen työllistävän 0,7 henkilöä tilaa kohden ja tämän tiedon lähde oli MTT:n tutkimus vuodelta 2008. Östman piti tätä virheellisenä tietona ja huomautti MTT:n toisesta tutkimuksesta vuodelta 2010, jonka mukaan turkistuotanto työllistää noin 17 500 henkilöä. Käytettyjen lukujen välillä on huomattava ero, joka voi selittyä sillä, kuinka työllisyys on tutkimuksissa laskettu ja kuinka suora ja välillinen työllisyys siinä huomioidaan. Lukujen ero ja niiden hyödyntäminen edustajien puheenvuoroissa pyrkii luomaan elinkeinosta esittäjän näkökulmaan sopivaa kuvaa ja laittamaan sen sopivaan viitekehykseen. Aloitteen kannattajat pyrkivät esittämään elinkeinon merkittävyyden vähäisempänä kuin aloitetta vastustavat.

Perelmanin (2007, 78). vastavuoroisuuden argumentointitekniikka tarkoittaa kahden erilaisen mutta toisiinsa silti rinnastettavan asian tilannetta, joita tulee kohdella samalla tavalla. Tällaisia tekniikoita hyödynsivät niin aloitetta vastaan kuin sen puolesta olevat edustajat.

Eurooppa on lopettanut kosmetiikan vuoksi tehtävät eläinkokeet. Nyt on aika lopettaa epäeettinen turkistarhaus, jonka ainoa tarkoitus on palvella ihmisen turhamaisuutta ja taloudellisen voiton pyyntiä eläimen hyvinvoinnin kustannuksella.

(Satu Haapanen (vihr.), 39. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Edustaja Haapanen rinnastaa kosmetiikan eläinkokeet turkistarhaukseen ja kokee asioiden olevan symmetrisiä keskenään, mikä vaatii toimenpidemuutoksia turkistarhauksen puolella. Euroopan unioni on lopullisesti kieltänyt kosmetiikan eläinkokeet vuonna 2013. Tämä kielto on aikoinaan vaatinut samanlaista eettistä pohdintaa kuin turkistarhaus siitä, kuinka koe-eläimiä kohdellaan vain ihmisen turhamaisuuden vuoksi. Haapanen kokee näiden asioiden olevan täysin rinnastettavissa ja pyrkii kyseenalaistamaan oletuksen ihmisten oikeudesta määrittellä eläinten luonnollisia oikeuksia vain ihmisen omien intressien mukaisesti.

Me ihmiset hyödynnämme eläimiä monella tavalla. Syömme eläinten lihaa, jalostamme eri elimistä monenlaisia tuotteita ja hyödynnämme myös monien eläinten nahan. Tätä taustaa vasten on kysyttävä, miten turkisten hyödyntäminen poikkeaa esimerkiksi lihakarjan tuotannosta.
(Maarit Feldt-Ranta (sd.), 78. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Lihateollisuuden yhdistäminen turkistarhaukseen on usein käytetty peruste turkistarhauksen oikeuttamiselle. Myös eduskunnassa osassa puheenvuoroja hyödynnettiin tätä vastavuoroisuusargumenttia, jonka periaatteella on oikein hyödyntää eläintä niin lihan tai turkisen tuotannossa. Yleensä tätä esimerkkiä käytetään nahkatuotantoa perustelemaan, mikäli perustelut ovat tarpeellisia. Osassa lihatuotantoa nahka on sivutuote, joka syntyy välttämättä lihantuotannon ohessa mutta turkiseläimen lihaa ei hyödynnetä esimerkiksi ihmisten ravinnoksi. Feldt-Ranta pyrkii osoittamaan kuitenkin arkipäivän esimerkillä edustajakollegoilleen turkistuotannon verrattavuuden läntisessä kulttuurissa normaalina pidettävään lihantuotantoon ja siten normalisoimaan myös turkistarhauksen.

Oikeudenmukaisuuden tekniikka rinnastaa kaksi mahdollisimman samankaltaista asiaa, joita voidaan vaatia kohdeltavan samalla tavalla (Perelman 2007, 76). Oras Tynkkynen (vihr.) esittää rinnastuksen turkiseläimen ja koiran välille ja toteaa, että on tuomittavaa pitää koiria metallihäkeissä niiden koko elämän ajan ja myydä koirien nahat jälkikäteen huutokaupassa. Tynkkynen näkee rinnastuksen koiran ja turkiseläimen välillä uskottavana niiden ominaisuuksien perusteella, vaikkakin tiedostaa, että koira on kesytetty ja siten kykeneväinen ihmisen kanssa rinnakkaiseloon. (Tynkkynen 53. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.) Samoilla linjoilla on Mika Niikko (ps.):

Jos hankin lapsilleni marsun tai kaksi, Suomen eläinsuojelulaki suosittaa, että kaksi marsua elää vähintään puolen neliömetrin suuruudessa häkissä. Minkä vuoksi täysikasvuiselle minkille tai kahdelle vieroitetulle pennulle täytyy lain mukaan varata tilaa vain puolet kahden marsun häkistä eli 0,25 neliometriä?
(Mika Niikko 54. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Marsun ja minkin biologia ei eroa toisistaan sillä tavalla, mikä selittäisi eri eläinlajien eroavan kohtelun juuri pito-olosuhteissa. Niikon lajivertaus on siis ymmärrettävä ja täten vaatii marsuille ja minkeille oikeudenmukaisuuden periaatteen perusteella samankaltaista kohtelua käyttötarkoituksesta huolimatta.

Vertaileminen on yksi kvasiilooogisten argumenttien muoto mutta Perelmanin teoriassa se ei tarkoittanut konkreettisesti mitattavissa olevaa vaan abstraktimmalla tasolla vertailemista. Vertailun kohteet tulee kuitenkin olla mahdollista tarkistaa tarvittaessa. Vertailemista voidaan käyttää hyväksi halutessaan vaikuttaa kuulijaan mutta ei varsinaiseen informaation välittämiseen. Vertailukohtien tulee olla uskottavia. (Perelman 2007, 88.) Aineistosta merkittävimmät ja useimmiten esiintyneet vertailut liittyivät eläinaktivismiin ääripäiden ja kansalaisaloitteen vaikutustavan välille sekä Suomen tilanteen vertaamiseen erityisesti Kiinan tuotantoon.

Olette toimittaneet runsaasti asiallista informaatiota ja perustelleet kiihkoilematta kantanne. Puskissa hiippailevat kettutyöt ja törkypostia lähettelevät nimettömät kiihkoilijat voivat ottaa teistä oppia. Heidän työllään ei ole merkitystä eikä oikeutusta. Asiallinen dialogi jättää sen sijaan positiivisen jäljen.

(Pauli Kiuru (kok.) 1. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Eläinjärjestöjen esitys turkiselinkeinon kieltämisestä aloitteella on parempi malli kuin aikaisemmat vahingonteot tarhoille.

(Janne Sankelo (kok.) 4. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Tässä käsiteltävässä kansalaisaloitteessa on totta kai myönteistä se, että tässä nyt toimitaan lain puitteissa eikä lainvastaisesti, kuten esimerkiksi joittenkin turkistarhaiskujen kautta.

(Timo V. Korhonen (kesk.) 13. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Tunkeutumista luvatta elinkeinon harjoittajan tiloihin voisi kutsua huliganismiksi.

(Pentti Oinonen (ps.) 11. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Yllä olevien puheenvuorojen tarkoituksena on verrata laillista ja laitonta toimintaa keskenään. Vertailukohtat ovat tarvittaessa tarkistettavissa lakien perusteella. Kansalaisaloitteen kerääminen ja jättäminen eduskunnalle on laillista toimintaa mutta tarhaiskujen toiminta rikkoo Suomen lakia niin kotirauhan rikkomisena kuin omaisuuden vahingoittamisena. Suomessa tehtiin 1990-luvulla ensimmäiset turkistarhaiskut, jotka ovat jättäneet jäljen kansanedustajien mieleen puheenvuorojen perusteella. Vaikka iskut olivat laittomia, herättivät ne yhteiskunnallista keskustelua turkistarhauksesta yhdessä yössä. Iskut herättivät suuria tunteita edustajien mielipiteissä edelleen. Juho Eerola (ps.) kutsuu eläinaktivismia ”punavihreäksi terroriksi” (60. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013), Jussi Halla-aho (ps.) toistaa käsitteen terrori käyttäessään eläinaktivistien toimintaa kuvaamaan terroria (23. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) ja Kari Rajamäki (sd.) nimeää turkistarhausta vastustavien aktivistien teot ekoterroriksi (44. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013). Eeva-Johanna Eloranta (sd.) on samoilla linjoilla mainittujen edustajien kanssa kutsuessaan Oikeutta eläimille-aktivistien sähköpostilobbausta edustajien työvälineiden terrorisoinniksi (54. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013). Oikeutta eläimille ry:n organisoima sähköpostikampanja kehotti aktivisteja olemaan yhteydessä aloitetta vastustaviin edustajiin, mikä loppujen lopuksi johti kymmeneen tai satoihin samanlaisiin sähköpostiviesteihin tietyille edustajille.

Se, että edustajat käyttävät eläinoikeusaktivismista puhuessaan vahvaksi luettavaa käsitettä ”terroriksi”, kertoo suhtautumisesta tähän toimintaan paljon. Terrorismi voidaan käsittää yksilön tai ryhmän toiminnaksi, mikä pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnan päätöksentekoon pelon avulla. Yleisesti terrori ja terrorismi mielletään kuitenkin väkivaltaiseksi toiminnaksi, mitä esimerkiksi sähköpostiyhteydenotto edustajiin ei ole. Tarhaiskuissa on tuhottu omaisuutta ja vapautettu turkiseläimiä luontoon, mikä voidaan laajassa merkityksessä mieltää väkivallaksi, jos koetaan, että vapaaksi lasketut turkiseläimet eivät ole kykeneväisiä elämään vapaana luonnossa, jolloin niille syntyy vapaudesta kärsimystä. Tarhaiskuissa ei ole raportoitu aktivistien puolelta ihmisiin kohdistuneesta väkivallasta mutta vuonna 1997 tapahtui vakavin eläinaktivistien ja turkistarhaajien yhteenotto, kun turkistarhaaja ampui tarhalle murtautuneita aktivisteja haulikolla osuen useampaan heistä (Purmonen ja Tuomivaara 1998, 182). Käyttäessään terrori-käsitettä edustajat tuomitsevat laittoman toiminnan vahvasti.

Vertailulla korostetaan toisen vertailukohdan paremmuutta, joka tässä tilanteessa on laillinen toiminta eli kansalaisvaikuttaminen demokraattisilla tavoilla. Osittain vertaus laittomaan toimintaan on epäoikeudenmukaista ja halventavaa kansalaisaloitteen tekijöitä kohtaan, joista suurin osa on irtisanoutunut aikaisemmista tarhaiskuista. Mikko Savola (kesk.) kyseenalaistaa valtion jakamien valtionavustusten käyttämisen laittomaan toimintaan (52. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013). Savolan mukaan valtion tulisi tarkistaa myöntämisperusteet, joilla on myönnetty tukea kansalaisaloitetta ajaneille järjestöille. Oikeutta eläimille ry on kuitenkin ainut järjestöistä, jonka toimintaa voi kuvailla laittoman rajamailla toimivaksi mutta järjestö ei saa valtionavustusta toimintaansa varten.

Toinen laajasti edustajia puhuttanut aihe turkistarhauksessa on toiminnan mahdollinen siirtyminen muihin maihin, mikäli se Suomesta kiellettäisiin. Muiden maiden lainsäädäntöön ja eläinsuojelulliseen toimintaan suhtauduttiin epäilevästi.

Suomessa turkistarhoilla on valvotut ja toimivat olosuhteet, joita kehitetään edelleen. Kaikkialla muualla ei näin ole.

(Maarit Feldt-Ranta (sd.) 5. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

On naiivia väittää ja uskoa sellaiseen, että turkistarhaus loppuisi. Päinvastoin, se siirtyisi sellaisiin maihin ja maailmankolkkiin, joissa sitä harjoitettaisiin säännöistä piittaamatta eettisesti todella ala-arvoisella tavalla.

(Kimmo Kivelä (ps.) 70. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

- - niistä maista, joissa on suunniteltu tarhauksen lopettamista tai tehty jo päätöksiä ja toimenpiteitä asian suhteen, tuotanto on siirtynyt maihin, joissa sitten tämä eläinten hyvinvointiasia ei ole läheskään niin hyvin otettu huomioon kuin Suomessa tai Euroopan maissa ylipäätään.

(Heikki Autto (kok.) 69. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Useat edustajat pitävät varmana sitä, että mikäli tarhaus Suomesta päättyy, täyttää sen tyhjiön esimerkiksi Kiina, jonka eläinsuojelulainsäädäntö ja -toiminta ole yhtä kehittynyttä kuin Suomessa. Suomea verrattaessa lähes mihin tahansa muuhun turkistarhausmaahan ovat edustajat sitä mieltä, että Suomen toiminta on esimerkillistä, vaikka epäkohtiakin alalla on. Aino-Kaisa Pekonen (vas.) kuitenkin huomauttaa, että esimerkiksi Tanskassa, joka on

merkittävä minkkejä tarhaava maa, tehdään pakollisia eläinlääkärikäyntejä neljä vuodessa jokaiselle tilalle (46. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013). Suomessa tarkastuksia tehdään ilmoitusten perusteella sekä satunnaisotannalla ja tehdyissä tarkastuksissa on ollut useammalla tilalla huomautettavaa vuosittain. Vertaamalla Suomea positiivisesti muihin maihin pyritään luomaan kuva mallimaasta, jonka toiminta on eettisesti kestävä ja luomaan samalla uhkakuvia siitä, millainen tilanne voisi pahimmillaan olla muissa maissa. Edustajien argumentointi jättää kuulijan mielikuvitukselle tilaa luoda omia mielikuvia esimerkiksi eläinten huonoista olosuhteista Kiinassa.

4.2.2 Todellisuuden rakenteeseen nojaavat argumentit

Perelman (2007, 93–94) esittää, että argumentoinnissa voidaan tutkia väitteiden ja asioiden kausaliteettia eli peräkkäisyysuhteita, joilla pyritään selittämään ilmiöitä todellisuudessa. Kausaalisuhteita esitettiin jonkin verran turkistarhauksesta käydyssä keskustelussa. Yksi yleisimmistä syy-seuraussuhteen argumenteista koski edellisessä alaluvussa käsiteltyä pelkoa tuotannon siirtymisestä epäeettisiin maihin, jos tuotanto Suomessa kielletään. Argumentoinnissa korostettiin Kiinan merkitystä Suomen kilpailijana, joka on valmiina ottamaan suomalaisen turkistuotannon vientitulot itselleen, mikäli Suomessa päätetään, että elinkeino ei ole eettisesti kestävä.

Aloitetta kannattaneet edustajat pyrkivät osoittamaan positiivisia seurauksia turkistarhauksen lopettamiselle. Satu Haapanen (vihr.) näki yhteyden siinä, kuinka Suomen ja muun Euroopan turkistuotannon yleinen vähentyminen vaikuttaisi myös muotialaan tuotantoa vähentäen. Haapanen (39. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013) esittää, että turkistuotannon vähentäminen Euroopassa vaikuttaa maailmanlaajuisesti turkisten yleiseen kysyntään laskevasti. Kuluttajien kasvava eettinen kyseenalaistaminen on muokannut joidenkin muotiketjujen toimintaa, joten Haapasen näkemys voi olla todellisuutta. Vasemmiston Silvia Modig näkee yhteyden sillä, että mikäli turkiselinkeinoa muutettaisiin valtion asettamilla säädöksillä sille tasolla, että eläinten hyvinvointi voitaisiin taata, olisi se taloudellisesti kannattamatonta ja lopputulos olisi elinkeinon loppuminen Suomessa (7. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Modigin näkemystä vahvistaa Ruotsin turkistuotannon tilanne, jossa lakimuutoksen myötä kettujen tarhausolosuhteisiin tuli esimerkiksi virikevaatimus ja luontainen kaivamismahdollisuus. Tämä aiheutti elinkeinolle

mittavan paineen uudistaa tarhausolosuhteita ja johti lopulta siihen, että kettujen tarhaus muuttui Ruotsissa kannattamattomaksi ja on lähes olematonta.

Toinen yleinen peräkkäisyysiteisiin vetoava argumentointi käsitteli työttömyyden kasvua, mikäli turkistuotanto lakkautettaisiin Suomessa.

Saamme viikoittain kuulla isoista irtisanomisista ja lomautuksista. Tässä on yksi syy, miksi en puolla turkistarhauksen kieltämistä. Suomalaisilla ei ole varaa menettää yhtään työpaikkaa.

(Osmo Kokko (ps.) 64. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Haluan aloittaa puheeni toteamalla, että ei tarvitse painaa sellaista nappia, jolla 4 300 suomalaista passitetaan suoraan kortistoon ja kukaties sitä kautta köyhyyteen, sillä meidän työttömyys ei tällä hetkellä todellakaan ole 2 prosenttia vaan 9 prosenttia ja kasvamaan päin.

(Jukka Kärnä (sd.) 41. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Edustajista suurin osa perusteli omaa kantaansa aloitetta kohtaan erityisesti elinkeinon talous- ja työllisyysvaikutuksella. Kokon ja Kärnä puheenvuorot toimivat esimerkkinä siitä kausaliteetista, jonka edustajat näkevät elinkeinon loppumisella ja elinkeinopoliittisella vaikutuksella. Kansalaisaloitteessa kirjattiin siirtymäajan mahdollisuus, joka mahdollistaisi sen, että eläkkeelle siirtymisen myötä suuri osa tarhaajista voisi lopettaa tarhauksen ilman suurempaa taloudellista rasitetta. Alalla on tutkitusti paljon kausityöntekijöitä sekä sivutoimisia yrittäjiä, joten työllisyyden kasvu noin 10-15 vuoden siirtymäajalla ei olisi niin merkittävä rasite Suomen työllisyydelle kuin edustajat kuvaavat sen olevan. Edustajien tavoite on pyrkiä luomaan Suomen työttömyystilanteesta todellista tilannetta epätoivoisempi, jotta kannastaan epävarmat edustajat ymmärtäisivät elinkeinon merkittävyyden ja vastustaisivat aloitetta. Kukaan edustajista ei toivo olevansa se kuka vie toimeentulon suomalaiselta. Vaikka osa edustajista luo puheenvuoroissaan kuvaa räjähtävästä työttömyydestä, kyseenalaistaa Mika Niikko (ps.) keskustelussa alalle annetut mittasuhteet. Niikko esittää puheenvuorossaan tilanteen todellisuudesta erilaisen näkemyksen:

Nämä työllistävät vaikutukset eivät ole kuitenkaan niin merkittävät, jos me katsomme joitain muita aloja Suomessa. - - Turkistarhauksessa on Pellervon taloustutkimuksen mukaan 4 300 henkilötyövuotta, kun otetaan tarhauksen yrittäjät ja huutokauppa ja rehuteollisuus mukaan, joten ei se nyt mikään Suomen henkireikä siinä merkityksessä kuitenkaan ole.

(Mika Niikko 80. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Edustajien henkilökohtaiset kytkökset eri sidosryhmiin heijastuvat käytetyissä puheenvuoroissa ja siinä kuinka laaja elinkeino turkistarhaus lopulta on Suomessa. Eduskunnalla on vastuu päätöksistään ja vastuu myös yhteiskunnan tilanteesta mutta edustajilta pitäisi voida vaatia laajempaa ymmärrystä asiasta ja kykyä suhteuttaa mahdolliset päätökset todellisuuteen.

Työttömyyden kasvun lisäksi aloitetta vastustavien edustajien mielestä on mahdollista, että mikäli aloite hyväksytään, johtaa se siihen, että muut tuotantosunnat lakkautetaan seuraavaksi. Mikko Savola (kesk.) kysyy, että kielletäänkö lopulta kaikki tuotanto Suomesta (52. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Savolan pelko on aiheeton. Turkistarhaus on eläintuotantotavoista ainut, jota on pyritty systemaattisesti lakkauttamaan viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan eikä ole realistista odottaa, että esimerkiksi lihatuotannon lopettaminen keräisi 70 000 allekirjoittajaa kansalaisaloitteeseen ja sitä käsiteltäisiin samalla volyymilla kuin Turkistarhaton Suomi-aloitetta.

Todellisuuden rakenteeseen nojaviin argumentteihin luetaan myös symboliset siteet, joissa symboli ja sen kohde yhdistetään osallisuussuhteeksi. Argumentit, jotka esittävät symbolisia siteitä, ovat usein abstrakteja ja irrationaalisia. (Perelman 2007, 114–115.)

Minulle turkistarhaus on aina symboloinut työllisyyttä, yritteliäisyyttä, verotuloja ja lailla säädettyä ja säänneltyä eläinten pitoa.

(Stefan Wallin (r.) 43. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Aineistosta nousi esiin yleinen symbolinen side turkistarhauksen ja yrittäjyyden välillä, mikä ei ole erityisen irrationaalinen. Yrittäjyyteen voidaan yhdistää sellaisia adjektiiveja kuin

ahkeruus, tunnollisuus, sitkeys ja rohkeus yrittää, joustavuus ja oma-aloitteisuus. Monet näistä kuvaavat myös turkistarhaajia. Useat yrittäjyyttä kuvaavista adjektiiveista ovat läntisessä yhteiskunnassa ihailtavia ominaisuuksia, joten niiden yhdistäminen turkistarhaukseen on positiivinen side. Suomalaisessa yhteiskunnassa on korostettu työn teon merkitystä ja verotulojen kerryttämistä. Yrittäjä työllistää itsensä lisäksi muita, joten yrittäjyys on osa suomalaisen yhteiskunnan kasvutarinaa ja osa sen symboliikkaa. Erityisesti Perussuomalaisten puheenvuoroissa korostettiin yrittäjyyden symbolista sidosta turkistarhaukseen ja sen merkittävyyteen.

Lähes kaikki tarhat ovat perheyrityksiä. Monen yrityksen johdossa on jo kolmas sukupolvi.

(Reijo Hongisto (ps.) 71. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Nämä, jotka tekevät työtä siellä turkistarhoilla, ovat yrittäjiä ja yrittäjien lapsia.

(Teuvo Hakkarainen (ps.) 83. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

4.2.3 Todellisuuden rakennetta määrittävät argumentit

Argumentoidessa esimerkin avulla pyritään säännönmukaisuudet esittämään konkretisoituneena esimerkkinä. Esimerkin avulla rakennettu sääntö voidaan myös esittää yleistyksenä tietystä asiasta tai ennakkotapauksena mutta se voidaan myös tarvittaessa kyseenalaistaa. (Perelman 2007, 120–121.) Anni Sinnemäki (vihr.) argumentoi, että useat Euroopan maat ovat kieltäneet turkistarhauksen ja hän kokee tarpeelliseksi, että myös Suomi liittyisi näiden esimerkillisten valtioiden joukkoon ja olisi ”- - yksi niistä maista, jotka rakentavat maailmaa, jossa turkikset eivät ole hyväksytyjä, muodinmukaisia tai suosittuja.” (2. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Sinnemäen kanssa samaa argumenttia käyttää Satu Haapanen (vihr.). Haapanen esittää eurooppalaisen kehityksen kulkevan siihen suuntaan, että turkistarhaus tulee olemaan yksi elinkeinoista, joka tulee loppumaan sen vuoksi, että kuluttajien tietoisuus kasvaa ja vaatimukset eläinten hyvinvointiongelmien puuttumisesta lisääntyvät (39. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013). Suomi on Euroopan unionin jäsenmaa ja mieltää itsensä eurooppalaiseksi sivistysvaltioksi, joten Vihreiden kansanedustajien näkemys eurooppalaisesta esimerkistä ja sen seuraamisesta on ymmärrettävä.

Useat kansanedustajat olivat huolissaan Pohjanmaan alueen maaseudun muutoksista, mikäli turkistarhauksesta luovutaan. Edustajien puheissa tuotiin esille maaseudun autioitumisen ja alueen tarjoamien mahdollisuuksien rajallisuus. Aino-Kaisa Pekonen (vas.) esittää kannattavansa kansalaisaloitetta ja tarjoaa mahdollisen Pohjanmaan alueen maaseudun autioitumisen ehkäisemiseksi konkreettisia esimerkkejä, millä turkistarhauksen jättämä aukko voitaisiin korvata (76. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Pekonen näkee mahdollisiksi korvaaviksi elinkeinoiksi energiantuotannon, metsätalouden ja virkistysmatkailun. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsee Suomen tuulivoimatuotannosta noin 45 %, joten alueella on jo hyvä lähtötilanne energiateollisuuden kasvattamiseen korvaavana elinkeinona turkistarhaukselle. Nykyisen lainsäädännön mukaan kunnilla on myös oikeus periä tuulivoimaveroa kunnan alueella sijaitsevista tuulivoimaloista, joten verotuloja kertyisi tästäkin elinkeinosta kunnille. Pekonen pyrkii esimerkkiensä avulla osoittamaan, että maaseudun elinkeinomahdollisuuksista luotu kuva ei ole niin toivoton, kuin yleinen keskustelu asiasta antaa olettaa. Osittain esitetyt esimerkit voivat saada kuulijat käyttämään mielikuvitustaan ja löytämään uusia elinkeinomahdollisuuksia itsekkin.

Uhkakuvien luomisesta esimerkkien avulla on useampiakin puheenvuoroja. Janne Sankelo (kok.) toteaa argumentissaan, että on todellinen uskomus siitä, että jos Suomi kieltää turkistarhauksen siirtyä se vain muualle tuotantoon eikä vähennä maailman turkistuotannon määrää millä lailla, toisin kuin aloitteen kannattajat uskovat.

Valiokunnan johtopäätös asiantuntijakuulemisen perusteella on selkeä: maakohtaiset kiellot ovat vieneet tuotantoa muualle. Näin on käynyt esimerkiksi Hollannin osalta. Miksi näin ei tapahtuisi Suomessa, koska kysyntä maailmalla on vakaa riippumatta siitä, tuottaako Suomi turkiksia vai ei?

(Janne Sankelo (kok.) 40. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Uhka tuotannon siirtymisestä muihin maihin on uskottava mutta kyseenalaistettavissa suomalaisen turkistuotannon omien toimien vuoksi, joilla he ovat lisänneet tuotantoa esimerkiksi Kiinassa. Turkistuottajat ovat lisänneet yhteistyötä kiinalaisten tuottajien kanssa sekä toimittaneet tietotaitoa ja koulutusta sekä siitoseläimiä maahan. Näiden toimien tarkoituksena on ollut lisätä kysyntää eli suomalaisten turkisten vientiä Kiinan markkinoille

mutta on myös vaikuttanut siihen, että Kiina on voinut lisätä omavaraisuuttaan turkistuotannossa ja vienyt suomalaisilta markkinoita. On oletettavaa, että tuotantoa siirtyy muualle, vaikka elinkeino pysyisi laillisena Suomessa.

Mallien avulla argumentoidessa periaatteena on jäljitellä jotain asiaa tai henkilöä, joita ihailaan yhteiskunnassa tai ne ovat auktoriteettiasemassa pätevyytensä perusteella. Malli muuntuu vastamalliksi, mikäli malli idealisoidaan niin, ettei se enää vastaakaan todellisuutta. Vastamalli kuvastaa sellaista, josta halutaan erottautua ja siten korostaa haluttua toimintaa. (Perelman 2007, 125–127.) Eduskuntakeskustelussa malli ja vastamalli-asetelma kuvastuu näkökulmassa Suomi ja muut maat. Suomen turkistuotanto ja eläinsuojelulaki nähdään ihannemallina, johon tulisi pyrkiä ja muut maat edustavat vastamallia, joita tulee välttää.

Sairauksien hoito on hyvällä tasolla, vasta rokotettiin vähän yli miljoona turkiseläintä penikkataudin takia, joten minun näkökulmani mukaan, jos jossakin pitää turkistuotantoa harjoittaa, niin Suomi on (*Puhemies koputtaa*) erinomainen paikka harjoittaa turkistuotantoa.

(Markku Eestilä (kok.) 18. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Suomi tunnetaan asiansa hyvin hoitavana maana.

(Anne Louhelainen (ps.) 65. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Ala on uskoakseni myös Suomessa pääosin hyvin hoidettu, varmasti paremmin kuin muualla.

(Ari Torniainen (kesk.) 18. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Omana tärkeänä yksityiskohtanaan valiokunnan mietintöön kirjattiin, että siitoseläinten vienti EU:n alueen ulkopuolelle tulee saattaa luvanvaraiseksi. Näin estettäisiin vienti sellaisiin maihin, joissa ei voida taata eläinten hyvää hoitoa ja kohtelua.

(Katja Taimela (sd.) 56. puheenvuoro, täysistunnon ptk 70/2013.)

Puheenvuoroissa esitetään selkeästi ero Suomen ja muun maailman välillä, jossa todetaan, että Suomen eläinsuojelutoimet edustavat mallia, johon muidenkin maiden tulisi pyrkiä.

Isänmaallisuus ja usko suomalaiseen hyvinvointivaltioon elää vahvasti edustajien mielissä myös eläinten osalta, vaikka edustajat tiedostavat, että myös suomalaisilla tiloilla on eläinten hyvinvointiongelmia. Niitä ei kuitenkaan pidetä niin vakavina ja lopullisina, kuin muiden maiden tilannetta, esimerkiksi Puolan tai Kiinan, jotka mainittiin useammassa puheenvuorossa.

4.2.4 Dissosiatiiiviset argumentit

Erottelevat argumentit ovat hyödyllisiä nimensä mukaisesti tilanteissa, joissa on tarkoitus erotella kaksi käsitettä tai asiaa toisistaan. Perelmanin mukaan dissosiatiiiviset argumentit toimivat vastakkainasettelussa, missä pyritään vastapuolen argumenttien kumoamiseen tai tulkinnan torjumiseen. (Perelman 2007, 151.) Eduskuntakeskusteluissa hyödynnetään usein erottelevia argumentteja, koska niiden avulla asiat voidaan esittää vastakkainasettelulla ja luoda niiden välille kontrastia. Dissosiatiiivisilla argumenteilla voidaan korostaa aiheen perimmäistä sisältöä eli mistä keskustelussa on kyse. Turkistarhaus-keskustelussa vastakkainasettelu oli huomattavissa jo keskustelijoiden lähtökohdissa. Aloitteen kannattajat korostivat eettistä, eläinten hyvinvointia ja oikeuksia korostavaa näkökulmaa mutta aloitteen vastustajat tähdensivät taloudellisten puolien sekä elinkeinovapauden merkitystä.

Turkistarhaus on laillinen elinkeino, joka työllistää Suomessa suoraan ja välillisesti tuhansia ihmisiä.

(Jari Leppä (kesk.) 3.puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Mutta nyt kun keskustelemme tästä turkistarhausta kieltävästä aloitteesta, niin näen tämän kyllä keskusteluna suomalaisista työpaikoista, suomalaisesta yrittäjyydestä, ja kaikin keinoin täällä hallituksessa olemme tällä kaudella yrittäneet luoda toimia, joilla luomme uutta työtä, uusia aloja, joille syntyy uusia työpaikkoja.

(Lenita Toivakka (kok.) 32. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Aloitetta vastustavien näkemys aloitteen perimmäisestä kysymyksestä on selvä. Asia on taloudellinen ja kyse on laillisesta elinkeinosta, joka tarjoaa usealle yrittäjälle ja työntekijälle ansiotuloja. Laillisuuden korostaminen suomalaisessa yhteiskunnassa edustaa korkeaa

normia, koska lain noudattaminen on erityinen suomalainen arvo oikeusvaltiossa. Aloitetta vastustaneiden edustajien tarkoituksena on erotella etiikka erilliseksi asiaksi talous- ja elinkeinopolitiikasta, jotta kysymyksessä ei olisi tarvetta ottaa kantaa moraalikysymyksiin. Aloitteeseen myönteisemmin suhtautuvien näkökulma on päinvastainen, kyse on juurikin eläinoikeuksista ja eettisyydestä. Keskustelun asetelmana on vastakkainasettelu talouden ja etiikan välillä, kovien ja pehmeiden arvojen välillä.

Kukaan ei välttämättä tarvitse turkiksia. Kyse on oikeudesta eläinten luontaiseen käyttäytymiseen, ja kyse on eläinten oikeudesta itseisarvona.
(Tarja Filatov (sd.) 29. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Mitään liiketoimintaa ei voi kuitenkaan jättää eettisen arvioinnin ulkopuolelle, ja siitähän tänään keskustellaan.
(Mika Niikko (ps.) 110. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Muita vastakkaisia pareja keskustelussa oli muun muassa veteraanit ja turkistarhaus-aloitetta kannattajat (mm. Astrid Thors (r.) 28. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Thorsin näkemyksen mukaan turkistarhausta vastustavien ihmisten tulee ymmärtää, että monissa Pohjanmaan alueen kunnissa turkistilojen verorahoilla kustannetaan elintärkeitä palveluja juuri sotaveteraaneille. Sotaveteraaneilla on suomalaisessa kulttuurissa tärkeä merkitys ja usein sillä pyritäänkin vetoamaan tunteisiin. Usein eläinasialiikkeen jäsenet ovat nuorehkoja kaupunkilaisia, joten Thorsin asetelmassa voidaan todeta olevan vastakkain myös iäkkäät ja nuoret suomalaiset tai maaseutu ja kaupunki. Maaseutu ja kaupunki-retoriikka esiintyi useassa puheenvuorossa niin, että maaseutu oli altavastaaajana ja kärsivänä osapuolena lakialoitteen vuoksi. Kyseiset vastaparit ovat yleisiä politiikan debateissa.

Keskustelusta yksi merkittävä huomio nousee yhteiskunnallisten toimijoiden välille. Markku Rossi (kesk.) esittää, että vaikka kansalaisaloite on hyvä työväline uusien aiheiden nostamisessa eduskunnan käsittelyyn, on muistettava eduskunnan työjärjestys ja suomalainen edustuksellinen demokratia (17. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013). Rossi tarkoittaa, että kansanvalta ja lakien säätämisvalta kuuluvat edelleen eduskunnalle, vaikka kansalaisaloitteita nousee eduskunnan käsittelyyn. Turkistarhaton Suomi-aloite sai 70 000 allekirjoitusta, joka edustaa kyseisen vaalikauden ajan äänioikeutetuista reilua kahta prosenttia. Allekirjoittaneiden osuus ei määrällisesti suhteutettuna ole suuri mutta osoittaa

suomalaisten kiinnostuksen eläinten hyvinvointiongelmiin. Rossi erottelee eduskunnan erilliseksi osaksi kansalaisyhteiskuntaa, jossa eduskunta edustaa ylintä poliittista valtaa Suomessa. Useassa puheenvuorossa kansanvalta esitettiin järkähtämättömänä päätöksen tekijänä ja edustajat huomauttivat, että kun päätös turkistarhauksen suhteen tehdään, tulee sitä päätöstä kunnioittaa. Kansanvaltaan vetoaminen erottelee yhteiskunnallisia toimijoita yksilöiksi. Kuitenkin eduskunta, kansalaistoimijat, aktivistit sekä kansalaiset edustavat kaikki omia asemiaan yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Rossin erotteleva argumentti korostaa eduskunnan erityisyyttä.

5. LOPUKSI

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää suomalaisen turkistarhauskeskustelun poliittisia lähtökohtia ja kansalaisaloitteen puolesta ja vastaan esitettyjä argumentteja vuoden 2013 eduskuntakeskusteluissa. Analysoin kahta täysistuntokeskustelua, joissa käsiteltiin Turkistarhaton Suomi-kansalaisaloitetta. Kansalaisaloite ajoi lakiehdotusta, jonka tarkoituksena oli kieltää eläinten tarhaaminen turkisten vuoksi. Analyysissani tutkin argumentteja Chaïm Perelmanin uuden retoriikan teorian argumentointitekniikoiden avulla jakaen aineistoani kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen nojaaviin ja rakennetta määrittäviin argumentteihin. Pohjustin eduskuntakeskustelun analyysia eläinfilosofian keskeisimmillä kysymyksillä, koska turkistarhaus poliittisessa keskustelussa on myös eettinen kysymys. Kansalaisaloitteessa nimetään tärkeimmäksi kriteeriksi turkistarhauksen lopettamiseksi eettiset syyt, joten on perusteltua käsitellä aihetta eettisenä kysymyksenä.

Kansalaisaloitteen aikaan vuonna 2013 Suomen hallituksen muodosti kuusi puoluetta, joista kaksi puoluetta avoimesti ilmoittivat turkistarhauksesta luopumisen olevan heidän tavoitteensa. Vihreiden ja Vasemmiston ohjelmissa oli kirjattuna turkistarhauksen täysi kieltö siirtymäajan jälkeen ja hallitusneuvotteluissa vuonna 2011 myös hallitusohjelmaan kirjattiin kyseisten puolueiden vaatimuksesta kohta, jossa todettiin hallituksen selvittävän korvaavia elinkeinomahdollisuuksia nykyisille turkistarhaajille, jotta vapaaehtoinen siirtyminen alalta olisi kannattavaa. Aloitteen eduskuntakäsittelyn aikaan vuonna 2013 turkistuotannon vientitulot ja nahkojen tuotantomäärät olivat korkeat ja alan taloudellinen panos yhteiskunnalle tärkeä. Tämä vaikutti väistämättä kansanedustajien mielipiteen muodostumiseen, koska vastakkain olivat yhteiskunnallinen merkitys ja eettinen eläinten kohtelu. Turkistuotannon elinkeinopoliittinen vaikutus on keskittynyt erityisesti Pohjanmaalle, jolloin mahdolliset negatiiviset vaikutukset tarhauksen kieltämisestä kumuloituvat epätasa-arvoisesti kyseiselle alueelle.

Turkistarhaiskut 1990-luvulla loivat käsitteen ”kettutyttö” ja toivat turkistarhauksen poliittisen keskustelun piiriin, minkä jälkeen turkistarhaus on aika ajoin esiintynyt suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskiössä. Kansanedustajat ovat tehneet lakiehdotuksia turkistarhauksen muuttamiseksi tai kieltämiseksi ja eläinsuojelujärjestöt kampanjoivat tarhauksen päättämiseksi. Viimeisin yritys muuttaa Suomen eläinsuojelulakia tarhauksen

lopettamiseksi pyrittiin tekemään kansalaisaloitteen avulla, jonka eläinsuojelujärjestöt keräsivät yhdessä. Eläinasialiike jakautuu kahteen suuntaan, joista eläinsuojelujärjestöt pyrkivät maltilliseen eläinten hyvinvoinnin asteittaiseen parantamiseen ja eläinoikeusliikkeet eläinten hyväksikäytön kokonaiskieltoon. Erityisesti eläinoikeusliikkeen aktivistien ja politiikan suhde on vaikea. Aktivistien toiminta on usein laittoman ja laillisen rajalla, joista laittomia ovat esimerkiksi tarhaiskut.

Aktiivisimmallaan eläinaktivistit olivat 1990-luvulla ja silloinen laitton toiminta jakaa aineiston perusteella kansanedustajien näkemyksiä edelleen. Useat aloitetta vastustaneista edustajista leimasivat turkistarhausta vastustavat ihmiset kettutyöiksi ja terroristeiksi sekä maaseudun vihaajiksi, sillä mahdolliset muutokset elinkeinon vaikuttavat maaseudun elinkeinorakenteeseen merkittävimmin. Näistä lähtökohdista on vaativaa lähteä rakentamaan poliittista kompromissia, jossa eri näkemykset otettaisiin tasavertaisesti huomioon. Erityisesti edustuksellisessa demokratiassa, jossa edustajien paikat voivat vaihtua vaalien jälkeen, mikäli edustajan koetaan edustaneen äänestäjien tahtoa väärällä tavalla. Lopputuloksena voi olla, että osa äänestäjistä antaa äänensä jatkossa jollekin toiselle ja edustaja menettää kansanedustajan paikkansa. Tämä paine vaikutti erityisesti Vaasan vaalipiiristä valittujen edustajien mielipiteeseen, joista huomattava enemmistö argumentoi ja äänesti aloitetta vastaan.

5.1 Aineiston analyysistä

Tutkimuskysymykseni mukaisesti keskityin tarkastelemaan turkistarhauksen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden argumentointia. Keskustelussa käytettiin kvasiloogisia, todellisuuden rakenteeseen nojaavia ja todellisuutta rakentavia argumentteja. Kvasiloogisista argumenteista edustajat hyödynsivät erityisesti vertailevia ja ristiriitaisia argumentteja. Aloitteen vastustajien argumentit keskittyivät osoittamaan turkistuosannon merkityksen suomalaiselle yhteiskunnalle verotuloja kerryttävänä ja työpaikkoja tarjoavana elinkeinona. Alan meriitiksi luettiin myös laadukas ja maailmalla kysytty turkisinahka, jota Suomessa tuotetaan. Vastaan argumentoineet edustajat myös kuvasivat puheenvuoroissaan vaihtoehtotulevaisuuden, jos turkistarhaus kiellettäisiin: Suomen työttömyys kasvaisi runsaasti, Pohjanmaan kuntien tarjoamat palvelut heikentyisivät verotulojen vähennyttyä, maaseutu autioituisi ja Kiinassa lisääntyisi turkistarhaus, jossa eläinten hyvinvointia ei

huomioitaisi ollenkaan. Pelko-retoriikka toimii, jos on mahdollista, että vaihtoehto on todellisuudessa uskottava.

Turkistarhausta vastaan argumentoineiden edustajien keskeinen näkemys oli, että tarhaus on epäeettinen ja eläimen hyvinvointia uhkaava keino tuottaa ihmisen turhamaisuuden vuoksi turkiksia. Vastakkain keskustelussa olivat siis talousmerkitys ja etiikka. Keskustelun konsensusta hallitsivat kuitenkin aloitetta vastaan olleet edustajat, jotka keskittyivät esittelemään alan positiivisia talousvaikutuksia ja korostamaan yrittäjien oikeuksia. Turkistarhausta vastustaneiden poliittinen liikkumatila oli vaikea, koska kannattaessa aloitetta, hyväksyit tarhaajien ja työntekijöiden tulevan työttömyyden ja palveluiden heikentymisen kriittisillä alueilla. Voidaan kuitenkin kritisoida uhkakuvaa suurtyöttömyydestä, jos tarhaus kiellettäisiin siirtymäajalla, kuten aloitteessa esitettiin, jolloin osa tarhaajista eläköityisi ja osa voisi kouluttautua uudelleen tai työllistyä toiselle alalle. Mahdolliset tarha- tai välineinvestoinnit olisivat myös esimerkiksi 15 vuoden siirtymäajalla maksettu takaisin. Tarhauksen lopettamisen taloudelliset kustannukset tarhaajalle eivät olisi niin merkittävät kuin kansalaisaloitteen vastustajat esittivät.

Turkistarhauksen kieltäminen siirtymäajalla on verrattavissa perinteisten häkkikanaloiden lopettamiseen. Vuodesta 2012 eteenpäin EU:n päätöksellä virikkeetön häkkikanalatuotanto on ollut kiellettyä ja Suomessa kaikki kanalat ovat muuttaneet toimitilansa tai lopettaneet tuotannon kokonaan. Tämä EU:n direktiivi hyväksyttiin myös Suomen eduskunnassa ja häkkikanala on tuotantona verrannollinen turkistarhauksen kanssa. Molemmat tuotantomuodot ovat tutkitusti eläimen hyvinvoinnin kannalta heikentäviä. Mikä näistä tuotantoaloista tekee erilaiset, että edustajat hyväksyivät kyseisen häkkikanalakiellon mutta turkistarhauskieltoa ei voida hyväksyä?

Aloitetta vastustaneiden edustajien poliittinen pelisilmä oli parempi, koska he eivät ajautuneet puolustamaan tiloilla tutkittuja eläinten hyvinvointiongelmia vaan avoimesti vaativat alalta suurempaa vastuuta eläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tämä oli keskustelun yhteinen näkemys lähes jokaisessa turkistarhausta puolustaneissa puheenvuoroissa. Ongelmia tiloilla on mutta tarhaajille tulee antaa mahdollisuus itsenäisesti muokata alaa parempaan suuntaan. Osa edustajista toivoi, että valtion resursseja käytettäisiin alan parannuksiin mutta uskon mahdollisen tuen myöntämisen lisäävän tarhauksen vastustamista. Valtion tarjoama tuki antaisi myös erityisen yhteiskunnallisen hyväksynnän

turkistarhaukselle eettisesti hyväksyttävänä elinkeinona. Voidaan väittää, että aloitteen vastustajat hyödynsivät retorista keinoa, jossa luovutaan tietyistä argumenteista ja myönnytään joihinkin vastustajien argumentteihin. Näin voidaan päästä ”niskan päälle” mielipiteeseen vaikuttamisessa. (Perelman 2007, 162.) Aloitteen vastustajat myönsivät, että turkistarhausta vastaan olleiden edustajien väitteet hyvinvointiongelmista ovat todellisia ja vaativat asiaan puuttumisen. He osoittivat samalla, että myös pehmeät arvot ovat osa aloitetta vastustavien politiikkaa. Eläinten hyvinvointi on tärkeää, vaikka vain nahkan taloudellisen arvon vuoksi.

Ensimmäinen eduskunnan käsittelemä kansalaisaloite ei mennyt läpi vaan pysähtyi maa- ja metsävaliokunnan käsittelyyn, jonka jälkeen valiokunta ehdotti mietinnössään aloitteen hylkäämistä. Valiokunnan käsittelyt eivät ole avoimia yleisölle eikä valiokuntakeskusteluista ole olemassa pöytäkirjoja. Pekosen (2011, 16–17) mukaan valiokuntatyöskentely on merkittävämpää ja sisältää enemmän vaikutusmahdollisuuksia toisin kuin täysistunnot. Olisi mielenkiintoista tutkia valiokuntatyöskentelyn merkitystä turkistarhaus-aloitteen kohdalla, miten suuri vaikutus valiokunnan mietinnöllä aloitteeseen oli mutta kirjallisen tiedon puuttuminen vaikeuttaa tätä. Mielenkiintoista olisi myös laajentaa eläinfilosofista tutkimusta aiheesta ja tarkastella turkistarhauksen moraalista kehitystä.

5.2 Keskustelun eläinfilosofisista aspekteista

Arvoisa puhemies! Poliitikan ja lainsäädännön tehtävänä on asettaa taloudelle eettiset rajat. Nämä rajat muuttuvat ajan myötä; se, mikä eilen oli sallittua, ei välttämättä ole sitä enää huomenna.

(Anni Sinnemäki (vihr.) 2. puheenvuoro, täysistunnon ptk 45/2013.)

Länsimainen antroposentrinen näkemys eläimen ja ihmisen suhteesta perustuu Raamatun ja perinteisen filosofian näkemykseen ihmisestä erityisenä olentona. Ajatusta tukee varhaisen ajan filosofien näkemykset itseisarvosta ja moraalisesta toimijasta, joita eläinfilosofit ovat alkaneet kyseenalaistaa systemaattisesti vasta 1900-luvulla. Ihmisen moraalista erityisyyttä korostettiin filosofiassa tiettyjen kognitiivisten ominaisuuksien perusteella, esimerkiksi puhe ja tietoisuus korostivat eläimen eroa ihmisen poikkeuksellisista kyvyistä. Darwinin evoluutioteorian myötä ja eläinfilosofian alan

kasvaessa ihmisen ja eläimen eroavaisuuden käsitys kutistui ja kehitettiin uusia teorioita käsitellä eläimiä tasavertaisina, moraalisisina olentoina ihmisen ohella. Ennen eläinfilosofian tunnistamista, tietoisuutta korostettiin ominaisuutena, jonka nähtiin uupuvan eläimeltä. Eläinfilosofit laajensivat eläinkäsitystä ja utilitaristi Singer korosti tuntoisuuden merkitystä intressien huomioon ottamisen perusteena. Kyvyn tuntea kärsimystä ja mielihyvää koettiin merkittäväksi perusteeksi eläimen moraalisesta arvosta ja intressien merkityksestä.

Eläinfilosofisen teoriataustan lähtökohdista tarkastelen erikseen eettistä näkemystä kansanedustajien retoriikassa. Aineistona olleissa keskusteluissa oli yhteensä 201 käytettyä puheenvuoroa. Näistä noin 60 puheenvuorossa mainittiin ”etiikka”, ”eettinen” tai ”eettisyys” eli noin kolmasosassa puheenvuoroista nähtiin turkistarhauksen olevan myös eettinen kysymys taloudellisten aspektien lisäksi. Edustajien argumentaatiossa tämä ei kuitenkaan näkynyt, koska suurin osa etiikkaan viitanneista puheenvuoroista ei käsitellyt eettistä näkökulmaa ollenkaan. Osittain edustajien puheista välittyi tunne, että riittää, jos mainitsee eettisyyden ja välittää kuulijalle kuvitelman siitä, että asiaa on pohdittu. Käytetyt puheenvuorot, ja se mitä puheissa ei sanottu, loivat kuvaa edustajien pelosta käsitellä turkistarhauksen eettistä näkökulmaa. Voidaan arvioida johtuiko asian välttely siitä, että turkistuotannon eettinen tarkastelu ei vastaa edustajien käsitystä yhteiskunnan moraalikäsitelmästä vai puuttuuko edustajilta kyky käsitellä perinteisiä yhteiskunnallisia asioita moraalisesti. Eduskunnan retoriikka oli erittäin antroposentristä ja edustajat tekivät tietoisesti eettisen valinnan hyväksyessään turkistarhaamisen jatkamisen nyky muodossaan.

Aloitteen kannattajat pyrkivät esittämään ja luomaan keskustelua eettisestä pohdinnasta ja alan tulevaisuudesta mutta keskustelu jäi yksipuoliseksi aloitetta vastustavien keskittyessä turkisan taloudelliseen merkitykseen. Moraali ja etiikka eivät kuitenkaan synny tyhjiössä vaan ne ovat kulttuurisidonnaisia ja ajan muutoksesta eläviä käsitteitä, joita ihmiset muokkaavat omalla toiminnallaan. Tiedon lisääntyessä on luonnollista kyseenalaistaa vanhoja toimintamalleja, tämä ajattelumalli näkyy aloitteen kannattajien puheenvuoroissa. Eläimen tuntoisuuden voidaan sanoa olevan nykyisin yleisesti hyväksytty tieteellinen tosiasia ja pohja eläinten oikeuksille. Aloitteella pyrittiinkin päivittämään tämä lähtökohta myös suomalaiseen eläinsuojelulakiin turkistarhauksen osalta. Jos uskotaan, että turkistarhaus on turhamaisuutta ja tarpeetonta ihmisen hyvinvoinnin kannalta esimerkiksi lämpimän vaatetuksen suhteen, tulee turkistarhaus eettisistä perusteista kieltää. Edustajien

on uskallettava kyseenalaistaa totut normit ja luoda tulevaisuuden maailmaa yhtenä työtehtävistään.

Mikäli uskotaan, kuten esimerkiksi Anne Kalmari (kesk.) aikaisemmin viitatussa puheenvuorossaan, että ihminen on oikeutettu hyödyntämään eläimiä omaksi hyväkseen, on turkistarhaus laillinen ja hyväksytty elinkeino. Tämä näkemys voitti Turkistarhaton Suomikansalaisaloitteessa, vaikka se verhottiinkin suureksi osaksi elinkeinopoliittisten syiden taakse. Vientitulojen ja työllisyyslukujen taakse jäi näkemys ihmisen erityisyydestä eläinlajien keskuudessa mutta vain harva edustajista sanoi näkemyksensä ääneen. Puheenvuorot sisälsivät vähäisissä määrin informaatiota ja eettistä pohdintaa, voidaanko olettaa, että enemmistö edustajista on spesistejä? Kuten toisessa luvussa selvitettiin, spesismiä on yhden lajin intressien suosiminen toisen lajin intressien kustannuksella.

Esittelin tutkielman toisessa luvussa Elisa Aaltolan kolmen argumentin jakoa, joilla yleisesti perustellaan ihmisen moraalista arvoa verrattuna eläimeen. Nämä olivat kategorinen, lajisidonnainen ja ihmiskeskeinen argumentti. Eduskunnan keskustelussa korostui erityisesti ihmiskeskeinen argumentti siinä, että ihmisen oikeudeksi luettiin eläimen hyödyntäminen ihmisen intressien hyväksi. Turkistarhauksen puolella olleet kokivat, että taloudelliset hyödyt tarhauksesta nousevat eläimen oikeuden yli elää lajityypillistä elämää. Useampi edustajista uskoi, että tarhaajan, veteraanin, lihansyöjän ja turkistenkäyttäjän oikeus toteuttaa itseään on merkittävämpi kuin turkiseläimen tarve elää.

Useimmat ihmiset ovat spesistejä ja on perusteltua väittää, että edustajien retoriikka antaa viitteitä spesismistä ja sen hyväksymisestä. Edustajat totesivat argumentaatioissaan turkistuotannossa olevan merkittäviä hyvinvointiongelmia, joihin koettiin tarvittavan valtion resursseja ja alan itsensä puuttumista ja vastuun ottamista mutta ne eivät olleet niin merkittäviä, että tuotanto tulisi lopettaa kokonaan. Kuinka rajataan hyvinvoinnin ja eettisen hyväksyttävyyden raja talouspolitiikassa? Näkemystä perusteltiin erityisesti alan taloudellisen merkityksen perusteella, jolloin ihmisen ja eläinten intressit joutuvat konfliktiin keskenään. Eläimen intressi tuntoisena olentona on olla tuntematta kipua ja ihmisen intressit turkistarhauksessa ovat yleisesti taloudelliset. Tutkimusten perusteella voidaan sanoa, että turkistarhauksessa on hyvinvointiongelmia, jotka tuottavat turhaa kärsimystä eläimelle. Tutkimuksissa on todettu esimerkiksi stereotyyppistä käyttäytymistä, tulehduksia, ylisuureksi jalostettuja eläimiä ja vääntyneitä jalkoja. Tiedostetuista

hyvinvointiongelmista huolimatta enemmistö edustajista näki turkistarhauksen eettisempänä kuin sen lopettamisen. Eettisempänä tarkastellen juurikin ihmisten oikeuksia turkistarhauskysymyksessä. Kysymys turkistarhauksesta esiintyi keskustelussa vastakkainasetteluna, jossa verrattiin eläinoikeuksia ihmisen oikeuteen tehdä työtä ja yrittää. Äänestystuloksen perusteella näyttää siltä, että ihmisen intressit ovat moraalisesti velvoittavampia kuin eläimen ja voidaan todeta eduskunnan tehneen spesistisen päätöksen.

Vaikka eduskunta käsitteli turkistarhausta vuonna 2013, eduskunta tulee käymään vielä tulevaisuudessa samanlaisia keskusteluja aiheesta. Turkistarhauksen tulevaisuuden uhka on poliittisen ja eettisen tilanteen jatkuva kehittyminen Suomessa ja Euroopassa. Eläinsuojelujärjestö Animalia ry teetti kyselytutkimuksen turkistarhauksesta vuonna 2018 ja kyselyn tulokset olivat muuttuneet verrattuna Maaseudun Tulevaisuuden teettämään vuoden 2012 tutkimukseen. Vuoden 2018 mielipidekyselyssä jo 30 % vastanneista kannattaa turkistarhauksen kieltoa, kun vuonna 2012 luku oli 18 % ("Suomalaisista valtaosa vastustaa nykymuotoista turkistarhausta" 2018). Kysely osoittaa, että turkistarhauksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys on laskenut viidessä vuodessa. Muita uhkia alalle ovat tarhaajien keski-ian kasvu, kansainvälinen kilpailu erityisesti Kiinan tuotannon kanssa, ilmastonmuutoksen tuoma vaikutus turkisten tarpeellisuuteen ja kulutukseen sekä alan taloudelliset syklit. Vuonna 2013 vientitulot olivat noin 800 miljoonaa euroa, vuonna 2017 430 miljoonaa euroa (Tilastot 2018, n.d.). Viennin arvo on puolittunut muutamassa vuodessa ja on oletettavaa, että kilpailu alalla kovenee samalla kuin Suomessa tuotantokustannukset kasvavat yleisen hintatason vuoksi. Vaikka vuonna 2013 turkistarhat saivat poliittisen työrauhan, on oletettavaa, että eläinoikeus- ja eläinsuojeluliikkeet eivät tule luopumaan pyrkimyksistään lopettaa tarhausta Suomessa.

LÄHTEET:

Aaltola, Elisa (2004): Eläinten moraalinen arvo. Tampere: Vastapaino.

Aaltola, Elisa (toim.) (2013): Johdatus eläinfilosofiaan. Helsinki: Gaudeamus.

Emberley, Julia V (1997): The cultural politics of fur. Ithaca, Cornell University Press.

Francione, Gary L.: Eläinsuojelu ja eläinten moraalinen arvo. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): Johdatus eläinfilosofiaan. Gaudeamus, Helsinki 2013, 113-128.

Garner, Robert (2005): Animal ethics. Cambridge; Malden; MA: Polity.

Häyry, Matti (2001): Mahdollisimman monen onnellisuus. Helsinki: WSOY.

Kivelä, Mai; Lahtinen, Veikka; Uotila, Laura (toim.) (2017): Uusi eläinlaki. Helsinki: Intro.

Koura, Antti ja Wiberg, Matti: Kansanedustajat ovat kyselevinä ja ministerit ovat vastaavinaan. Parlamenttikysymysten logiikka. Teoksessa Palonen Kari ja Hilikka Summa, (toim.): Pelkkää retoriikkaa. Vastapaino, Tampere 1996, 197–219.

Kuusisto, Riikka: Sodan retoriikka. Teoksessa Palonen Kari ja Hilikka Summa, (toim.): Pelkkää retoriikkaa. Vastapaino, Tampere 1996, 267–291.

Pekonen, Kyösti (2011): Puhe eduskunnassa. Tampere: Vastapaino.

Perelman, Chaïm (2007): Retoriikan valtakunta. Tampere: Vastapaino.

Purmonen, Joni ja Tuomivaara, Salla (1998): Ulos häkeistä. Helsinki: Tammi.

Raamattu (1992). Suomen kirkon sisälähetysseura. Helsinki: Kirjapaja.

Regan, Tom (1983): *The case for animal rights*. London; Melbourne; Henley: Routledge & Kegan Paul plc.

Regan, Tom (2013): Eläinoikeuksien puolustus. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Gaudeamus, Helsinki 2013, 89–100.

Rollin, Bernard E.: Tieteellinen ideologia, antropomorfismi, anekdootti ja etiikka. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Gaudeamus, Helsinki 2013, 48–63.

Singer, Peter (2007): *Oikeutta eläimille – Eläinten vapautuksen filosofia*. Helsinki: Animalia.

Singer, Peter (2013): Kaikki eläimet ovat tasavertaisia. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Gaudeamus, Helsinki 2013, 69–88.

Summa, Hilikka: Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Teoksessa Palonen, Kari; Summa, Hilikka (toim.): *Pelkkää retoriikkaa*. Vastapaino, Tampere 1996, 51–83.

Vilka, Leena: *Eläinten tietoisuus ja oikeudet: Kettutyttöfilosofiaa ja susietiikkaa*. Helsinki: Yliopistopaino, 1996.

Vilka, Leena: *Oikeutta luonnolle. Ympäristöfilosofia, eläin ja yhteiskunta*. Helsinki: Yliopistopaino, 1998.

Verkkolähteet:

Autio, Marja: Eläinsuojelulain uudistaminen. Eduskunta 3.10.2018. Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/elainsuojelulain-uudistaminen.aspx Luettu 17.1.2019

Bale, Rachel (17.8.2016): Fur Farms Still Unfashionably Cruel, Critics Say. National Geographic. Saatavilla: <https://news.nationalgeographic.com/2016/08/wildlife-china-fur-farming-welfare/> Luettu 9.11.2018

Bill to ban fur farming in Estonia rejected (18.5.2017). Fur free alliance. Saatavilla: <https://www.furfreealliance.com/bill-ban-fur-farming-estonia-rejected/> Luettu 8.11.2018

Eduskunta 2013. Kansalaisaloite: Laki eläinsuojelulain 22§:n muuttamisesta (KAA/2013 vp). Istunto 73/19.06.2013. Äänestys 65. Saatavilla: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/aanestys.aspx?aanestysnro=65&istuntonro=73&vuosi=2013> Viitattu 17.1.2019.

Eduskunta 2019. Kansalaisaloite. Saatavilla: <https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaaminen/kansalaisaloite/sivut/default.aspx> Luettu 16.1.2019

Eläinsuojelulaki 247/4.4.1996. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247> Luettu 21.1.2019

Fur bans (2018). Fur free alliance. Saatavilla: <https://www.furfreealliance.com/fur-bans/> Luettu 10.10.2018

Huovari Janne, Perttu Pyykkönen (2012): Turkisalan tuottamat verotulot, Pellervon taloustutkimus PTT. Saatavilla: <http://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/turkisalan-tuottamat-verot.html> Luettu 10.10.2018

Hyvärinen, Helena; Koskinen, Nita; Kurppa, Sirpa; Rekilä, Teppo; Sepponen, Juhani; Silvenius, Frans (2011). Suomessa tuotetun minkin- ja ketunnahan elinkaariarviointi. MTT Raportti 29. Jokioinen, MTT. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-487-337-6> Luettu 10.10.2018

Johtava ketuntuottaja (2018). Profur. Saatavilla: <https://profur.fi/turkiselinkeino/toimiala/johtava-ketuntuottaja> Luettu 17.10.2018

Jurvelin, Kyösti (28.10.2013): Viennin kasvun nopeusennätys: Turkisvienti Kiinaan. Kauppalehti. Saatavilla: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/viennin-kasvun-nopeusennatys-turkisvienti-kiinaan/08299909-9285-362d-a821-4360695cf419> Luettu 17.10.2018

KAA 1/2013 Laki eläinsuojelulain 22 §:n muuttamisesta. Eduskunta. Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Documents/m_1+2013.pdf#search=turkistarhaus%2A%20kielto%2A Luettu 10.12.2018

Karhula, Timo; Latukka, Arto ja Rekilä, Teppo (2008): Turkistilojen talous ja merkitys sekä tulevaisuuden näkymät Suomessa. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT. Saatavilla: <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts160.pdf> Luettu 12.12.2018

Kaufman, Whitley R.P. (2014). Does Animal Ethics Need a Darwinian Revolution? *Ethical Theory & Moral Practice* 17(4), 807–818. Saatavilla: <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1007/s10677-013-9480-x> Luettu 5.12.2018

Kiinalaiset havittelevat suomalaisia sinikettuja siitoseläimiksi (29.7.2014). Maaseudun tulevaisuus/STT. Saatavilla: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka-ja-talous/kiinalaiset-havittelevat-suomalaisia-sinikettuja-siitoseläimiksi-1.67104> Luettu 10.11.2018

Kettumäki, Antti (25.1.2016): Virolaisia, filippiiniläisiä – turkistarhat työllistävät yhä enemmän ulkomaalaisia. Yle. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-8616295> Luettu 14.10.2018

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/2013 M 1/2013 vp. Maa- ja metsätalousvaliokunta. Saatavilla: <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=mmvm+6/2013> Luettu 15.12.2018

Maatalouspoliittinen kannanotto (2007). SFP/RKP. Saatavilla: <https://www.sfp.fi/sites/default/files/Maatalous2007.pdf> Luettu 12.11.2018

Meiltä maailmalle (2018). Profur. Saatavilla:

<https://profur.fi/turkiselinkeino/toimiala/meilta-maailmalle> Luettu 14.10.2018

O'Neill, Grace (7.9.2018): A comprehensive list of all the fashion brands that have banned fur. Harpers Bazaar. Saatavilla: <https://www.harpersbazaar.com.au/fashion/luxury-fashion-brands-that-are-fur-free-14634> Luettu 10.11.2018

Otantaan perustuvat tarkastukset (30.5.2016). Evira. Saatavilla:

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/otantaan-perustuvat-tarkastukset/> Luettu 15.10.2018

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma (22.6.2011). Saatavilla:

<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Kataisen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a/Kataisen+hallituksen+ohjelma.pdf> Luettu 15.11.2018

Rytkönen, Anne-Pauliina (15.9.2012): Kansalaisaloite pyrkii lopettamaan tarhauksen Suomessa. YLE. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-6292364> Luettu 20.1.2019

Skidmore, James (2001). Duties to animals: The failure of Kant's moral theory. *Journal of Value Inquiry*, 35(4), 541-559. Saatavilla: <https://search-proquest-com.ezproxy.jyu.fi/docview/203931240?accountid=11774> Luettu 4.12.2018

Special Eurobarometer 442: Attitudes of Europeans towards Animal Welfare. Euroopan unioni, viestinnän pääosasto 18.3.2016. Saatavilla:

http://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2096_84_4_442_ENG Luettu 17.1.2019

Suomalaisista valtaosa vastustaa nykymuotoista turkistarhausta (22.11.2018). Animalia. Saatavilla: <http://animalia.fi/2018/11/22/suomalaisista-valtaosa-vastustaa-nykymuotoista-turkistarhausta/> Luettu 30.1.2019

Suomen ensimmäinen kansalaisaloite luovutettiin eduskunnan käsiteltäväksi tänään.

Luontoliitto 5.3.2013. Saatavilla:

<http://www.luontoliitto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/suomen-ensimmainen-kansalaisaloite-luovutettiin-602> Luettu 16.1.2019

Tarhauskiellot maailmalla (2018). Animalia ry. Saatavilla:

<http://animalia.fi/turkiselaimet/tarhauskiellot-maailmalla/> Luettu 12.11.2018

Tavoiteohjelma 2010–2015 (21.6.2010). Vasemmistoliitto. Saatavilla:

<http://www.vasemmisto.fi/politiikka/tavoiteohjelma/> Luettu 10.11.2018

Tuotantoeläimet (n.d.). Animalia. Saatavilla: <http://animalia.fi/tuotantoelaimet/>

Työllisyys ja työttömyys vuonna 2013 (2014). Tilastokeskus. Saatavilla:

https://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2013/13/tyti_2013_13_2014-04-01_kat_002_fi.html

Luettu 12.1.2019

Tilastot 2016 (n.d.). Profur Suomen turkiseläinten kasvattajain liitto ry. Saatavilla:

https://profur.fi/sites/default/files/tilastot_2016.pdf Luettu 10.10.2018

Tilastot 2018 (n.d.). Profur Suomen turkiseläinten kasvattajain liitto ry. Saatavilla:

https://profur.fi/sites/default/files/turkiselinkeinon_tilastot_2018.pdf Luettu 16.1.2019

Tuominen, Matti (8.11.2018). Ilkka: Siitoskettukuljetus lähti Suomesta Kiinaan – turkistuottajat raivostuivat. Maaseudun tulevaisuus. Saatavilla:

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/artikkeli-1.327636> Luettu 10.11.2018

Turkisalan taloudellinen merkitys (2016). Pellervon taloustutkimus PTT. Saatavilla:

https://profur.fi/sites/default/files/ptt_2016.pdf Luettu 12.10.2018

Turkiseläimet tuotannossa. Eläintieto. Saatavilla: <https://www.elaintieto.fi/tuotanto-oloissa-ongelmina-ahtaus-ja-virikkeettomyys/> Luettu 15.10.2018

Turkistarhauksen ympäristönsuojeluohje (14.9.2018). Helsinki, Ympäristöministeriö.

2018. Saatavilla: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161033> Luettu 12.10.2018

Vaalit 2011(20.4.2011). YLE. Saatavilla:

http://vaalit.yle.fi/tulospalvelu/2011/vaasan_vaalipiiri_puolueiden_kannatus_12.html

Luettu 18.11.2018

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta 2011/1084 (2011). Valtioneuvosto.

Annettu Helsingissä 1.11.2011. Saatavilla:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111084> Luettu 15.10.2018

Vienti Kiinaan veti Suomen muuta vientiä paremmin vuonna 2016 (2.3.2017). Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos Bofit. Saatavilla:

https://www.bofit.fi/fi/seuranta/viikkokatsaus/2017/vw201709_6/ Luettu 17.10.2018

Vihreiden periaateohjelma – Vastuu, vapaus, välittäminen (20.5.2012). Vihreä liitto.

Saatavilla: <https://www.vihreat.fi/sites/default/files/attachments/page/595b5325-9897-4ee1-a39f-62e3868f0edd/periaateohjelma2012.pdf> Luettu 10.11.2018

Vuorela, Heikki (2012). Kansan enemmistö hyväksyy turkistarhauksen varauksin.

Maaseudun Tulevaisuus, 14.11.2012. Saatavilla:

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka-ja-talous/kansan-enemmistö-hyväksyy-turkistarhauksen-varauksin-1.27947> Luettu 16.1.2019

Wiirilinna, Jussi (toim.) (31.5.2017): Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, vuosikertomus 2016-2017. Vaasa: Kpedu. Saatavilla:

https://issuu.com/kpedu/docs/vuosikertomus_verkkoversio Luettu 13.10.2018

AINEISTO

Täysistunnon pöytäkirja PTK 45/2013 25.4.2013. Eduskunta.

Saatavilla:<https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=ptk+45/2013>

Täysistunnon pöytäkirja PTK 70/2013 13.6.2013. Eduskunta.

Saatavilla:<https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=ptk+70/2013>